flacara

anul XXXIV
44 (1 585)
VINERI
1 NOIEMBRIE
1985

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

În cuprinsul acestui număr

Craiova kilometrul 0

Un nou fotoreportaj la rubrica „Sub zodia civilizației socialiste".

MEREU MAI BOGAT, CULESUL

Focul continuu al agriculturii noastre a primit un plus de fast și strălucire, de necesară alură sărbătorească prin marcarea **„Zilei recoltei"**. Soarelee ultimei duminici din octombrie a părut mai blind și mai luminos chiar decît pe dogoritoarele arșițe ale lui iulie, părînd, poate pentru prima dată în acest an prea friguros și prea secetos, un sincer aliat al dorinței noastre de a ne înțelege cu natura, de a face în liniște lucrarea pămîntului, pentru a putea trăi apoi din plin dreptul nostru de a ne bucura de roadele lui.

De „Ziua recoltei", gestul țăranului român de a-și înălța fruntea din pămînt spre seninul cerului are valoarea de simbol al conștiinței datoriei implinite, al unui răgaz perceptibil pentru o privire liniștită și înțeleaptă spre munca de un an compus din zile-lumină și ore-lumină, jaloane reci și convenționale, puse de-a lungul unei trude fără început și fără sfîrșit și pe care lumina acestei toamne o evaporă în uitare pentru a ne aduce mai aproape de simțurile noastre doar roadele ei, în care se comprimă și se sintetizează energia incomensurabilă, produsă în lăuntrice retorte umane, a celor pentru care sudoarea și respirația deasupra lucrării pămîntului reprezintă blazonul nobil al existenței lor.

Prin vocea cea mai autorizată a națiunii noastre, din **Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu** adresat tuturor oamenilor muncii din agricultură, întregul popor român a luat cunoștință de sinteza acestei munci, de rezultatele în care s-au cristalizat infinitele particule de energie umană din care s-au înălțat roadele acestei toamne: „Și în acest an, deși condițiile climatice au fost nefavorabile – cînd, după o iarnă grea a urmat o lungă perioadă de secetă, care se menține și în prezent – în agricultură s-a obținut o producție care asigură aprovizionarea corespunzătoare a populației cu produse agroalimentare, precum și alte cerințe ale economiei naționale. Recolta totală depășește 20 de milioane de tone". Această constatare îmbucurătoare, care dovedește practic marile posibilități ale agriculturii noastre socialiste de a obține recolte constante și sigure, în orice condiții de climă, subliniază totodată faptul că, așa cum se arată în Mesajul președintelui Republicii, aceste rezultate „puteau fi mult mai bune dacă în fiecare județ, în fiecare unitate agricolă s-ar fi muncit cu întreaga răspundere, într-un spirit exemplar de ordine și disciplină, pentru executarea în bune condiții a lucrărilor agricole, pentru respectarea riguroasă a tehnologiilor stabilite". Iată de ce „Ziua recoltei" constituie pentru oamenii muncii din agricultură, pentru organele de stat și de partid respective, un prilej de analiză a concluziilor care se impun și a ceea ce trebuie făcut pentru ca în viitor să se obțină producții și mai mari, pe baza cărora să crească și mai mult contribuția agriculturii la progresul general al patriei. Din acest punct de vedere, Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu evidențiază sarcini de mare importanță, de actualitate și perspectivă, care revin întregului front al agricultorilor din patria noastră, în vederea îndeplinirii prevederilor documentelor de partid referitoare la acest important domeniu al economiei naționale.

Este vorba de strîngerea, transportarea și depozitarea în cel mai scurt timp și fără pierderi a întregii recolte; de livra-

(Continuare în pag. 3)

OCTAVIAN ȘTIREANU

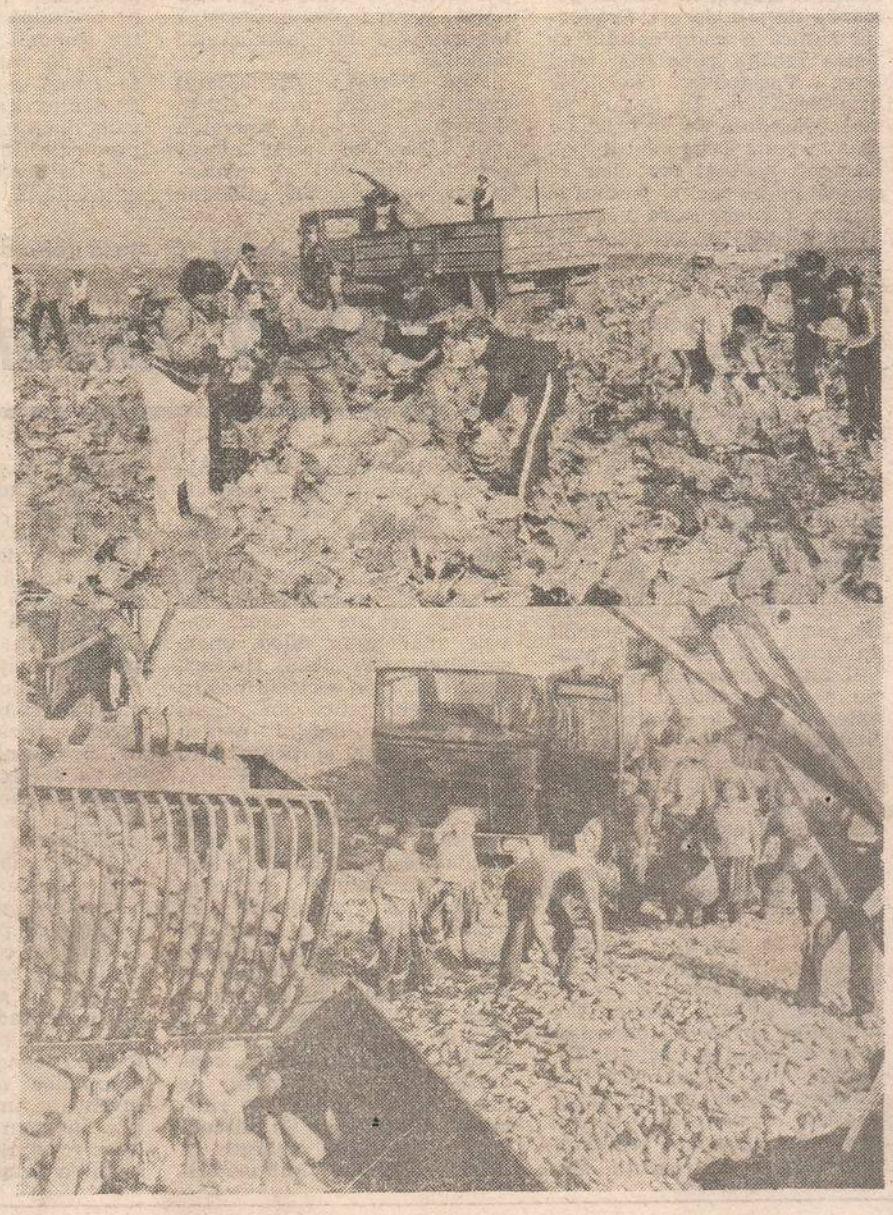

Munca țării sub cupola deschisă spre lume a unei expoziții

Am fost la Tîrg • Iată ce-am văzut

File din blocnotesul a 15 reporteri

Paginile 4, 5, 6, 7

TREI INTERVIURI

Un regizor
ANCA OVANEZ-DOROȘENCO

Un profesor
AUREL GH. OLTEANU

Un antrenor
ȘTEFAN GEORGESCU

Ființă și adevăr

În țara ta omule
fii huma
pentru amfore milenare,
fii gipsul
pentru cariatide aliniate
pe cercul fluviilor
ce ne-mbrățișează,
fii silaba
pentru Luceafărul neodihnei,
pentru Hyperion avîntat
și fii iarba de mătrăgună,
pentru dușmani
și mai fii piatra dorului
pentru inima iubitei
căci doar țara ta întii
te va mai pomeni
prin iubirile sale,
cindva,
totdeauna.

SANDU STELIAN

O masă rotundă pe fluxul calității

Rețeta lucrului bine făcut

Prin anul 1948, Clujana era un mic atelier de pantofărie și cîsmărie. Firma era veche și avea renume. În anii '60 s-au construit fabricile intermediare, de piele, înlocuitori și încălțăminte, s-a înființat sectorul mecano-energetic. S-a trecut deci la o activitate integrată. Se produc aici piele, înlocuitori (talpă sintetică din materiale recuperabile și deșeuri), semifabricate care sînt livrate atelierelor care realizează produsele finite. Producția a crescut în această perioadă de mii de ori. Producția zilnică a combinatului ar putea încălța populația unui oraș. Varietatea modelelor este deosebită. În fiecare an sînt concepute de sectorul de creație peste 5 000 modele noi. Oamenii nu mai vor doar să se încalțe bine, ci și frumos și aparte. Femeile care vor citi aceste rînduri ne vor da dreptate. Știu ce rol joacă în ținuta unei femei un pantof fin și elegant, mai altfel decît al suratelor. Se produce mult, cu metode industrializate, însă nu se uită nici un moment calitatea, finețea, bunul gust, moda, originalitatea. Sortimente de toate tipurile, în special pentru femei și bărbați, se exportă în mai toate țările globului: S.U.A., R.F.G., U.R.S.S., R.D.G., Norvegia, Olanda, Austria... Și nu numai încălțăminte din piele ci și din înlocuitori și fețe din pînzeturi. Pretențiile sînt mari. Se pune un accent deosebit pe calitate. O pereche de pantofi este examinată la recepție pe toate fețele: aspectul exterior, pas de cusătură, calitatea tălpii. N-au fost returnări, cu alte cuvinte, marfa s-a dovedit bună în toate împrejurările. În relațiile cu beneficiarii externi nu e voie să greșești. O greșală cît de mică poate compromite o muncă susținută de ani de zile.

Există o rețetă a lucrului bine făcut? Cu siguranță, da. În încercarea noastră de a o descifra, ne-am adresat Comitetului de partid, organizațiilor de masă și obștești. Tovarășa Ana Fărcaș, secretara Comitetului de partid, gazda noastră, a convocat, la rugămintea noastră, la sediul comitetului, reprezentanții sindicatului și ai O.D.U.S. Peste puțin timp în birou au intrat numai femei: Domnița Tămaș, confecționer încălțăminte, președinta Comitetului sindicatului, Doina Florea, tehnician confecții încălțăminte și președinta O.D.U.S.

— Deci, una din explicațiile succeselor de la Clujana ar fi aportul mare al femeilor, disciplina, dorința lor de ordine, priceperea și seriozitatea cu care abordează toate problemele, nu numai ale producției, ci și ale vieții. Am notat pentru dumneavoastră intervențiile interlocutoarelor noastre.

Ana Fărcaș: „Combinatul nostru a trecut prin cîteva dezvoltări succesive. Numai în anii 1965—1969 s-au alocat pentru investiții și modernizări aproape 500 milioane lei. Sîntem dotați cu utilaje moderne, de înaltă productivitate, la cel mai înalt nivel al tehnicii actuale. Gradul de integrare al combinatului este de aproximativ 80 la sută. Ne producem singuri aproape tot de ce avem nevoie, mai puțin talpa, unele sortimente de piele, șireturi, ambalaje. Prin sectorul nostru mecano-energetic am ajuns să realizăm mașini pentru nevoile proprii și pentru alte întreprinderi de profil din țară. În cadrul combinatului una din acțiunile cele mai susținute a fost și este perfecționarea activității profesionale a tuturor cadrelor. Combinatul patronează un liceu industrial și o școală profesională, unde viitorii muncitori și tehnicieni ai uzinei învață, de la prima pînă la ultima operație, să facă un pantof. Odată pe săptămînă, sub îndrumarea conducătorilor de formații de lucru, au loc cursuri de ridicarea calificării. Se discută despre noutățile apărute în fiecare domeniu, îmbunătățirea tehnologiilor, protecția muncii, disciplina la locul de muncă, noile normative și legi apărute în ultima perioadă de timp. Promovarea în categorii se face numai după absolvirea cursului de perfecționare, în funcție de calificativul primit. Se instituie comisii de verificări. Așa că fiecare muncitor știe că unica posibilitate de a avansa este să învețe, să fie la curent cu ultimele noutăți".

Domnița Tămaș: „Pe lîngă problemele de producție care ne preocupă în principal, pentru oamenii muncii din combinat, în marea lor majoritate femei, s-au creat condiții deosebite. Femeile pot să-și vadă liniștite de problemele de producție. În cadrul combinatului își desfășoară activitatea o grădiniță cu program prelungit, o creșă, o cantină-restaurant, două micro cantine și 4 bufete de incintă. Pentru oamenii muncii din combinat s-a dat în folosință o policlinică și un spital cu 250 de paturi, 5 dispensare, unde funcționează toate specialitățile. Pentru elevii grupului școlar veniți din împrejurimile municipiului este amenajat un cămin de nefamiliști. Avem o bază sportivă modernă. Se organizează prin comisia turismului excursii și drumeții. Oamenii muncii din combinat se simt ocrotiți. Au posibilitatea să-și petreacă în mijlocul colegilor timpul liber, să se distreze, să se recreeze după o zi de muncă. Inițiativele pe linie sindicală: „Contul de economii al grupei sindicale", generalizată la toate cele 137 grupe sindicale și „Fiecare cadru tehnic și de specialitate să rezolve o temă tehnico-economică" precum și activitatea din cercurile de invenții și inovații sînt urmărite îndeaproape și au dat bune rezultate. Contul de economii a grupelor sindicale se ridică trimestrial la aproape două milioane lei. De la începutul anului prin rezolvarea temelor tehnico-economice de către cadrele de specialitate s-au rezolvat peste 100 de teme avînd un efect economic postcalculat de peste 30 milioane lei. Comisia de femei, a cărei președintă este Ana Sükösd, este foarte activă. În comisia de femei au fost alese femei din cele mai harnice și pricepute din toate sectoarele combinatului. Se întreprind acțiuni în toate domeniile de activitate: social, ridicarea nivelului profesional, cultural, controale periodice ale sănătății, în special în sectoarele grele cum ar fi tăbăcăriile, educația tinerelor și viitoarelor mame, întîlniri cu juriști, medici, oameni de cultură. Printre fruntașii combinatului sînt și multe femei: Viorica Romilă, muncitoare pe linia de cusut, Ileana Veno, modelistă la Atelierul de creație, inginerele Monica Mureșan și Ecaterina Gagea, șefe de atelier. Printre creatoarele cele mai talentate se numără și Ecaterina Takaci, Doina Romanul, Constanța Mociu și György Oletanu".

Doina Florea: „În combinat acționează 32 de Organizații ale Democrației și Unității Socialiste, numărînd 2 830 de membri. S-o spunem deschis, pînă la înființarea, la indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu, a O.D.U.S., multe inițiative nu aveau făgașul cel mai propice de desfășurare. Odată cu crearea O.D.U.S. mulți dintre noi au fost angrenați în viața politică, au căpătat un statut mai limpede, se simt datori cu o participare mai activă la problemele întreprinderii și ale societății. Membrii O.D.U.S. se preocupă de problemele de producție, de ridicarea calificării, participă la acțiunile de muncă patriotică, la colectarea de materiale recuperabile, la folosirea integrală a materialelor și materiilor prime. Multe din inițiativele care se derulează în întreprindere provin și din rîndul O.D.U.S. La cele 27 de echipe de control ale oamenilor muncii au fost cooptați mulți membri O.D.U.S. Ne-am obișnuit ca nimic din ce intră în sfera producției materiale sau care are legătură cu viața de fiecare zi a tovarășilor și tovarășelor alături de care ne desfășurăm activitatea să nu ne fie străin".

Ana Fărcaș: „Dorința de participare, participarea efectivă la treburile combinatului, la problemele vieții de fiecare zi a tovarășilor noștri de muncă este o caracteristică a perioadei pe care o trăim. Și în combinatul nostru ea este prezentă în toate acțiunile și inițiativele. În combinat lucrează peste 6 500 de femei. S-au calificat în toate meseriile. Sînt bune organizatoare, disciplinate, le place lucru temeinic și bine făcut, au imaginație și dorința de a realiza lucruri frumoase, deosebite. Sînt calități esențiale în meseria noastră. N-aș vrea să exagerez sau să nedreptățesc pe cineva dar țin să remarc faptul că femeile răspund parcă cu mai multă promptitudine decît bărbații nu numai sarcinilor de producție, ci și chemărilor la acțiunile obștești. Mai ales într-o activitate în care exportul ocupă o pondere de peste 80 la sută, comenzile care trebuie onorate în termene scurte solicită uneori la eforturi suplimentare. Nu numai femeile, ci toți oamenii muncii au înțeles și înțeleg cînd este nevoie de o mobilizare exemplară pentru îndeplinirea sarcinilor pe care le avem în față. Sîntem un colectiv unit în care sînt convinsă că fiecare om al muncii și-a găsit locul potrivit și este mulțumit că poate aduce un aport pe măsura priceperii și hărniciei sale".

Am reușit să conturăm într-o oarecare măsură care este rețeta lucrului bine făcut la Combinatul de pielărie și încălțăminte Clujana? Sperăm că da.

OPREA GEORGESCU

Priorități în economie: exportul

Moreni, o faimă nouă

Că haina nu-l face pe om o fi adevărat, de vreme ce s-a zis așa, însă adevărat pare să fie și că zicerea aceasta, la care lumea a tot continuat să se refere pe măsură ce s-a străduit să se îmbrace mai bine, își găsește un înțeles aparte în convingerea inginerei Daniela Dițescu că pînă la urmă totul depinde de calitatea omului și a hainei. În lumina acestei necesare precizări, muncitorii de la Fabrica de confecții din Moreni, vreo mie și o sută la număr, își fac datoria, adică ei țin să coasă haine frumoase iar în rest, cum s-ar zice, îl privește pe fiecare dintre cei ce le cumpără cît preț pune el pe proverbe și ce înțelege din ele. Pînă să vină la Moreni, ca directoare a acestei fabrici, inginera Daniela Dițescu a lucrat la Întreprinderea textilă „Bucegi" din Pucioasa, o întreprindere care între timp și-a sărbătorit centenarul, și cu toate că nu poate fi tot una să muncești într-o astfel de întreprindere cu un colectiv solid și cu o haimă veche sau într-o fabrică pe ai cărei pereți abia s-a uscat varul, adevărul întreg este că fabrica de la Moreni, care și-a deschis porțile în ianuarie '78, a reușit mult mai repede decît ar fi fost de așteptat să-și facă un nume bun. Această rapidă ascensiune s-a datorat pe de o parte sprijinului pe care fabrica nouă l-a primit din partea unor unități mai vechi și experimentate din industria textilă și a confecțiilor, sprijin dovedit prin trimiterea la Moreni a unor specialiști, ingineri sau maiștri, iar pe de altă parte prin selecția atentă a celor ce veneau să se angajeze la această fabrică, astfel încît în cîțiva ani să se poată spune, așa cum spune directoarea Daniela Dițescu: „noi sîntem, aici, o familie". Va fi avut o importanță, fără îndoială, în alcătuirea acestui colectiv tînăr, unit și deosebit de destoinic faptul că aproape jumătate dintre muncitoarele acestei fabrici sînt absolvente de liceu. Sînt fete istețe, zice directoarea, și nu se poate să nu întrezărim în cuvintele ei mulțumirea că nu e nevoie să i se spună nimănui din această fabrică de două ori același lucru ori să fie tras de mînecă să muncească. La 23 de ani, cît e vîrsta medie a acestui colectiv, rosturile vieții ajung să fie limpezi pentru oricine și înainte de toate seriozitatea cu care un om își privește munca începe a fi modul esențial prin care el caută a se defini printre ceilalți oameni. Și e un adevăr probat zilnic, de mai mulți ani încoace, că la Moreni, în această așezare de sub munte a județului Dîmbovița și a cărei emblemă rămîn, în continuare, petrolul și sondele, fiicele și surorile și logodnicele ori soțiile petroliștilor au ținut să aducă în această muncă nouă a lor și în viața familiei de la fabrica de confecții o anume seriozitate deprinsă în familiile de acasă și vădită nu numai în ceea ce poate fi simpla conștiinciozitate dar și în strădania și priceperea de pe urma cărora se poate vorbi despre frumusețea și despre trăinicia unui lucru bine făcut. După cum o mărturie și mai cuprinzătoare despre faptul că în această fabrică nouă oamenii muncesc cu îndemînare de meșteri vechi ar sta chiar în cuvintele directoarei: stăm bine, am făcut planul, am realizat și exportul! Valoarea producției marfă ajunge într-un an la aproape 300 de milioane de lei iar aproximativ 98 la sută din confecțiile produse la Moreni se exportă în mai multe țări, unde și-au făcut în mod cert, și într-un timp, la urma urmei, destul de scurt, un nume bun. Începutul a fost făcut în '79, cînd fabrica împlinise abia un an, iar primele țări în care au ajuns confecțiile făcute aici au fost Franța și S.U.A. De atunci, numărul acestor țări a crescut, pe măsură ce contractele s-au înmulțit și ele, iar partenerii externi care au venit la Moreni au rămas cu o impresie dintre cele mai bune despre condițiile în care se execută aceste contracte. Da, fabrica arată frumos, cu halele ei spațioase și luminate și cu mașinile ei moderne iar iscusința muncitoarelor, la care ele au ajuns neașteptat de repede, face parcă să pară de necrezut că în urmă doar cu vreo cîțiva ani la Moreni se pricepeau la confecții doar vreo cîțiva croitori. Și chiar dacă se poate spune cu exactitate că muncitoarea cea mai bună a fabricii este Maria Nițulescu, potrivit unui punctaj care ține seama de numărul, complexitatea și calitatea operațiilor executate, sigur este că nivelul general de calificare face ca media, pe fabrică, să nu se situeze prea departe de ceea ce reprezintă performanța și cînd spunem aceasta nu ne referim numai la cantitate, la cele 100 000 de produse fabricate, bunăoară, într-o lună, ci și la criteriile severe după care inginerul Șerban Dițescu, împreună cu oamenii din subordinea lui, cumpănește valabilitatea fiecăruia dintre aceste produse. El este șeful compartimentului de control al calității și directoarea spune că este rudă cu el, din moment ce de 12 ani îi este soț, dar despre rudenia aceasta, înțelegem, nu amintește nici unul și nici celălalt în timpul programului. Fie și acesta un exemplu despre felul solid, serios, întru totul demn de laudă în care și-a croit o meritată faimă această fabrică din Moreni ce-și numără anii de viață doar pe cîteva degete.

DUMITRU ELIADE

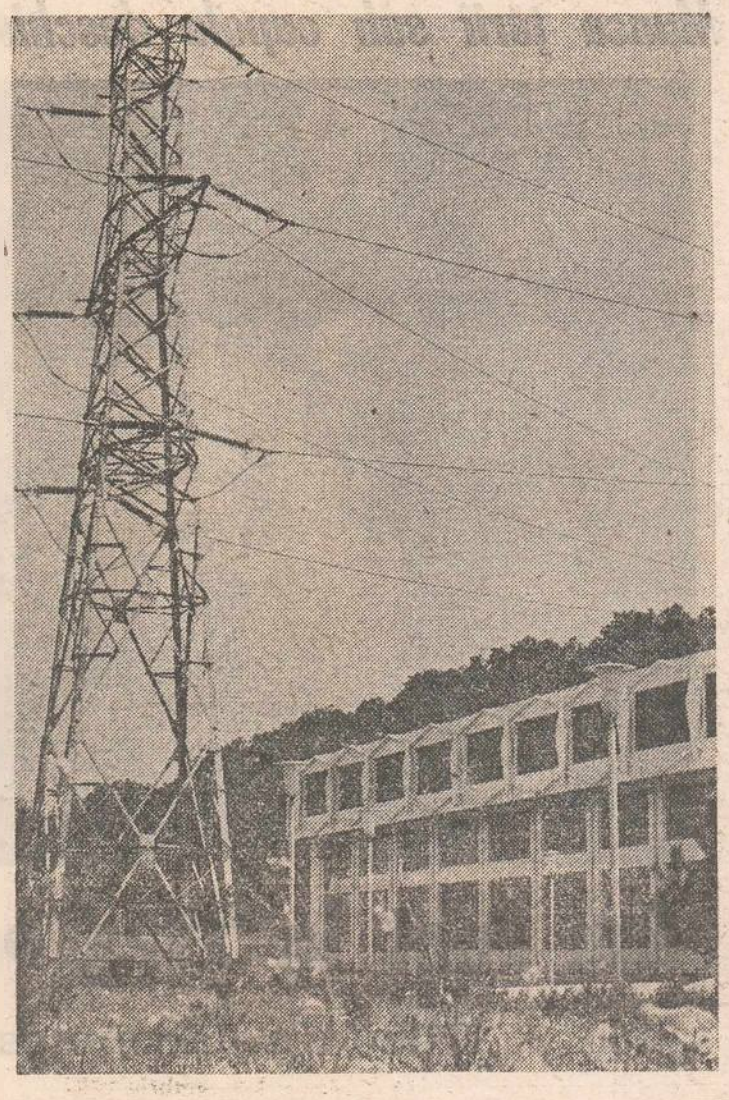

MEREU MAI BOGAT, CULESUL

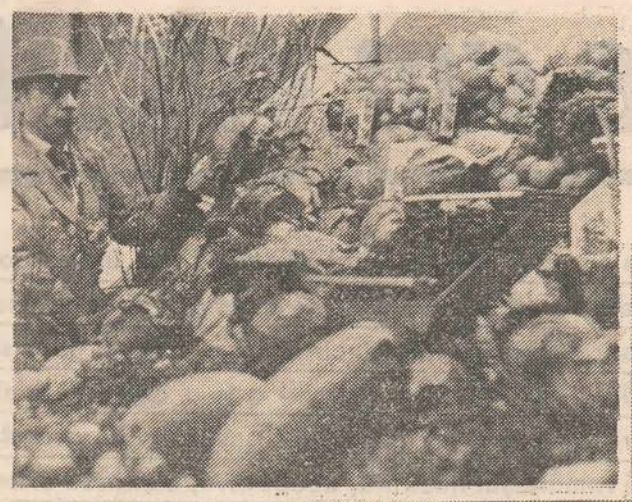

(Urmare din pag. 1)

rea integrală a cantităților de produse agricole prevăzute pentru fondul de stat și pentru fondul de furaje ; de terminarea arăturilor adinci de toamnă și organizarea și sistematizarea terenurilor pentru lucrările agricole de anul viitor ; de realizarea din timp și buna funcționare a instalațiilor de irigații, atit de importante, după cum a dovedit experiența acestui an ; de realizarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare menite să asigure creșterea suprafeței arabile și ridicarea potențialului productiv al pămîntului ; în sfîrșit, în zootehnie este necesară asigurarea condițiilor pentru buna iernare a animalelor, pentru creșterea efectivelor și realizarea producțiilor stabilite.

Toate aceste direcții de acțiune se situează în descendența directă a importantelor sarcini ce revin agriculturii la această răscruce de timp dintre două cincinale. Așa cum se arată în Mesaj, „pregătind toate condițiile pentru trecerea la noul plan cincinal, să facem totul pentru a pune, de la început, o bază trainică pentru desfășurarea largă a noii revoluții agrare din România, care presupune, în primul rînd, creșterea puternică a producției la toate culturile, schimbarea radicală a însuși modului de muncă, de viață și de gîndire al întregii țărănimi, ridicarea nivelului general de viață și de civilizație al satului românesc".

Fiind prin excelență un domeniu al muncii de durată, desfășurată în timp și ale cărei rezultate se văd periodic, agricultura este, așa cum rezultă și din recentul Mesaj al tovarășului Nicolae Ceaușescu, cea mai intim legată de perspectivă, de planurile generale de dezvoltare a țării. Fiecare lucrare agricolă, fiecare acțiune întreprinsă în acest sector se cer integrate în concepția mai largă referitoare la necesitatea desfășurării unei autentice revoluții agrare — amplu proces menit să restructureze, cum arăta secretarul general al partidului, munca, viața și modul de gîndire al țărănimii noastre. De aceea, tot ceea ce trebuie făcut și se face în agricultura noastră trebuie să fie conectat la această țintă înaltă, la această perspectivă, a cărei apropiere grabnică în viața satului românesc depinde în primul rînd de țărani, făurarii, eterni ai existenței noastre, pe care tot ei sînt chemați acum s-o înnobileze și mai mult, să înalțe și mai sus, spre lumină, vatra lor și a satului românesc, odată cu viața întregii țări.

„Ziua recoltei" — un popas al muncii țăranilor noștri, dusă mereu între pămînt și cer, ca între două doruri ale noastre, contopite acum în verticalitatea țăranului român, a omului de la talpa țării, a celui care, cu picioarele adînc înfipte în realitatea noastră fundamentală, cugetă cu înțelepciune la drumul de muncă și glorie ce duce spre bunăstarea tuturor.

Fotografii de VASILE BLENDEA

„Rezultatele din acest an și, îndeosebi, realizările județelor și unităților care au obținut producții agricole sporite demonstrează marile posibilități ale agriculturii noastre socialiste — de stat și cooperatiste — de a obține recolte constante și sigure, în orice condiții de climă".

Din Mesajul tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** adresat cu prilejul „Zilei recoltei"

Priorități în economie : energia

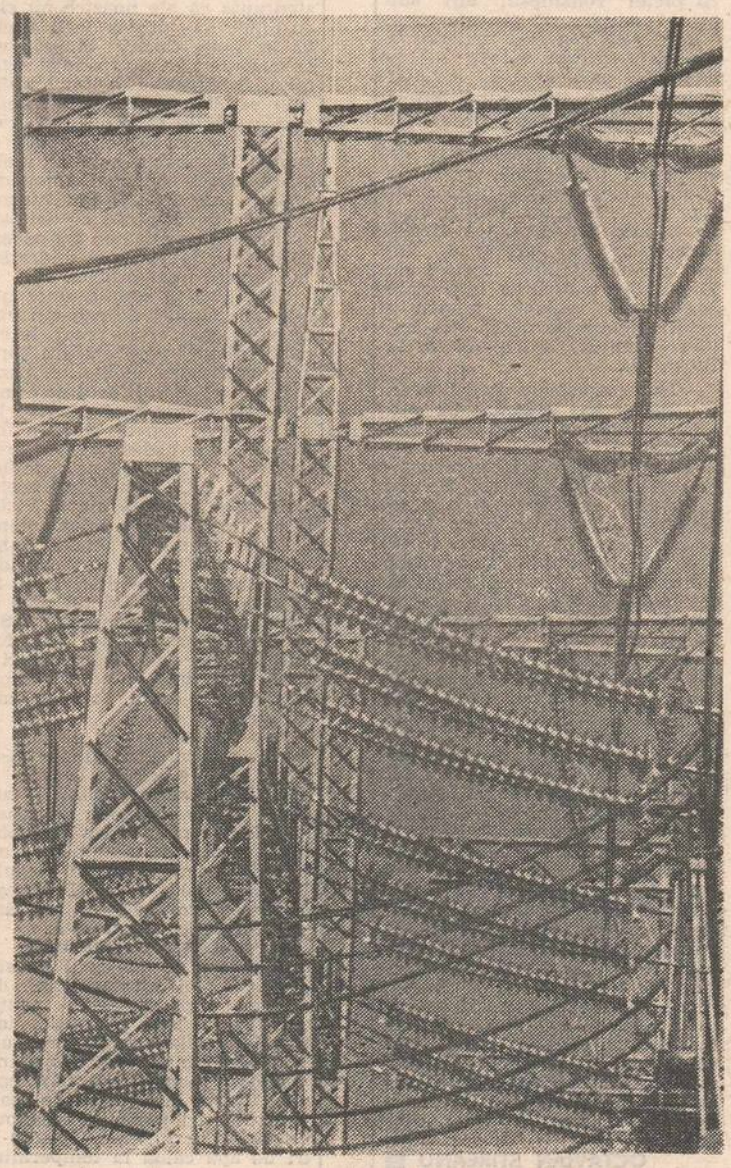

Răspunsul minerilor:

SE POATE MAI MULT, SE POATE MAI BINE!

Strălucirea adevărului stă și în faptul că el poate fi rostit limpede iar dacă spunem că mina de la Filipeștii de Pădure a fost și este, fără îndoială, o mină grea, în sprijinul acestei afirmații putem să adăugăm și că dacă n-am fi avut specialiști buni mina ar fi trebuit să fie închisă de vreo 20 de ani. Ca un preț sporit pe care natura însăși parcă-l pune pe comorile ei, aici, în mina cu cel mai bun lignit din țară, cărbunele este scos din straturi aflate sub nivelul hidrostatic și, dacă în această muncă grea, într-adevăr, ca o luptă, oamenii au pus atita suflet incît au dat muncii lor înălțimea unor performanțe, explicația se întemeiază pe o realitate care la rîndu-i are o strălucire aparte : la Filipeștii de Pădure specialiști sînt, de fapt, toți cei pe umerii cărora apasă răspunderea de a aduce la suprafață cărbunele atît de necesar. Iar în această strădanie permanentă, în această continuă ofensivă a muncii, nu este greu de întrevăzut ambiția lor de-a se situa pe primele locuri între brigăzile unei mine fruntașe pe țară. Fiindcă e și aceasta un adevăr și este ușor de înțeles că n-ar avea cum să lipsească o perspectivă la urma urmei chiar sentimentală asupra lui atunci cînd stau să-l rostească oameni pentru care viața minei a fost, de fapt, chiar viața lor, bunăoară pentru directorul Vasile Tudor care se află aici, ca inginer, din 1957, imediat după absolvirea facultății : această mină nu numai că nu și-a închis porțile dar, de vreo cîțiva ani încoace, a izbutit să trăiască anii cei mai buni din istoria ei. Bărbați destoinici și mineri pentru care meseria nu mai are demult secrete, precum Ion Căpșună sau Dumitru Suchiu din sectorul Palanga nord sau Ion Milu și Ion Poienaru din sectorul sud Palanga, au făcut aproape o regulă din substanțiala depășire a planului în fiecare lună, relansînd cu o vigoare și cu o nădejde nouă competiția cu alte unități miniere. În '82 și '83 Filipeștii de Pădure a cîștigat titlul de fruntașă pe ramură iar dacă în '84 nu s-ar fi situat pe locul al doilea ar fi obținut înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste. În cele din urmă, cum spune directorul, important este că mina și-a îndeplinit planul și oamenii și-au făcut datoria. „Știm prea bine, adaugă inginerul Vasile Tudor, că țara are nevoie de cărbune ca de pîine. De aceea ne exprimăm deplina adeziune față de măsurile stabilite în recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., care au o importanță deosebită pentru crearea tuturor condițiilor necesare funcționării la parametri superiori a sistemului energetic național și pentru asigurarea corespunzătoare cu energie a economiei naționale, a tuturor consumatorilor. Dispunem astăzi, în urma unor ample investiții, de capacitățile de producere a energiei electrice necesare. Pentru aceasta revin însă responsabilități sporite și altor colective de oameni ai muncii, din alte ramuri ale economiei naționale. În ceea ce ne privește, se impune ca noi, minerii, să acționăm cu răspundere muncitorească, cu înaltă exigență comunistă, cu ordine exemplară și disciplină pentru îndeplinirea datoriei noastre de a da țării cît mai mult cărbune. Aș vrea să subliniez că, în urmă cu cîteva zile, pe 20 octombrie, mina Filipeștii de Pădure și-a îndeplinit planul cincinal, iar acest fapt, socotim noi, reprezintă o temelie solidă pentru sporirea contribuției noastre la asigurarea bazei energetice a țării".

Deasupra livezilor și pădurilor de pe dealurile de la Filipești, soarele se află în cumpăna unei zile despre care putem fi încredințați că a fost încă o zi bună pentru oamenii minei. Încă o zi dintr-un an care ține pasul cu cei mai buni ani din istoria minei. Iar punctajele înscrise pe panoul pe care se afișează zilnic rezultatele fiecăruia dintre sectoarele minei sînt o mărturie semnificativă că recentele măsuri inițiate de conducerea partidului au dus la așezarea muncii în rosturi care să fructifice toate inițiativele luptei pentru cărbune, fiind primite și aici, ca pretutindeni, cu însuflețire, cu deplină aprobare, și vădindu-și eficacitatea încă din primele zile. La Filipești, unde a fost îndeplinit planul cincinal, faptele au luat-o înaintea cuvintelor.

DUMITRU ELIADE

Am fost la Tîrg. Iată ce am văzut

A XI-a ediție a Tîrgului internațional București și-a închis porțile. 15 reporteri ai revistei noastre vă propun o imagine a grandioasei manifestări, în fapt o imagine a muncii noastre. Pentru că, asemenea celorlalte ediții, TIB 1985 s-a dovedit a fi o oglindă fidelă a eforturilor, a puterii de creație a poporului nostru, a progresului general al economiei românești. Ilustrînd, deopotrivă, continua orientare spre îndeplinirea obiectivelor majore ale dezvoltării societății noastre, așa cum au fost prefigurate de documentele Congresului al XIII-lea al partidului, precum și potențialul creator al națiunii, într-o epocă de strălucite succese, numită cu mîndrie Epoca Nicolae Ceaușescu, TIB 1985 se înscrie ca o nouă afirmare a României în lume, a marii sale capacități de creație.

O amplă competiție constructivă

Interviu cu dr. OCTAVIAN MOARCĂS, director general, Întreprinderea de tîrguri, expoziții și publicitate pentru comerț exterior

— Tovarășe director general, întreprinderea pe care o conduceți are un nume cam pompos: Intreprinderea de tîrguri, expoziții și publicitate pentru comerț exterior. Care este de fapt obiectul ei de activitate?

— Ne desfășurăm activitatea în trei direcții principale, bine stabilite: asigurarea propagandei economice a țării noastre în străinătate, reclama produselor românești prezentate la export și organizarea Tîrgului Internațional București, ca și a acțiunilor promoționale solicitate de parteneri externi pe piața românească.

Propaganda economică o realizăm prin editarea unor publicații periodice și neperiodice, în limbi de circulație internațională, care popularizează potențialul economic și de export al țării noastre, în diferite domenii. De asemenea, aceste publicații pun la dispoziția partenerilor externi informațiile necesare referitoare la posibilitățile de a face afaceri economice cu țara noastră.

— Și reclama comercială în ce constă?

— Esențialul constă în faptul că prin reclamă urmărim recepționarea mesajelor ce sînt transmise prin căile clasice — presă, radio, televiziune etc.

În prezent, publicăm peste 1500 de anunțuri de reclamă pentru produsele românești de export, în 200 de reviste de specialitate și cotidiane din peste 60 de țări ale lumii. Evident, prioritate avînd piețele care prezintă un interes major pentru exportul românesc.

Pe lîngă aceste tipuri de activități, tot întreprinderea noastră organizează participarea României la tîrgurile și expozițiile internaționale. În acest an, vom fi prezenți la un număr total de 24 de astfel de manifestări internaționale, organizate la Leipzig, Brno, Poznan, Plovdiv, Hanovra, Viena, Bagdad, New Delhi etc. La un număr mare din aceste participări, țara noastră a primit deja prestigioase diplome și medalii, atît pentru modul de prezentare cît și pentru nivelul calitativ, tehnic și științific al produselor prezentate. Întreprinderea noastră, care asigură participarea sub pavilion național (mai existînd participări directe ale întreprinderilor de comerț exterior specializate), se ocupă de organizarea integrală a acestei participări, de la proiectarea pavilioanelor și standurilor în care vom expune, la demontarea acestora și returnarea lor în țară. Este o activitate destul de importantă și laborioasă, deși stă oarecum în umbra activității comerciale propriu-zise, cea care, la astfel de manifestări internaționale, se finalizează cu încheierea de contracte, vizînd intensificarea schimburilor comerciale și a acțiunilor de cooperare economică internațională.

— Spuneați ceva despre promovarea la noi în țară a acțiunilor promoționale solicitate de parteneri externi. Despre ce e vorba?

— E vorba de o activitate complementară a întreprinderii noastre, prin care răspundem unor solicitări ale firmelor străine aflate sau interesate în relații de comerț exterior cu țara noastră. Scopul principal al acestei activități este informarea și documentarea specialiștilor și oamenilor de afaceri de la noi asupra realizărilor obținute pe plan internațional, în diferite domenii de activitate.

Formele concrete ale acestor acțiuni promoționale sînt simpozioanele, conferințele tehnice, demonstrațiile practice, așa-zisele „zile ale tehnicii", expozițiile specializate ș.a. O astfel de expoziție specializată am organizat în luna aprilie a.c. intitulată „Medicina", în cadrul căreia peste 60 de firme au expus aparatură medicală, medicamente pentru uz uman și veterinar, aparate de măsură și control, pesticide etc.

Anual, organizăm în țară în jur de 150 de astfel de manifestări internaționale, la care realizăm încasări valutare deloc neimportante.

— Cercul se strînge, ajungem la subiectul principal al discuției noastre: TIB '85. Ce reprezintă acest tîrg pentru întreprinderea dv., care este istoria lui, ce s-a propus și ce s-a realizat la ediția din acest an a tîrgului?

— Tîrgul Internațional București reprezintă evenimentul cel mai important din activitatea întreprinderii noastre. Prima lui ediție s-a desfășurat în perioada 13—24 octombrie 1970, ca tîrg tehnic axat pe mașini-unelte, electrotehnică, electronică, energetică, metalurgie etc. Pînă în anul 1980, TIB s-a organizat la fiecare doi ani, în anii cu soț, în luna octombrie. Tot în această perioadă au fost organizate diverse expoziții specializate, pe profiluri care nu făceau parte din TIB (minier, prelucrarea lemnului, transporturi ș.a.).

Din 1974 s-a trecut la un program de tîrguri cu două ediții pe an: primăvara, TIBCO — tîrgul internațional pentru bunuri de consum și mașini pentru producerea acestora, și un alt tîrg — de chimie; toamna în luna octombrie, în anii cu soț — TIB pe profilul amintit, iar în anii fără sot, tot în octombrie — TEHNOEXPO, axat pe transporturi, construcții industriale și civile, prelucrarea lemnului.

Din anul 1980 s-a trecut la un nou program, respectiv o singură manifestare anuală, care cuprinde profilul celor trei manifestări — TIB, TIBCO, TEHNOEXPO — respectiv, un tîrg cu caracter general, în care s-a păstrat și se organizează un pavilion separat — SALONUL INTERNAȚIONAL AL CHIMIEI.

— Care este cartea de vizită a TIB-ului din acest an?

— Au participat 1 146 firme din România și din 35 de țări (26 de țări au participare oficială), respectiv 683 de întreprinderi românești și 463 firme străine. Suprafața totală ocupată de expozanți a fost de 85 700 mp (cu 15 la sută mai mare ca la ediția precedentă), din care 48 400 mp în pavilioane și 37 300 mp pe platforme descoperite. Dintre țările participante, ponderea cea mai mare au avut-o, în ordine, U.R.S.S., R.D.G., Polonia, R.F.G., Cehoslovacia, Bulgaria, Austria.

Eveniment de seamă al vieții economice românești și totodată de largă rezonanță peste hotare, TIB '85 s-a desfășurat, ca de obicei, sub deviza generoasă „Comerț, cooperare, dezvoltare, pace", subliniind voința țării noastre de a extinde continuu relațiile economice internaționale, de a întări legăturile de prietenie cu toate țările lumii, indiferent de sistemul lor social și politic, în interesul cauzei păcii, colaborării și înțelegerii între popoare.

— Prin ce rămîne acest tîrg? Viața lui a încetat odată cu închiderea porților sau se prelungește, ca să zic așa, în anumite implicații de ordin economic?

— Acum, la închidere, apreciem că TIB '85 și-a îndeplinit principalele funcții economice cu care sînt investite astfel de manifestări expoziționale.

Este vorba, în primul rînd, de funcția de informare a participanților și vizitatorilor cu amplele restructurări efectuate în oferta de export a țării noastre. tîrgul prilejuind un contact nemijlocit cu semnificative rezultate ale eforturilor de creștere și modernizare a României, desfășurat în toate domeniile de activitate economică. Imaginea de ansamblu a participării românești la TIB a fost impresionantă atît prin multitudinea domeniilor prezentate, cît și prin calitatea, rafinamentul și designul majorității produselor prezentate. De menționat că la această ediție au predominat produse aflate în producție de serie și nu prototipuri, astfel încît a fost facilitată o a doua funcție a tîrgului, cea de promovare a exportului. Materialul publicitar realizat, ca și prezența în expoziție a specialiștilor care au proiectat și executat produsele expuse au făcut ca tîrgul de mostre să constituie un punct de maxim interes în ceea ce privește eficiența prospectării pieței românești, atît sub aspect tehnic, cît și comercial.

În sfîrșit, cea mai importantă funcție a tîrgului a fost cea comercială propriu-zisă. Potrivit uzanțelor din comerțul internațional, tîrgurile constituie momentul contractărilor pentru o bună parte din programul de export al țării-gazdă, ca și de analiză comparativă a posibilităților de cumpărare. Putem spune că prin atractivitatea ofertei prezentate de participanți au fost create condiții deosebit de favorabile pentru o activitate comercială intensă, pentru o competiție constructivă, sub deviza amintită a tîrgului de la București.

— Noi cunoaștem tîrgul doar în forma sa finală. Ce s-a aflat înainte de aceste nouă zile cu public?

— Un imens efort organizatoric, fiecare linie grafică, fiecare fotografie presupunînd o atenție egală cu cea acordată imaginilor generale, de pildă. Începînd cu proiectarea standurilor de expunere, alegerea locurilor de amplasare a exponatelor, realizarea graficii interioare și de teritoriu — totul a presupus o muncă deosebită, un intens efort colectiv pentru a imprima un caracter unitar și, în același timp, atrăgător întregului ansamblu expozițional.

Desigur, nu am ajuns la un stadiu perfect. În zilele tîrgului am sondat personal opinia participanților tocmai în scopul de a transforma neîmplinirile de acum în obiect al muncii noastre viitoare.

De fapt, pregătirea ediției viitoare a tîrgului a și început prin sistematizarea condițiilor de ofertare către partenerii externi și prin schițarea concepției arhitecturale a viitorului tîrg. Sîntem preocupați de îmbunătățirea pe toate planurile a activității întreprinderii noastre, astfel încît să ne sporim contribuția la promovarea exportului românesc, la intensificarea acțiunilor de cooperare economică internațională.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Oamenii din spatele lucrurilor

Lucrul bine făcut e întotdeauna frumos. Așa sînt toate exponatele de la Tîrgul Internațional București 1985. Toate îți iau ochii și nu se poate să nu-i admiri pe cei care le-au conceput și realizat. Impresionante sînt utilajele de înaltă tehnicitate pe care pînă nu de mult le importam și pe care, iată, astăzi le oferim la export cu siguranța că ale noastre nu sînt cu nimic mai prejos decît altele, ba în unele cazuri dimpotrivă. O senzație de maturitate și siguranță te cuprinde privind utilajele sofisticate, acționate automat, capabile să prelucreze cele mai pretențioase piese. Par să spună: Industria noastră realizează astăzi cele mai moderne utilaje, este competitivă, nu mai depinde de relațiile costisitoare cu firme specializate care păreau că dețin o dată pentru totdeauna monopolul unui produs.

Cînd însă în spatele unor utilaje sau bunuri de consum vezi oamenii care le-au creat, le cunoști măcar într-o măsură oarecare eforturile, îndoielile, dezamăgirea că lucrul făcut de ei n-a fost generalizat după părerea lor suficient de repede ori n-a fost primit cu entuziasmul pe care-l merita și la care se așteptau creatorii lui. obiectele acelea care stau acum tăcute și victorioase într-un tîrg internațional ca reprezentative pentru anul industrial 1985, că sînt considerate noutăți care merită să fie arătate lumii capătă un plus de frumusețe, se înnobilează. Știi că pentru crearea lor au fost necesare nu numai eforturi, ci și pasiune și dăruire pentru impunerea unui lucru nou, cu care nu eram obișnuiți.

Am constatat cu plăcere că între celelalte exponate și-au găsit locul și cîteva utilaje și instalații necesare utilizării surselor neconvenționale de energie, despre care în revista noastră s-a scris de nenumărate ori. Și iată acum, cu ocazia Tîrgului Internațional de la București, ele și-au dobîndit cu adevărat statutul pe care-l merită.

Recunoaștem, instalațiile în fața cărora ne-am oprit nu sînt din cele mai spectaculoase, din cele mai reprezentative pentru industria noastră și totuși... iată Instalația solară de preparat apă caldă la temperatură constantă și-a găsit locul binemeritat, spunem și noi, între celelalte realizări. 6 metri pătrați de panouri solare prepară zilnic 400—600 litri de apă caldă la temperatura

Privind corola de minuni a lumii

de 45—60 grade Celsius. Alături e montată o chiuvetă la care se pot proba cele scrise pe panoul explicativ chiar și sub razele zgîrcite ale soarelui de octombrie. Instalația e simplă, poate fi realizată integral la I.U.T. Bistrița sau de o cooperativă fără pretenții deosebite. Panourile solare deasemenea pot fi comandate la aceeași întreprindere. Concepția amîndourora este asigurată de I.C.S.I.T.E.E. București. Am fost la Institutul bucureștean de nenumărate ori încă din perioada cercetărilor care vizau găsirea unui panou cu un randament cît mai competitiv. Au fost apoi propuse diverse instalații. Problema era găsirea unor beneficiari sensibili la nou. S-au găsit și aceștia. Nu întotdeauna cu cea mai mare ușurință și nici cei mai indicați. Mai greu, dar problemele au fost rezolvate. Colectivul de la I.C.S.I.T.E.E. condus de inginerul Theodor Ionașek nu avea de rezolvat atîtea probleme de cercetare, cît mai ales pe cele de implementare, de convingerea beneficiarilor să se „aventureze" într-un domeniu nou. Și iată, mai repede decît în multe alte situații, noul în materie de energie a prins.

Instalației de apă caldă preparată cu ajutorul energiei solare îi stă bine alături de microturbinele pentru microhidrocentralele ce vor fi instalate pe rîurile noastre sau altele, alături de utilajele complexe pentru industria minieră și petrolieră, realizate tot în țara noastră.

Politica energetică a partidului nostru care a considerat că aportul energiilor neconvenționale trebuie să fie din ce în ce mai substanțial s-a dovedit încă o dată înțeleaptă.

OPREA GEORGESCU ■

Un gest de intimitate

Impresie frumoasă face Salonul Internațional de Chimie, care grupează fericit imaginea produselor unui însemnat număr de firme ale domeniului din țări participante la Tîrg. Industria chimică românească este copios reprezentată, de la cauciuc, fire și mase plastice, pînă la vopsele și produse cosmetice. Acestea din urmă beneficiază, pe lîngă remarcabile calități specifice ale conținutului, și de splendide — ca design — recipiente, în vechea și nedezmințita grijă pentru ambalaj a oricărui producător de marfă bună. Între atîtea alte lucruri atrăgătoare, reușește să încetinească pașii vizitatorilor, de pildă, galeria sprayurilor FARMEC, deo-parfum cu notă particulară. Notăm dintre aceste note : **proaspătă, modernă, orientală, exotică,** ba chiar și **clasică.**

O diversitate mare de produse, cu întrebuințare în cvasitotalitatea ramurilor industriei ilustrează expansiunea chimiei românești din ultimii zece ani în care, cu 425 de noi capacități de producție intrate în funcțiune, producția acestei ramuri a crescut de peste nouă ori, într-un ritm mediu de 13,4 la sută pe an. Cu o infrastructură de asemenea forță, expoziția de la Tîrg rămîne, evident, doar un eșantion al părții vizibile aici a acestui iceberg impresionant din oceanul industriei noastre.

Un vizitator ambițios și dornic să vadă o expoziție cu desăvîrșire concludentă a industriei noastre chimice ar ajunge să considere întreg teritoriul României salon expozițional. Și nu numai. N-ar fi destul să străbată toată țara pentru a vedea pe viu una din cele mai senzațional dezvoltate ramuri economice. Ar trebui să-și îngăduie dulce și de folos zăbavă în biblioteci, deschizînd cărțile cercetării științifice ale acestui domeniu, încărcate de remarcabile contribuții, printre care de o strălucitoare importanță se bucură acelea ale tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, sub ale cărei îndrumări s-a produs extraordinara dezvoltare de care vorbeam și este susținută lansarea în continuare a produselor acestei industrii și ridicarea parametrilor de calitate și competitivitate ai lor. Și ar mai avea vizitatorul acela ambițios de străbătut lumea ca să vadă cine și cu ce rezultate folosește în alte țări produsele noastre. Așa încît expoziția Tîrgului se adresează parcă mai ales celor care știu toate acestea dinainte de a intra aici, este doar un gest de intimitate, o atenție anume pentru vizitator acest buchet selectat din marea grădină a produselor chimice.

DORIN GHERGHINESCU ■

Mașinile agricole și viitorul

În standul românesc de tractoare, mașini și agregate agricole a fost prezentată o gamă variată de utilaj agricol, cu înalți parametri tehnico-funcționali. Cu alte cuvinte, tipuri ori variante noi de tractoare și mașini agricole multifuncționale, adaptabile la mai multe categorii de lucrări agricole, în complex, cu o mai bună manevrabilitate, cu siguranță sporită în funcționare, după cum aveau să ne-o confirme inșiși tehnicienii, cu fiabilitate bună și aderență la sol, de asemenea sporite, cu o rezistență și anduranță cerute de categoriile variate de sol. Dacă la toate acestea vom adăuga consumul de carburanți și lubrifianți cu circa 10 la sută mai mic, un aspect și un design modern al noilor tipuri de tractoare și mașini agricole prezente în această „gală" a comerțului internațional, avem toate motivele să spunem că ele oferă prilej de competitivitate dar, mai cu seamă, pot servi ca obiect al unor valoroase tranzacții comerciale.

Chiar într-un domeniu în care ziceam că sîntem ceva mai acasă, acela al tractorului românesc, ni s-au adus îmbunătățiri substanțiale. Este știut lucru că tractorul românesc este bine cotat de partenerul străin, el exportîndu-se în 80 de țări de pe toate continentele mapamondului ! Pînă la ora de față s-au realizat 30 de tipuri de tractoare și circa 300 variante de la 26 CP la 300 CP, la „Tractorul" Brașov. Și totuși, la chiar această mare „familie" a tractoarelor, constructorii au venit cu 15 modele noi (U-302, U-342, U-452, U-532 DT, U-552, U-642 DT, U-850, U-1010 DT etc.). Alte noutăți ? Tractorul pe șenile de 105 CP (SM-100, SM-850) destinat terenurilor cu pantă de peste 14 procente. Tractorul U-530 HC (tractor agricol cu roți înălțate, cu dublă tracțiune), destinat lucrărilor din horti-viti-pomicultură. În același context de înaltă tehnicitate, inginerii ne-au vorbit despre transmisia centrală la tractoarele cu dublă tracțiune, cît și despre utilizarea ambreiajului umed în locul ambreiajului uscat ș.a. Îmbunătățiri notabile s-au adus semănătorii de cereale S.P.C.-8, cît și combinelor destinate recoltării grîului, porumbului, florii-soarelui și plantelor de nutreț.

Îmbucurător este faptul că ELECTROMETAL Timișoara și M.I.U.G. „Metalica" s-au gîndit la tipo-dimensiuni liliputane, să zicem așa, destinate micii gospodării și micilor proprietari. Motocultivatorul MC-1 are doar 209 kg greutate și consumă 1,5 l/h. El poate fi echipat cu plug, cu o trupiță, cu remorcă, cu freză, rariță, semănătoare, cultivator și alte accesorii. Multe noutăți am semnalat și la partenerii noștri străini, bogat reprezentate în tractoare și mașini agricole. Acestea au avut între altele darul de a ne întări convingerea, o dată în plus, că industria românească poate realiza produs de înalt nivel competitiv în această ramură cheie a progresului tehnico-științific, în fond, în această ramură a viitorului.

DORIN SALAJAN ■

Despre ambianță, și nu numai

Nu mai e un secret pentru nimeni că mediul, ambianța în care conviețuim, ne reprezintă : amenajarea unei locuințe este o chestiune de gust particular, în primul rînd, dar și de grad de civilizație exprimat prin diverse moduri sau categorii valorice : preț de cost, design, funcționalitate, relație de intimitate etc.

Și în acest domeniu, recent încheiatul TIB — 85 ne-a oferit o serie de plăcute surprize, marcînd odată în plus înalta capacitate creatoare a constructorilor și proiectanților noștri de a fi nu numai în pas cu moda — cu cerințele de ultimă oră pe plan mondial — dar și de a aduce o notă aparte, personală, specific națională, în producția de mare sau mică serie a celor necesare amenajării spațiilor de locuit.

Garniturile de mobilă complete — pentru dormitoare, camere de zi sau tineret, bucătării — sau cele de camere de baie, piese detașate sau grupuri complexe, au format și la această ediție TIB un centru de interes permanent pentru vizitatori, exponatele oferind sugestii la alegere și, poate că mai ales, însemnînd o invitație la frumos, bun gust și calitate. Pentru că și din acest punct de vedere, mobilierul și ambianța unor interioare expuse la Tîrg au vizat, dincolo de o finalizare comercială, și o competiție estetică de prim rang. Vom enumera, aici, doar cîteva dintre acestea.

Camera de zi „DIAMANT" (garnitură din lemn vopsit în negru lucios, formînd obiect de mîndrie celor de la C.I.L. Pipera în ceea ce privește producția de export) ; dormitorul „MARTA" (o garnitură aerisită, aeriană parcă, din lemn alb ușor lustruit) ; bucătăriile „RUSTIC" (albă, beneficiind de un original colțar acoperit cu scoarțe românești) sau „OMNIA" (o originală interpretare în lemn strujit a designului de tip „Bonanza") ; biblioteca „RĂȘINOASE" (o subtilă prelucrare a lemnului în aparență aproape neprelucrat), holul „ALIENOR" (folosind din belșug catifeaua reiată), sau pur și simplu elegantele și mereu mai des întrebuințatele măsuțe

(Continuare în pag. 6)

O toamnă cu un rod bogat și la T.I.B.

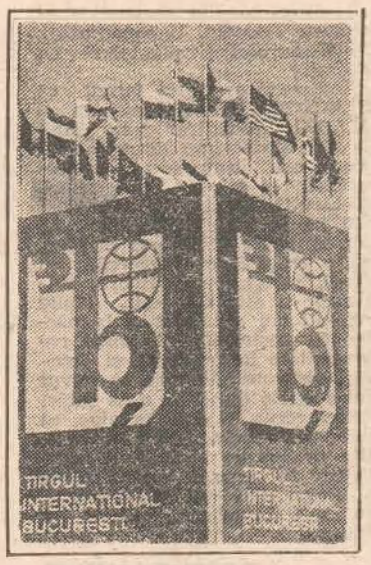

(Urmare din pag. 5)

pe roțile, din melaminate — sînt numai cîteva din piesele de rezistență ale compartimentului pe care îl prezentăm, fără a omite realmente superba baie din faianță gri („SANEX — Cluj- Napoca"), sau vastele posibilități de întrebuințare ale multifuncționalului tapet „DACIA-ROC", din suport textil pe care a fost aplicată o glazură de marmură.

Exponate dintre cele mai diverse și pentru cele mai variate gusturi au expus românii în sectoarele de ambianță familiară ale TIB-ului ; toate însă, dar absolut toate s-au remarcat prin seriozitatea și finisarea execuției, prin utilitatea lor funcțională și estetică.

HORIA PATRAȘCU ■

Istorie și electronică

Mă strecor prin mulțimea vizitatorilor către standurile Întreprinderii Electronica, mizind pe spectaculozitatea unui televizor, aparat de radio sau casetofon cu performanțe de nivel mondial. Istoria fabricii poate începe cu primele „Radiopopular" ca să ajungă la zi cu televizoarele cu circuite integrate. Dar n-ar fi corect să uităm „Tehnotonul" din Iași sau „Electromureșul" din Tg. Mureș. Ele fac parte din aceeași istorie a electronicii românești. Dar cine a vizitat această ediție a tîrgului este imposibil să nu fi fost impresionat de spațiul imens acordat electronicii și electrotehnicii. Și dai spațiu atunci cînd ai ce arăta. Pînă să ajung la televizoarele color am întîlnit microprocesoare, programatoare, sisteme de conducere cu calculatoare de proces și automate programabile, ca să dau cîteva, foarte puține, exemple. Saltul imens este al electronicii industriale. Ceea ce uimește, chiar și de la o ediție la alta, este pătrunderea electronicii în cele mai variate domenii. Electronică în România nu mai înseamnă de ani buni doar televizor sau radio. Istoria care începe cu „Radiopopular" n-are nici o legătură cu tehnica informatică și de prelucrare și utilizare automată a datelor. Decît, dacă vreți, una sentimentală. Un specialist, inginerul Șerban Michăescu, făcea observația că actuala ediție a Tîrgului scoate în evidență activitatea de avangardă a cercetătorilor români care lansează produse capabile să se impună pe segmente de piață cu tradiție industrială. E vorba de restructurarea unor domenii clasice, deci de reproiectare, de regîndirea unor domenii care au dus la schimbări de sută la sută. Electronica din acest an, la TIB, este un spațiu al inteligenței românești în plină afirmare, al mobilității în gîndire, al unui salt sau ale unor salturi care au la temelie acumulările profunde ale anilor precedenți. Un bun prieten, pe care îl descopăr întîmplător reglînd imaginea unui televizor color aflat în standurile „Electronicii", un ins topit după meserie, aflat la conducerea compartimentului de control tehnic de calitate al fabricii amintite, inginerul Radu Călărașu, îmi spunea că 90 la sută din ceea ce etalează cunoscuta întreprindere și Întreprinderea de electronică industrială sînt noutăți, una dintre ele fiind televizorul cu componente pe funcții specializate, aparat care are un număr mai mic de componente, dar fiabilitate și productivitate sporite. „Îți dau două cifre, zicea el, timpul mediu de funcționare al unui televizor produs azi este de 10 000 ore, în vreme ce un televizor cu tuburi avea 1 500 ore. Atunci era epoca telecomunicațiilor, astăzi a sistemelor de prelucrare a datelor. Doar așa putem invoca istoria".

Și totuși se poate vorbi de istorie. De o istorie de ultimă oră a unor domenii de vîrf fără de care nimeni în lume nu mai poate concepe dezvoltarea unei industrii.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Tehnică înaltă pentru medicină

Nu i-am spus că îl cunosc, că l-am întîlnit cu cîțiva ani în urmă într-un atelier de pe Platforma Fizicii de la Măgurele, documentîndu-mă despre laseri. M-am strecurat prin mulțimea vizitatorilor căreia oferea explicații și demonstrații despre aparatul al cărui reprezentant-manager era. Cînd am scos carnețelul din poșetă, gata să notez, m-a întrebat dacă sînt medic și ce date mă interesează. Performanțe ? Caracteristici tehnice ? Aplicații ? „Totul", am răspuns tehnicianului Aurel Mirea, unul din cei care au lucrat la realizarea acestei bijuterii fascinante ce deschide o nouă pagină în istoria chirurgiei românești, aducînd în sălile de operații din spitalele noastre o tehnică de ultimă oră dintre achizițiile științei contemporane în folosul medicinei. Fără nici o îndoială, **bisturiul cu laseri** prezentat de către Institutul de fizica și tehnica aparaturii cu radiații — IFTAR — din cadrul ICEFIZ, și care a atras atenția a numeroși specialiști din țară și de peste hotare, interesul a numeroase firme străine, este una dintre acele noutăți absolute ale ediției 1985 a Tîrgului Internațional București ce demonstrează capacitatea de invenție și creație a cercetării românești, dar și dotarea și forța tehnică de a concepe, finaliza și aplica la scară socială a unor asemenea produse de vîrf. Alături de aplicațiile în domenii industriale prioritare, preocuparea pentru utilizarea laserilor în sfera medicală fiind încă și încă odată elocventă pentru grija ce se acordă în societatea noastră vieții și sănătății omului cît și pentru posibilitățile de evoluție și continuitate ce se asigură, în spiritul celor mai bune tradiții ale sale, școlii medicale naționale. De concepție integral românească — fapt deloc senzațional în țara unde s-a obținut laserul concomitent cu primele realizări pe plan mondial —, concepție datorată dr. ing. Doru Duțu și a unui întreg colectiv competent, ambițios și tenace din secția laseri a IFTAR, are, totodată, înglobate piese și componente integral fabricate în țară. Trecut de examenele grele ale omologării bisturiul-laser nu mai este doar o promisiune ce se face medicilor și mai ales nouă, tuturora, ca beneficiari, este o certitudine, este un instrument intrat deja în practica chirurgicală. Un astfel de aparat există în dotarea Spitalului „Dr. Gh. Marinescu", în Clinica de neurochirurgie condusă de reputatul prof. dr. Constantin Arseni, cu ajutorul căruia se efectuează intervenții chirurgicale pe creier. Ca întotdeauna deschis spre nou și aplecat spre dezvoltarea acestei delicate și complicate ramuri medicale, își sprijină și își încurajează colaboratorii în abordarea ultramodernei și eficientei tehnici. Astfel, dr. Leon Dănăilă are la activ peste 50 asemenea intervenții efectuate cu bisturiul-laser. Aparatul din fața noastră, după închiderea tîrgului, urmînd să se retragă tot într-o clinică medicală, la cea de oftalmologie a Spitalului militar central din București, condusă de prof. dr. Mircea Olteanu, cel care a promovat susținut și a experimentat cu osîrdie aplicația-laser în medicina noastră, o tehnică cu avantaje incalculabile pentru bolnav ca și pentru medic. Cum ne informează tehnicianul Aurel Mirea, curînd va fi extinsă și în domeniile obstetricii-ginecologiei și a dermatologiei.

Dar, standul aparaturii medicale a polarizat intens atenția a numeroase firme de profil din lume ca și a lumii medicale nu numai prin acest fabulos bisturiu al viitorului. Au fost laolaltă, pe același podium, un triptic de „vedete". Vedete prin noutate, prin valoare, complexitate, performanțe și destinații. **„Prometeu — sistemul computerizat de termografie cutanată"** ne-a trezit o profundă emoție. Această remarcabilă invenție, prioritate mondială, a unui modest medic român, premiată și medaliată, în ultimii ani, la numeroase saloane și expoziții tehnice internaționale a dr. Ioan Mogoș de la Institutul oncologic din Capitală, a făcut — dacă vă mai amintiți, stimați cititori —, obiectul a numeroase articole publicate în revista noastră. Cînd ne făceam părtași la ideea și metoda doctorului Mogoș, de utilizare a termografiei în depistarea bolii neoplazice, apoi pentru urmărirea efectelor asupra bolnavului a diverselor strategii terapeutice sau a unor citostatice, era un aparat modest. El conținea posibilități fantastice dar era aproape artizanal, îi lipsea exact computerul, sistemul de prelucrare automată, rapidă, sigură și operativă a informațiilor pe care era capabil să le aducă din corpul uman. Într-o zi, am bătut la ușa cabinetului doctorului Mogoș însoțită de prof. dr. ing. Adrian Petrescu, șeful catedrei de calculatoare a Politehnicii bucureștene, care a răspuns cald la solicitarea revistei de a-i da o mînă de ajutor cercetătorului oncolog. Alte treburi ne-au purtat pe valul lor și n-am mai revenit asupra chestiunii. „Prometru", iată, apare acum în haine cu totul noi, după ultima croială a tehnicii electronice și medicale. Totul, de la designul patului pe care este așezat bolnavul la senzorii ce înregistrează valorile termice ale diferitelor puncte și organe, la sistemul de afișaj al datelor obținute este îmbunătățit, modernizat, este de nivel competitiv. Aflăm că inclusiv performanțele aparatului, ca și domeniile sale tot mai extinse de utilizare s-au modernizat, s-au adus la zi, prin același travaliu neobosit al omului de idei care este dr. Ioan Mogoș, ajutat de o vastă echipă formată din 140 de specialiști ingineri, medici, farmaciști biologi... Noul aparat își menține prioritatea mondială ca și interesul lumii medicale internaționale. Iată o importantă invenție românească se valorifică în lupta pentru viață, pentru sănătate, pentru om.

Cealaltă creație încadrată în acest triptic al realizărilor cu totul deosebite în sectorul aparaturii medicale este **„Hemodiarom"-ul.** O „microuzină" ce poate înlocui funcția rinichilor, prelungind viața, ameliorînd sănătatea suferinzilor de insuficiențe renale. Un aparat de tipul căruia puține firme din lume produc, un aparat ce reconfirmă valoarea tehnicii naționale, valoarea școlii medicale românești, valoarea politicii noastre de stat în domeniul apărării sănătății populației, grija neabătută a partidului nostru, a secretarului său general, pentru valoarea OM.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Ce e frumos, e frumos și la Tîrg

Lume multă, diversă, colorată, curioasă, vorbăreață, vîntolită, atotștiitoare și atotneștiitoare, lume peste lume, ca la tîrg, chiar dacă este vorba de ediția a XI-a a Tîrgului Internațional București, TIB '85. Prin fața standurilor, a exponatelor de tot felul, se trece alene, sau în fugă, se comentează, se apreciază, se fac supoziții, se fac planuri... În ce mă privește, conform planului fulger stabilit într-unul din birourile redacției, mă opresc cu precădere în fața standurilor și-a exponatelor legate întrucîtva de artă, de cultură. Dacă tema mea, ca să-i zic așa, ar fi fost să relatez, să comentez să descriu, să prezint măcar cîteva din acele produse pentru a căror realizare s-a cheltuit, printre alte forme de materii prime și energii, și o anume cantitate de simțire strict artistică, cele cîteva produse ar fi putut atinge o cifră impresionantă. Între ele, de exemplu, cîteva zeci de seturi de mobilă în fața cărora vizitatorii, descoperind interjecțiile, își exprimau admirația cît mai concis și mai exact cu putință. Sau, alt exemplu, în fața unor panouri care alcătuite din plăci de faianță, imaginau delicate și suave peisaje : cîteva păsări în deltă, un rîu de munte, limpede ca lacrima și, prin autosugestie, rece ca gheața, o margine de pădure, încărcată de lumină și răcoare, o poiană smălțuită de pîlcuri și pîlcuri de flori de cîmp etc. Două cuvinte, ca să spunem așa, în fața designului, ultramodern, cu forme blinde și-alungite și cu o cromatică intimă, caldă și proaspătă a mai tuturor obiectelor aparținînd de grupele sanitare, competitive, funcțional și estetic, după părerea mea, cu tot ce am văzut mai frumos, mai elegant, mai distins și mai modern, în revistele de specialitate și reclamă din toată lumea. Îndelung m-am oprit, avînd încă proaspete în memorie vitrinele recent înființatului Muzeu al Ceramicii și Sticlei, în fața superbelor articole de profil și-am notat nu doar linia modernă, culoarea pastelată și arta în sine a serviciilor expuse, cît mai ales sufragiile unanime ale celor ce le admirau și le vedeau în propria lor locuință, într-o zi festivă, la o nuntă, la o onomastică, la un botez etc. În imediata lor apropiere, dată fiind relația lor directă cu arta, un foarte bogat stand cu instrumentele muzicale fabricate la I.P.L. Reghin și întreprinderea „Doina" din București. Sînt expuse trei superbe pianine Caraiman, despre care supraveghetorul standului, inginerul Nicolae Cadar, ne relatează că sînt extrem de solicitate de reprezentanții unor firme străine (chiar în timpul documentării noastre un japonez ne înmînează politicos cartea sa de vizită, plus întrebarea de rigoare, cît costă ?), două acordeoane, cîteva instrumente de suflat (alămuri) și un set de tobe (o baterie completă), toate purtînd marca aceleiași întreprinderi „Doina", alături de care zărim o sumedenie de chitări clasice (Amarillo, Laura, Apollo, Diana) sau electrice (Atlaslux), viori, violoncele, viole, mandoline, un contrabas și un set de ukulele aurii, deosebit de atrăgătoare. „Standul nostru, avea să ne declare Nicolae Cadar, tînărul inginer stagiar reprezentîndu-i pe marii maeștri ai Reghinului (între aceștia, după cum știm, la loc de cinste, aflîndu-se, firește, maestrul lutier Roman Boianciuc, Erou al Muncii Socialiste, ale cărui viori au fost încununate cu cei mai de seamă lauri în diverse concursuri internaționale, unul din aceste concursuri desfășurîndu-se, dacă bine ne-aducem aminte, chiar la Cremona, în Italia), amenajat cu un rafinat gust artistic și de către designerul nostru, artistul plastic Alexandru Ursu, cunoaște o afluență pe care, sincer să fiu, eu personal n-as fi bănuit-o. Ofer zilnic zeci și zeci de informații, vizitatorilor români sau străini, reprezentanților de la diferite firme, delegațiilor... Ba uneori trebuie să intervin, cu ingenuitate, desigur, pentru că-n orice clipă cineva trece dincolo de șnurul ce delimitează spațiul standului dorind să cînte la una din pianine.

VICTOR NIȚĂ ■

Transporturile

Oferta românească la Tîrgul Internațional București '85 în domeniul mijloacelor de transport rutiere, navale și feroviare este de-a dreptul impresionantă, România prezentînd, vizitatorilor și partenerilor străini o gamă aproape completă de asemenea produse. Grație nivelului ridicat de execuție și tehnicitate, la această ediție autoturismele Dacia, ARO și Oltcit s-au bucurat de un interes aparte. Ele au constituit, îndubitabil, un cap de afiș al tîrgului. Astfel spus, au reținut îndelung atenția și s-au bucurat de aprecieri evasielogioase mai ales Dacia 1310, „Berlina" MLS, model 1985, ultimul tip, splendida Dacie 1410 Sport, albă, Dacia 1310 TS, cu dotări suplimentare, cu un bord frumos stilizat, cu 5 viteze plus una de mers în marșarier, apoi noile modele Oltcit din familia Axel (Axel 11 R, Axel 12 TRS, Axel 12 TRS-U) — toate elegante și confortabile, cu jenți de o estetică notabilă, cu design modern, cu linii în general grațioase și într-o izbutită gamă de culori metalizate.

În ceea ce privește autoturismele de teren ARO, se cuvin cîteva cuvinte în plus, în sensul că și ele au făcut cu adevărat deliciul publicului larg vizitator. Constructorii de autoturisme de la Cîmpulung Muscel s-au întrecut pe ei înșiși și au impresionat, și de această dată, trimițînd la marele Tîrg noile tipuri și modele, dintre care se detașează, prin estetică și funcționalitate, cele din familia ARO 10 (ARO 10.0, ARO 10.1, ARO 10. 3) — marcă de prestigiu recunoscută în lumea întreaca una dintre cele mai competitive mașini de teren, cîștigătoare detașată a unor prestigioase raliuri și a mai multor premii internaționale.

Dar, reținînd aprecierea unui vizitator bucureștean, standurile transporturilor rutiere au fost dominate și la propriu și la figurat, de uriașa autobasculantă diesel-electrică BC 17 890 B 42, cu un supermotor de 1 220 cai putere, capabilă să transporte o încărcătură utilă de 110 tone, o adevărată fortăreață motorizată (cu roțile de peste 2 m în diametru), mîndrie a realizatorilor ei din Mîrșa Sibiului.

Cu regretul de a nu putea insista asupra autocamioanelor, autobuzelor, microbuzelor și autoutilitarelor de tot felul, consemnăm lapidar, autocamionul Dac de 66 t, noul microbuz TV. 106 A, ultramodernul autocar Roman-diesel 112 RDT-LD, cu aer condiționat, în măsură să transporte în condițiuni excelente 48-53 persoane, sau rocarul Urbis cu o capacitate de 100 persoane — realizări remarcabile ale constructorilor din Bra-

O veritabilă sală a mașinilor

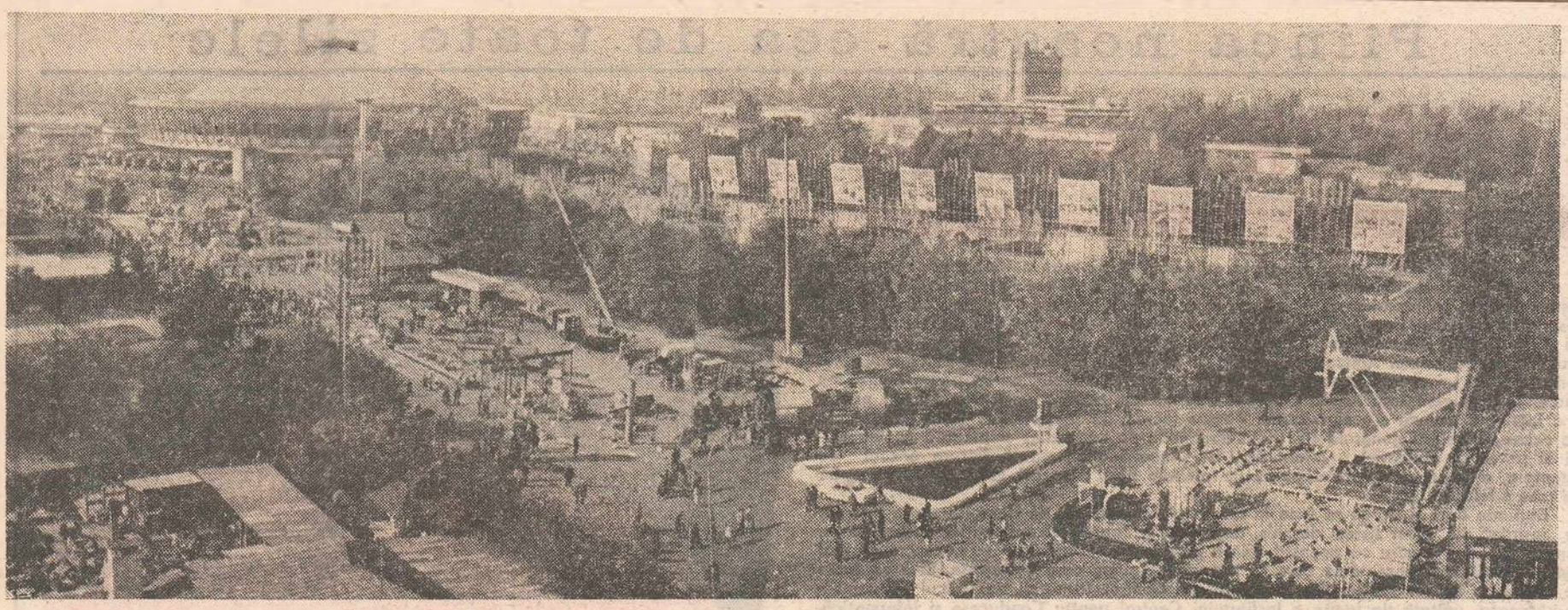

Pentru o săptămînă aici a fost centrul Capitalei

Fotografii de PAUL AGARICI și VICTOR RĂDULESCU

șov și București — și zăbovim puțin în domeniul exponatelor feroviare. Aici, alături de cunoscutele locomotive diesel-electrice, electrice și hidraulice, purtînd marca uzinelor „Electroputere" Craiova și „23 August" București, vizitatorii români și străini au avut ocazia să admire noul vagon etajat pentru călători, clasa a II-a, vagonul basculant pe 6 osii, în premieră, de 105 t, pentru transportul rocilor stîncoase și al minereurilor, rama de două vagoane, tot în premieră, executate de Întreprinderea de vagoane Arad, precum și noile tipuri de tramvai realizate de ITB etc.

Exponatele românești rutiere și feroviare prezente la TIB '85 s-au recomandat vizitatorilor interni și externi prin confort, prin modernitatea caroseriilor și a motoarelor, prin consumuri raționale de combustibili și lubrefianți, dar mai ales prin fiabilitate și eficiență. De altfel, aceste calități și performanțe atestă, o dată în plus, înalta competitivitate a produselor noastre pe mai toate meridianele globului.

MIHAI STĂNESCU ■

Bucătăria noastră în pas cu moda

Mai era doar o zi pînă la închiderea celei de-a XI-a ediții a TIB-ului, prestigioasă și rodnică confruntare a produselor realizate de binecunoscute fabrici și întreprinderi românești alături de produsele unor firme străine. Dar, pînă atunci, urmînd șirul nesfîrșit al vizitatorilor ne oprim în Pavilionul central, unde o suprafață însemnată este ocupată de produsele destinate gospodăriilor noastre, interioarelor noastre, femeii moderne, menite a-i ușura munca.

Prestigioasa întreprindere „Emailul roșu" — Mediaș, a cărei producție este destinată în special exportului, produce vase emailate standard în peste 40 de culori de fond cu cîteva sute de decorări. Printre noutăți, testîndu-se cu acest prilej gustul publicului, vasele bombate cu bord de inox și mîner de bachelită, produse în două culori — roșu și albastru — și împodobite cu gingașe flori de mușețel. Cornel Fugaciu, economist la sus-numita întreprindere, vorbește cu tandrețe despre noul produs explicîndu-ne că partea superioară, mai îngustă, a vasului produce o etanșeizare mai bună în procesul de fierbere. Printre exponate mi-a reținut atenția vasul Couscous, cu fierbere indirectă, alcătuit de fapt din două vase suprapuse. Tot la capitolul vase de bucătărie, notăm fabricile : Flacăra-Ploiești (specializată în producția vaselor de fontă : cratițe, oale, tăvi și grătare pentru fripturi, cratițe pentru sarmale, mașini de tocat carne, ibrice, rîșnițe adaptabile diverselor condimente), Eltim, Metaloglobus, Arădeanca. Alături de mai vechile tăvi de inox, au fost concepute tigăi cu mîner de bachelită, salatiere, vase cu pereți dubli pentru fiert indirect, tăvi pentru friptură și oale sub presiune de diferite capacități. Întreprinderea de cuțite Ocna-Sibiului expune seturi de cuțite, foarfeci care se evidențiază prin modul de prezentare și calitatea lor (mai ales seturile de tacîmuri cu miner de lemn sau setul de lux din 54 de piese cu garnitură de porțelan). În cadrul aceluiași stand expune Întreprinderea „23 August" de la Satu-Mare. Produsele care i-au dus faima în lume sînt mașinile de gătit de capacități și culori diferite, vădind preocuparea colectivului de creație a acestei întreprinderi de-a ține cont de modă atunci cînd este vorba de culoare (se preferă culorile maro, alb, maro-bej, verde avocado) sau de tehnica mondială, deoarece, mașinile de gătit trebuie să corespundă standardului țărilor respective.

În sensul diversificării produselor, specialiștii au conceput un produs care de bună seamă va bucura gospodinele — este vorba de ultima creație, un aragaz a cărui plită este de 60/65 cm, dotat cu patru arzătoare, plită cu capacități diferite, robinet cu termostat la cuptor, rotisor, ceas avertizor, email autocurățitor în cuptor, iar geamul cuptorului este dublu, unul fiind detașabil, deci foarte ușor de întreținut.

Faptul că 25 la sută din necesarul de aragaze al Franței este importat din România sau că U.R.S.S. importă circa 200 000 de bucăți pe an este semnificativ pentru calitatea și competitivitatea produselor acestor întreprinderi.

ELENA GRECESCU ■

Eleganță și modernitate

Pavilionul B. Industrie ușoară. Intrăm grăbiți, parcă surprinși într-o cursă contracronometru, că uite timpul trebuie drămuit, nu de alta, dar mai sînt multe de văzut în complexul expozițional. O simplă părere, că imediat ce intri în pavilion simți nevoia să poposești. Un firesc explicabil, din moment ce confecțiile, țesăturile, accesoriile sînt greu de „vizionat" din fuga pasului. Unde să te uiți mai întîi ? La croială, la tăietura modelului, la nasturi, la combinațiile inspirate de imprimeuri, sau de culoare, sau de țesături ? Cît de expert ai fi, și experții n-au lipsit, ba dimpotrivă, și parcă ai vrea să mai zăbovești, să mai revii la un model anume. Nu de altceva dar simți că ai vrea să te și imaginezi astfel îmbrăcată. Colecția de modele propusă de reprezentanții industriei ușoare a trecut de mult granițele țării, și nu oricum, ci bucurîndu-se de aprecieri, mai ales din partea unor exigenți parteneri. O confirmare în plus și la această ediție, unde ei, experții în materie de confecții, oameni care cunosc deja pulsul modei, nu de ieri sau de azi, ci de mîine, au certificat prin comenzi ferme și contracte, eleganța, modernitatea și bunul gust al produselor românești. Și, ni se pare normal, din moment ce creatori, sociologi, economiști și chiar psihologi au gîndit și au conceput un anume fel de vestimentație din care să transpară acel farmec inconfundabil al fiecăruia. Și, nu așa de-a valma, ci în funcție de fiecare moment al zilei. Dar și din dorința de a evita contrastele. Să nu purtăm seara ceea ce ar fi potrivit dimineața, de a

aborda acel model care să ni se potrivească. Poate de aici și etalarea unei game cît mai complete de confecții pentru femei, bărbați și copii, modelele executate purtînd marca celor care au dat plusul de originalitate, de unicat. Fie prin linia modernă a desenului și coloritului, fie prin utilizarea unor caracteristici tehnice și finisaje superioare. De astă dată lîna, bumbacul, mătasea și inul au fost convertite în compleuri, rochii, fuste, pantaloni, sacouri, veste, trenciuri, pardesiuri și multe alte combinații. N-au lipsit din sfera de interes a creatorilor nici noutățile. Ni se recomandă, cu multă căldură, compleurile din două sau trei piese pentru femei, din țesătură jacard, fie mată sau lucioasă. În nuanțe de galben-pai, bej, gri și negru. O predilecție pentru culorile toamnei au avut-o creatorii confecțiilor din piele napa. Pentru că nu ne este indiferent dacă rozul și galbenul ne avantajează, nu ne este indiferent dacă dungile și picourile, mici, se mai poartă și la anul.

MARIA BOGDAN ■

O industrie în ascensiune, aeronautica

S-a zis că nimic nu e mai frumos decît să poți să vrei și să știi să admiri.

De lumea constructorilor de avioane se cuvine să te apropii astfel, cu inima deschisă, fiindcă și ei știu să te întîmpine la fel. Ținuta acestor oameni sublimează faptul tehnic în argument al unui spațiu cultural, pentru că ei nu vădesc nici măcar un semn firav al acelei trufii care uită că toți sîntem, cum spunea cineva, ignoranți, dar fiecare în alte probleme. În orice caz, incontestabila tinerețe a constructorilor de avioane românești nu este decît un semn al maturității industriei noastre aeronautice, dacă ținem seama că în ultimii zeci de ani, în lume, fabricarea aparatelor de zbor a progresat atît de mult încît avioanele clasice făcute de bătrînii meșteri nu mai reprezintă decît o vîrstă a tinereții în evoluția aeronauticii și e limpede că numai niște tineri bine școliți pot să asigure astăzi maturitatea acestei industrii și dezvoltarea ei la niveluri competitive.

În lume este cunoscut, fără îndoială, numele bun al românilor în istoria aviației.

Avioanele noastre s-au impus adeseori prin performanțele lor, prin concepție originală, prin temeritatea soluțiilor constructive pe care le intruchipau. Este bine cunoscut faptul că I.A.R. 80 a intrat, la vremea lui, în seria celor mai bune patru aparate de acel tip din lume, de exemplu, dar nu e mai puțin adevărat că industria aeronautică românească nu putea trăi mai tîrziu doar din amintiri și că, pe de altă parte, este probabil că ea ar fi pierdut pasul, treptat, pe măsură ce în lume construcția de avioane se perfecționa pînă la nivele de mare rafinament tehnic, la care nu se poate ajunge decît în condițiile creșterii generale a industriei unei țări.

De aceea, relansarea aeronauticii românești începînd din 1963 prin construirea primelor elicoptere și culminînd cu construcția avionului Rombac 1—11 s-a desfășurat tocmai în anii cînd economia națională a cunoscut o transformare radicală prin edificarea unor ramuri industriale de înaltă tehnicitate. Programul Rombac, în colaborare cu British Aerospace, a repus țara noastră în circuitul principalilor producători de avioane și el se întemeiază, așadar, pe capacitatea industriei românești de a asigura componente pentru aeronave în structură neconvențională și apte să reziste la mari eforturi, diferite materiale speciale, echipamente hidropneumatice, calculatoare de bord, aliaje de titan și aliaje de aluminiu și de oțel mai dure decît diamantul.

Prezența unor aparate de zbor la TIB '85 semnifică adevărul incontestabil că România a devenit, în ultimul timp, un partener de cooperare competitiv și interesant, căruia i se adresează companii și firme puternice.

Prin cerințele lui, programul de relansare a industriei românești de avioane a impus ridicarea nivelului tehnologic al multor industrii românești.

DUMITRU ELIADE ■

De la părinți, cu drag, pentru copii

E adevărat însă că dintre produsele care le-am admirat cu toții în pavilionul central al Tîrgului, precum și în cele ale UCECOM-ului și Ministerului Industriei Ușoare, cele mai ale lor, cele pe care le iau imediat în proprietate exclusivă sînt jucăriile. Trebuie să recunoaștem că atunci cînd un copil, de ziua lui, primește dăruri, interesul și bucuria lui nu se îndreaptă spre pijamaua călduroasă sau spre căciulița moțată, ci spre trotineta, păpușa, mașinuța sau cuburile colorate. Vitrina păpușilor arădence arăta ca un salon de bal. Blonde, platinate, brunete și roșcate, coafate și gătite, cu expresia feței și privirea pline de cochetărie, păreau a avea cu toatele ochii albaștri. Varietatea consta în îmbrăcăminte : rochițe lungi, unele chiar decoltate, salopete de mătase, rochițe cu volane și dantele. În preajma vitrinei cu jucării mai pentru băieți — două avioane, o rachetă, un modul lunar, cred, pe șenile, teleghidat, crocodil, elefant, dinosaur, cămilă, focă, delfin, vulpe, toate pe roate, cîteva mașinuțe Dacia (taxi, salvare, service) — un puști mai descurcăreț și-a chemat plin de entuziasm colegii spre alte standuri. I-am urmat. Priveau cu admirație deloc mută machetele prezentate de Centrala Industrială Navală. Am înțeles că le-ar fi plăcut grozav să se poată juca cu niște jucării care să semene cu remorcherul, petrolierul, docul sau macaraua plutitoare, barja sau draga, platforma de foraj, cargoul sau portcontainerul, nava frigorifică sau supertraulerul, pasagerul maritim, toate de construcție românească. Aceeași dorință le izvora din priviri și în fața machetei Rombac-ului.

În pavilionul UCECOM-ului inventivitatea și fantezia erau la ele acasă. Nenumărate jucării din materiale recuperate și refolosite, în special lemnul natur sau frumos colorat și lăcuit, de la căruțe cu unul sau doi cai, autobuze cu pasageri, mașini de curse, trenulețe cu vagoanele încărcate, tractoare cu remorcă, diverse mașini de transport cu șoferul respectiv, pînă la căruciorul, leagănul sau mobila păpușii și căluțul care se leagănă, cu coamă și coadă din sfoară, pe care orice băiat, după ce s-a așezat temeinic în șa și și-a înfipt picioarele în scări, se simte în stare să-l zdrobească pe Zmeul Zmeilor, produse de cooperativa Arta jucăriilor din Cluj-Napoca, București, Timișoara și Constanța, stîrneau interesul și dorința vizitatorilor și parcă nu numai ale copiilor.

REGHINA VÂRVICI ■

Pîinea noastră cea de toate zilele

INFORMATICA

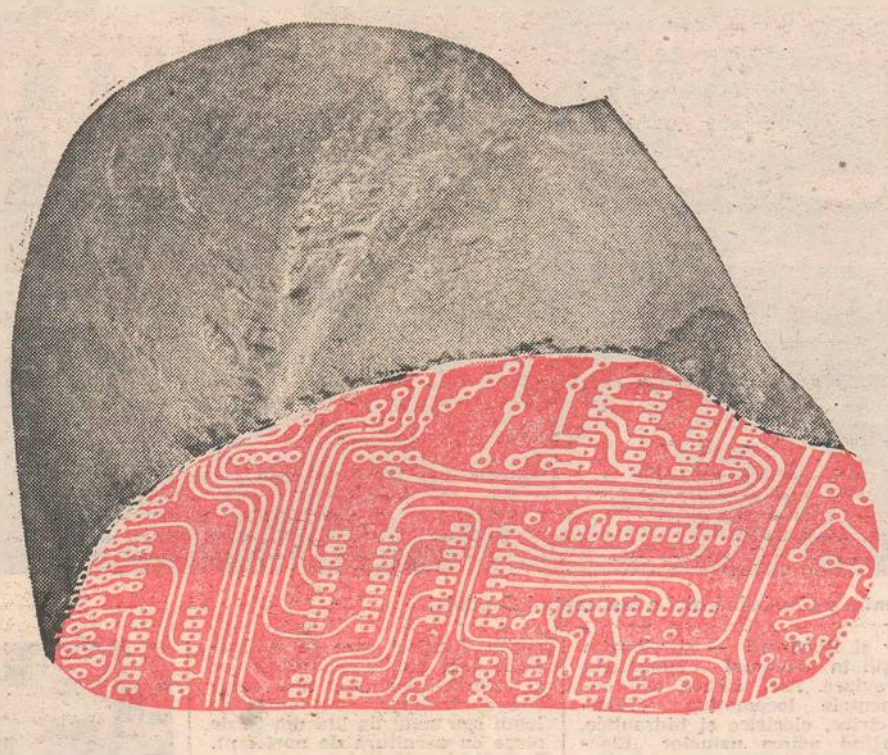

Informatica se transformă din ce în ce mai mult dintr-un domeniu al speranțelor în unul al certitudinilor. Adusă de „valul" (al treilea...) al revoluției tehnico-științifice contemporane, informatica a făcut pași mici dar siguri spre o poziție consolidată în ansamblul activității economice din patria noastră. Cu toate virtuțile recunoscute, există un lucru pe care informatica nu-l poate face automat : propria ei aplicare în viață, în practică, în economie. Aplicarea informaticii rămîne apanajul exclusiv al omului, fiind vorba aici de un proces educațional specific, care, de regulă, nu se poate epuiza pe parcursul unei generații. Pentru a aplica informatica, trebuie s-o înțelegem, iar pentru a o înțelege, trebuie s-o cunoaștem. Aceste lucruri nu se pot face (încă !) automat. De aceea, folosirea generală (în toate domeniile de activitate) și plenară (a întregului ei potențial aplicativ) a informaticii se situează deocamdată într-un orizont de așteptare, a cărui apropiere depinde de ambele părți : de cei care o propun și de cei care o folosesc.

Depinde deci și de ce se face în interiorul informaticii, de dezvoltarea sa internă, de „ieșirile" din acest sistem deschis, de forma și caracterul aplicațiilor potențiale pe care le propune pentru ca această știință practică a viitorului să se consacre cît mai mult în realitatea prezentă la care se raportează și pe care o slujește. Este un lucru pe care l-au înțeles foarte bine lucrătorii din Centrul Teritorial de Calcul Electronic **Cluj-Napoca, unitate de frunte a Institutului Central pentru Conducere și Informatică, a cărei activitate a cunoscut în cei nici douăzeci de ani de la înființare succesive metamorfoze structurale, orientate convergent spre acel deziderat al „diseminării în producție", dacă se poate spune așa, a rezultatelor acestei activități. Cîteva din direcțiile pe care au evoluat conținutul și structura muncii din acest C.T.C.E. le prezentăm în cele de mai jos, cu mențiunea necesară că ne referim la rezultatele finale, la cercetări încheiate, în măsura, desigur, în care dialectica oricărui proces de perfecționare și descoperire admite ca definitive rezultate ce pot fi ulterior reluate, dezvoltate, adîncite ș.a.m.d.**

Precumpănitoare în primii ani de activitate ai Centrului erau aplicațiile informaticii în gestiunea valorilor materiale, evidența costurilor și a consumurilor de materiale, evidența personalului și calculul retribuțiilor, prelucrarea automată a diferitelor tipuri de date statistice ș.a.m.d. Majoritatea acestor lucrări, deja „clasice" a fost preluată de unitățile de informatică ale întreprinderilor, urmînd ca acestea să le dezvolte prin forțe proprii sau solicitînd asistență tehnică. Ca urmare, colectivul centrului a putut să se ocupe de altceva, să inaugureze o nouă etapă, care s-ar putea defini prin trecerea de la o fază artizanală a cercetării și proiectării la o adevărată industrie a programării. Este vorba de o trecere de la lucrările și proiectele elaborate „pe măsură" sau „la cerere", deci pentru un singur beneficiar, la lucrări cu caracter general și foarte complexe, cu aplicabilitate largă. În limbaj industrial, acestea s-ar numi scule sau unelte — de o natură aparte, informatică, dar avînd funcțiile și rolul celor cu care sîntem obișnuiți. Aceste scule informatice sînt de fapt produse-program cu personalitate proprie, care se identifică prin ele însele, putînd fi deci folosite oriunde în țară. Cu aceste scule („softul de bază") lucrează calculatorul, căruia i s-a încredințat astfel efectuarea operațiunilor și lucrărilor de rutină, cercetătorului rămînîndu-i partea de creație a unor programe noi, pentru realizarea cărora apelează la sculele informatice „manipulate" de calculator.

Odată operată această diviziune a muncii între om și calculator, și pe măsura creșterii inventarului de scule informatice din ce în ce mai perfecționate, s-a putut trece la o nouă etapă, a elaborării unor produse informatice propriu-zise în cadrul a ceea ce se cheamă activitate de cercetare proiectare asistată de calculator.

Conjugată cu o evoluție remarcabilă în domeniul dotării cu tehnică de calcul (prin apariția micro și minicalculatoarelor, împreună cu dispozitive grafice de tip masă de desen automat, digitizor și display grafic), această activitate a demarat oficial în 1983, cînd în cadrul C.T.C.E. s-a înființat un atelier de **informatică industrială**, condus de ing. Constantin Jeican. Denumirea acestui colectiv redă destul de bine natura preocupărilor lui : spus foarte pe scurt și într-un limbaj accesibil, aici se elaborează programe care automatizează munca de proiectare constructivă (a pieselor) și tehnologică (a proceselor) din diferite activități industriale.

(Pentru toate exemplele care urmează, facem mențiunea că ele deja sînt un bun comun, ca să zicem așa, fiind prezentate pe larg la diferite expoziții și manifestări cu caracter național sau internațional).

Programul SIMS (soft interactiv pentru modelarea suprafețelor) este aplicat la mașinile-unelte cu comandă numerică. În aviație, industria automobilelor, a centralelor nucleare, există piese care trebuie executate de astfel de mașini, în care scop ele trebuie programate corespunzător. Această programare, din cauza complexității deosebite a respectivelor piese, nu se mai poate face însă direct, manual — și-atunci mașina-unelte trebuie să primească comenzile de execuție de la un calculator ; aceste comenzi „alcătuiesc" programul SIMS.

În plus, prin acest program, piesa poate fi văzută înainte de a fi executată : calculatorul redă pe un ecran (display) sau pe o coală de hîrtie (plotter) toate detaliile posibile, din orice unghi cerut, ale piesei respective, indicînd și traiectoriile sculei în cazul prelucrării pe mașini-unelte cu comandă numerică. Nemaipunînd cazul în care unele piese nici nu mai pot fi proiectate manual (cum este cazul unei palete pentru turbosuflantă sau al unor rotoare de pompă), înseși aceste operațiuni de rotire, translare, „transfocare" a oricărui detaliu, plus verificările prin calcule ale diferiților parametri ar fi practic imposibile cu viteza, precizia și complexitatea pe care le realizează calculatorul. Creșterea productivității muncii în proiectare este impresionantă, dincolo de celelalte avantaje de ordin material și energetic pe care le presupune perceperea în totalitate a unei piese înainte de a fi fabricată. Nu întîmplător, performanțele acestui program pot fi legate și de faptul că autorii lui sînt doi ingineri, absolvenți de T.C.M., Rusu Lucian și Macarie Partenie. În realizarea unor astfel de produse program cu aplicabilitate industrială este mai eficientă, cum spunea unul dintre ei, „intervenția inginerilor pasionați de informatică, decît a informaticienilor pasionați de ingineri".

Dacă acest tip de programe este orientat dinspre proiectare spre realizarea practică a produsului, același colectiv a conceput și programe orientate invers, de la produsul finit la analiza statică și dinamică a structurilor acestuia. Acest program permite „scoaterea la lumină" a ceea ce se întîmplă cu un domeniu oarecare supus unor restricții (o grindă sub presiune, un fluid într-o conductă sau diferite elemente aflate într-un cîmp electric, magnetic sau termic). Prin acest program se pot calcula, de pildă, tensiunile din vechiul pod de la Cernavodă, asigurîndu-se și o exprimare comprehensibilă a rezultatelor calculelor. Este un program de mare generalitate, cu largi aplicații în proiectarea inginerească și care a fost deja livrat Institutului de Proiectare a Construcțiilor Tipizate și I.M.G. București. Printre autorii lui principali se află cercetătorii Cenariu Alexandru și Mihai Mureșean.

SCL (stimulator de circuite logice) este un alt produs program care permite verificarea automată a plăcilor cu circuite integrate aflate în exploatare, sau care poate simula funcționarea acestor plăci în scopul evidențierii unor eventuale vicii de proiectare. Programul realizat de Alexandru Leluțiu, Augustin Man și Dorin Lupu, a intrat deja ca o componentă de soft în testoarele automate de plachete fabricate la filiala clujeană a I.P.A.

Un spectaculos produs program se numește POLIED și se folosește la descrierea, manipularea și reprezentarea grafică a corpurilor poliedrale complexe. Are aplicabilitate în proiectarea constructivă, fiind un excelent instrument la îndemîna inginerilor, designerilor și arhitecților. Cu acest program se pot reprezenta ansambluri constructive diverse, de la cartiere întregi la casa scărilor dintr-un anumit bloc al respectivului cartier. Se înțelege că ansambluri se pot combina, modifica, transla, roti etc. în varii forme pînă la obținerea celei dorite, după anumite criterii. Zeci de „machete" ale unei construcții se pot realiza în numai cîteva minute. De aici, se pot obține automat devizele sau calculele de rezistență ale respectivei construcții.

Același program are aplicabilitate industrială, operînd intersecții, reuniuni, înfășurători convexe ale diferitelor corpuri poliedrale, calculînd volume, momente, greutăți ale pieselor sau ansamblurilor celor mai complicate, de la tiparul optim de croire a unei foi de tablă pentru găleți, să zicem, la multiplele calcule pe care le presupune determinarea funcțională a unui rulment. POLIED-ul este opera lui Cornel Costea, Elinor Tăciulescu, Ioan Moldovan și Dorin Pănuț.

De menționat că în toate aceste programe este prezent elementul grafic, adică forma finală a tuturor calculelor este o imagine, redată pe ecran și/sau hîrtie. Comprimate, într-un desen sau în zeci de desene care reprezintă variante ale aceluiași lucru, calculele electronice au căpătat forma cea mai concisă și cea mai explicită posibilă. Este vîrful aisbergului, perceptibil de către toată lumea, chiar dacă el a putut fi scos la iveală prin munca a doar foarte puțini.

Exemplele prezentate mai sus sînt doar cîteva din cele prin care Centrul Teritorial de Calcul Electronic din Cluj-Napoca se situează în avangarda cercetărilor de informatică din patria noastră. Aduse la stadiul de desen, de reprezentare grafică — unul din cele mai inteligibile pentru percepția omului, calculele electronice au făcut un pas mare spre utilizarea lor fără nici o reținere. Viitorul activității de cercetare și proiectare este acela de a fi asistată de calculator — iar acest lucru îl demonstrează cu prisosință și realizările colectivului din Cluj-Napoca.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Ziua de mîine a munților

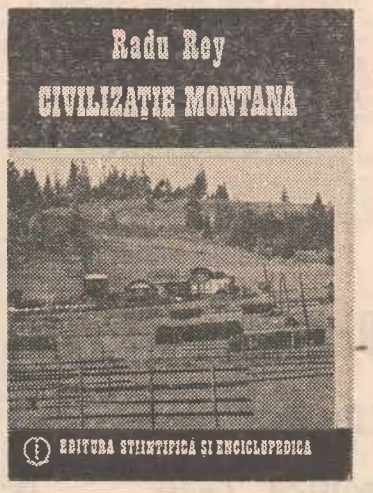

Apărute mai întîi în paginile acestei revistei, pe parcursul mai multor ani, la rubrica **Carparți 2000**, ideile doctorului Radu Rey, despre civilizația montană, au găsit, ca orice lucru de valoare, audiență la cititor, s-au impus în timp, ca acum ele să se tezaurizeze mai dezvoltat în (cel puțin deocamdată) două volume de referință : **Viitor în Carpați**, apărut în 1979, la Editura **Scrisul Românesc** și **Civilizația montană**, apărut recent la Editura Științifică și Enciclopedică. Și așa cum era și firesc, cum se subliniază și în prefața la acest al doilea volum, semnată de academicianul Grigore Obrejanu, noul volum al lui Radu Rey „constituie o tentativă de punere în practică — adevărat, încă parțială — a proiectelor abia schițate în prima lucrare, extinderea cercetărilor și planurilor de perspectivă la întreg lanțul carpatic, și la oricare altă zonă montană asemănătoare, prezentarea rezultatelor concrete obținute pînă în anul 1984". Radu Rey, el însuși un om de la munte, vine, după 15 ani de investigații duse la nivelul practicianului, extinse însă prin necesitate mult dincolo de zootehnia montană, vine, spuneam, cu suficientă competență, dar și cu modestie, să ne dezvăluie o civilizație a unui spațiu mirific, plin de promisiuni concrete, o civilizație gîndită și exprimată în viziunea modernă, strict eficientă a cercetătorului-specialist. Radu Rey vede și analizează în acest tărîm montan îndeletniciri tradiționale ale românilor : zootehnia și agricultura ; le adaugă acestora agroturismul și industria mică, organizarea specifică a întregii vieți a spațiului montan, dar mai dincolo de toate Radu Rey vede și ne prezintă, ca un fel de **celulă civilizatoare**, gospodăria montană, model, modernizată. Nu faptul că autorul se ocupă în special de zona necooperativizată a muntelui, de organizarea vieții economico-sociale de aici ni se pare cel mai important, ci modul în care el ne prezintă o astfel de gospodărie montană model, care, indiferent de muntele pe care ea ar fi durată, poate civiliza! Gospodăria a fost și rămîne, printr-un fel de **spiritus loci, un** microcosmos formator și civilizator, mai întîi și mai ales al individului. De aici trebuie începută redimensionarea, în viziunea modernă a autorului, a spațiului montan. Născut,crescut, școlit și întors să lucreze la munte Radu Rey a simțit, poate mai mult decît alții, această necesitate. Dovada e felul în care el ne prezintă în noua sa lucrare proiectul de gospodărire model, în extenso : construcția propriu-zisă, casa de locuit cu nominalizarea și funcțiunile fiecărei camere, corpul anexelor casei, sistemul de încălzire, iluminatul, alimentarea cu apă și canalizarea, bucătăria, încăperile pentru baie și alte instalații sanitare, cămara, beciul, uscătoria, casa scărilor, coridoarele balconul și prispa, podul casei, materialele folosite (numai din resurse locale), încadrarea estetică în mediu, cromatica fațadei. La fel ne prezintă autorul și corpul de anexe gospodărești : bucătăria furajeră, cămara furajeră, depozitul de lemne, atelierul microindustrial-meșteșugăresc, casnie, grajdul pentru animale, alte anexe productive. Peste o astfel de gospodărie model îți vine să sufli duh și să o vezi fiinînd ! Ca de aici, din microcosmosul ei să înceapă a iradia undele civilizatorii, să înceapă a valorifica, așa cum cu competență profesională ne arată autorul, întreg potențialul montan ! Pentru ca proiectele să devină realitate, autorul ne arată și căile : pe lîngă aspectele economice, el tratează cu sporit interes și pe cele spirituale, legate de formarea și dezvoltarea unei noi conștiințe față de valorificarea imensei bogății care este muntele. Radu Rey se ocupă de problema învățămîntului în ruralul montan, de cercetarea agrozootehnică montană, de o nouă profesiune, aceea de „agricultor de munte", de factorul cultural, de un întreg proces de „umanizare montană". Cititorului i se oferă astfel o nouă perspectivă asupra complexității problematice a ruralului montan. În acest sfîrșit convulsionat de secol XX, într-o lume tot mai expusă stărilor de poluare, încercată de crize, cu regiuni afectate de subnutriție, chiar de foamete, Radu Rey ne oferă, nu numai la scară națională, o priveliste optimistă, ne amintește de un tărîm existent, cu certe promisiuni : muntele ! Noua revoluție agrară a României, avînd ca obiectiv fundamental asigurarea folosirii la potențial a capacității de producție a pămîntului, a întregii suprafețe agricole a țării, a deschis noi perspective de evoluție și pentru economia zonelor montane. Orientările cuprinse în documentele celui de al XIII-lea Congres al partidului nostru străbat lucrarea **Civilizația montană**, ca unul dintre marile fire roșii și-i oferă garanția aplicării practice în spațiul nostru românesc.

N. GRIGORE-MĂRĂȘANU ■

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Anca Ovanez-Doroșenco:

„Arta continuă să fie un tovarăș de nădejde al omului"

Regizoarea Anca Ovanez-Doroșenco a montat spectacole la București, Iași, Timișoara, Tîrgu Mureș, Constanța, Brașov, Bacău etc. precum și în străinătate — de pildă la Sofia, Ankara. Printre piesele pe care le-a pus în scenă și care s-au bucurat de un frumos succes se numără Copiii soarelui de M. Gorki, Troienele de Euripide, Șase personaje în căutarea unui autor de Pirandello, Nevestele vesele din Windsor de Shakespeare, Don Juan de Max Frisch, O scrisoare pierdută, D'ale carnavalului și O noapte furtunoasă de I. L. Caragiale.

— Anca Ovanez-Doroșenco, aș fi curios să văd cum conturați o reprezentație. Eu voi rămîne un simplu spectator.

— De acord. Gongul a bătut de trei ori, luminile din sală s-au stins, cortina s-a ridicat și pe scenă apare o fată care scrie poezii, iar un profesor, Grigore Sălceanu, crede despre ele că nu sînt tocmai rele.

— Un moment. Dacă e vorba de poetul Grigore Sălceanu înseamnă că ne aflăm la Constanța.

— Bineînțeles. Dar nu întrerupeți spectacolul. Mai departe, părinții vor s-o facă pe fata respectivă doctoriță. Ea însă începe să viseze la lumea plină de miracole a teatrului.

— Pînă acum înțeleg că vizionez o melodramă.

— Tot ce se poate. Dar vă rugăm să păstrați liniștea. Fata ajunge la București, începe să frecventeze Biblioteca Academiei. O rudă de-a ei îi face cunoștință cu Ion Șahighian. Acesta o întreabă cum l-ar vedea pe Richard al III-lea. Tînăra îi răspunde că nu și-l închipuie altfel decît plin de farmec. Marele profesor, uimit, o mai întreabă și ce muzică ar pune la un astfel de spectacol. Spre consternarea lui îi zice că i se pare cel mai potrivit Mozart. Pînă la urmă, ea ajunge să dea la teatru unde și reușește și continuă să învețe pe rupte. În treacăt fie zis, atunci se punea un mare accent pe cultura generală.

— Iată-ne ajunși la un happy-end.

— Nu tulburați ce se petrece pe scenă. Mai ales că tînăra care e acolo nu are talent de actriță. E prea emotivă și dacă printr-un hazard ar trebui să treacă măcar o singură dată prin fața spectatorilor, i s-ar tăia picioarele de emoție. Numai cine e departe de teatru crede că meseria de actor e o meserie ușoară. În realitate, te solicită enorm, și fizic și nervos. Un actor poate avea spectacole bune și rele, dar niciodată nu poate trișa. În clipa aceea se descalifică. Dar să revenim la personajul nostru.

— De acord. Mai ales că văd cum se maturizează sub ochii noștri.

— Eroina noastră începe să monteze piese, atît în provincie, cît și la București. Pentru asta, are nevoie mai întîi de o primă senzație pe care i-o oferă lectura textului. După aceea, își consolidează această impresie citind de mai multe ori piesa. Dacă e vorba de o epocă mai veche, se documentează, cu pedanterie aș spune, vrînd să se transpună cît mai fidel într-o anumită atmosferă. Ea mai crede încă în caietul de regie și la fiecare montare nu lasă mai nimic în voia inspirației de moment. Deși n-a ajuns actriță, iubește foarte mult pe cei cu ajutorul cărora dă viață unui spectacol și le respectă identitatea artistică, nedorind niciodată să-și impună cu orice preț părerea. Pentru ea, actorul nu e o marionetă, ca pentru Gordon Craig, de pildă. Actorul e un mag, un Prospero care poate să țină sub vraja sa o mulțime de oameni numai prin simpla lui prezență.

— Atunci la ce mai e nevoie de regizor ?

— Fiindcă numai el poate să stabilească relațiile dintre personaje care altfel s-ar mișca haotic, fără o țintă precisă. Avem actori mari, foarte mari. Dar chiar și ei au nevoie de regizori. De fapt, teatrul este o artă colectivă, la care și actorii, și scenografii și regizorii și toți ceilalți își aduc o contribuție fără de care o reprezentație n-ar putea avea loc. Uneori se uită cît de importantă este cea mai neînsemnată

GEORGE ARION

(Continuare în pag. 16)

Spectacole regizate de Anca Ovanez-Doroșenco : „Despot-vodă" de V. Alecsandri, „A douăsprezecea noapte" de W. Shakespeare și „Curcanii" de Grigore Ventura

Vorbiți și scrieți românește

Registre de limbaj

Termenul **registru**, în muzică, sugerează o anumită omogenitate, o anumită unitate de ansamblu a sunetelor alese din totalul tuturor celor posibile pentru emitere. Lingviștii l-au preluat pentru a desemna ceva asemănător : din totalul posibilităților de exprimare pe care le oferă sistemul limbii, vorbitorul își „decupează" o anumită porțiune corespunzătore situației concrete în care intenționează să comunice. Cu alte cuvinte, acasă vorbim ,ca acasă", la serviciu, în relațiile profesionale, „ca la serviciu" și... în piață, „ca la piață" !

Am mai avut prilejul, chiar în aceste pagini, să arăt ce înseamnă nu **schimbarea** — adesea foarte necesară — a registrului, ci **amestecul** de registre care poate duce la efecte comice dacă nu de-a dreptul ridicole. Căci, departe de a indica o vorbire „aleasă", amestecul de registre reflectă tocmai absența acelui „simț al limbii" care asigură folosirea ei corectă și eficientă.

Știm de multă vreme că în restaurantele noastre nu se mai mănîncă, ci „se consumă" (termen propriu limbajului administrativ și deci nepotrivit în relațiile respectivei întreprinderi cu publicul său), că un film nu mai este văzut, ci „vizionat", că o carte nu mai este citită, ci „lecturată". Din fericire, bunul-simț popular și, alături de el, competența celor care se ocupă de cultivarea limbii au reușit să sancționeze astfel de exprimări care furnizează acum material autorilor de satiră și umor. Și totuși, fenomenul proliferează.

Într-o instituție larg deschisă publicului, citim un anunț că „ascensiunea la etaj se face pe scara fI". Strict legat de limbaje specializate, termenul **ascensiune** nu avea ce căuta într-o banală indicație pentru toți cetățenii.

Dar și într-un ziar citim că într-o anume întreprindere s-au înregistrat fenomene de „absenteism" (termen specializat în psihologie), cînd era vorba de a critica pur și simplu niște absențe nemotivate...

Prin analogie, a apărut și un fenomen de „indiferentism", termen destul de rar, mai curînd ținînd de un jargon franțuzit.

Cînd amestecul de registre se petrece la nivelul comunicării obișnuite, el creează un efect de prețiozitate, de altfel nedorit de cel care îl provoacă și care ar vrea să arate, din contră, ce cuvinte deosebite cutșoan noaște. De curînd, o tînără îi povestea în autobuz prietenei sale că a fost invitată la niște prieteni unde era un „microclimat" foarte plăcut și unde un băiat i-a „comunicat" la sfîrșit că ar vrea s-o „acompanieze" pînă acasă, spunîndu-i toate acestea cu atîta seriozitate încît nu putea fi cîtuși de puțin suspectată de vreo intenție ironică. Și totuși, după zîmbetele discrete ale celor din jur, care îi ascultau fără să vrea relatarea, acesta era efectul.

În actuala etapă de dezvoltare a limbii, cînd neologismele reflectînd progresul necontenit în diverse domenii de activitate au devenit curente în limbajele profesionale, nu se mai pune acut problema necunoașterii ori incorectitudinii lor. Școala și acțiunile de cultivare a limbii au grijă de aceasta. Trebuie să fim atenți în schimb la alte nepotriviri care pot apărea, așa cum este și acest amestec de registre care, pornit de la faptul pozitiv al lărgirii vocabularului și, respectiv, al lărgirii posibilităților de exprimare în situații **diferite** de comunicare, are, iată, și consecințe nedorite de vorbitor.

Cu alte cuvinte, tînăra noastră îi putea povesti fără grijă prietenei sale că, la sfîrșitul petrecerii plăcute la care a fost, un băiat i-a „spus" că ar vrea s-o „conducă" („însoțească") acasă. N-ar fi scăzut cu nimic în ochii noștri, ba, poate, ni s-ar fi părut chiar mai omenesc...

CEZAR TABARCEA

Desene pe asfalt

Alint

Cititorii „desenelor" mele „pe asfaltul" revistei mi-au scris în repetate rînduri fără ca eu, rău scriitor de scrisori, să le răspund și altfel decît indirect, mulțumindu-mă doar să colecționez cu avariție plicurile ce-mi sînt adresate.

În unele din ele mi se mulțumește pentru efortul romantic de a aduce în lumina plumbului unele nume mai puțin răsfățate, de nu cu totul neștiute, de a vorbi despre fapta unor oameni pe care gura anonimatului pare gata să-i soarbă.

Sigur, o repet, n-am pretenția că fac „dreptate".

Însemnările mele asupra cărților despre care nu se vorbește sînt semne de alint.

Alint ? Nu e un deziderat minor ? De unde, (doamne apără !) conceptul de... alint ?

Pentru mine el există. Scriitorul are nevoie adesea în îndeobște solitara lui trudă și de o picătură de alint. Un simplu gest (literar), o simplă frază de inimă îl pot scoate din impas. Fiindcă scriitorul nu e făurit chiar din oțel de Toledo. Nici din oțel de Damasc. Ba, zicea Nichita Stănescu, „platoșa" lui ar aduce mai degrabă cu cornul de melc. Descumpănirile nu-l ocolesc. De multe ori bravează, disimulîndu-și rănile orgoliului. De multe ori nisipul clepsidrei curge peste mașinăriile emoției împiedicînd roțile ceasornicărești ale cuvintelor să mai ticăie. Ori chiar mașinăriile inimii. Se mai întîmplă.

Alint, deci încurajare discretă.

Pală de vînt, pe arșiță.

Foc mic, de vreascuri, în frig.

Alint : scrisoarea, scrisa, scrisul așteptat. Cîteva litere pe un colț de jurnal. Greieri de tuș. Speranță. Un coltuc de speranță.

Avem datoria să le dăm „cezarilor" literaturii tot ceea ce li se cuvine. Deși ei se învrednicesc să-și ia singuri ce e al lor. Adică totul. Chiar vanități ale altora.

Dar nu-i putem uita (nu ne putem uita) nici pe zburătorii cu aripi ce nu-s chiar de condor și totuși taie cerurile cernelii... „diametral". Cei care izbîndesc rar. Moment pe care uneori nu-l apucă. Cei ce ajung mai tîrziu. Și totuși ajung. Oameni ai șansei secunde.

Și mai apoi, în materie de alint, investiția e de tot infimă. Cîteva litere. Cîteva zbateri de degete pe clapele linotipului, claviatură de lacrimi...

GHEORGHE TOMOZEI

Cronica literară de ROMUL MUNTEANU

Despre clasicism

De foarte multă vreme cărțile lui Edgar Papu au devenit relevante pentru erudiția lui întinsă pusă în slujba unor intenții didactice. Observația aceasta nu este validată doar de unele scrieri izolate. Cine urmărește itinerarul creației acestui cercetător cu o formație intelectuală extrem de complexă, constată că de la **Evoluția și formele genului liric** (1968), **Barocul ca mod de existență** (1977) și pînă la **Existența romantică** (1980) se simte tot mai pregnant năzuința profesorului de-a instrui un public larg în domenii foarte variate. Dezideratul acesta a fost întotdeauna susținut de fervoarea pentru lectură a comparatistului pasionat de **analogii**, ca și de spiritul său profund de reflecție, capabil să evolueze prin spațiul gîndirii filosofice multiseculare. Minuirea suplă a unor informații eterogene a fost realizată întotdeauna fără ostentație. Edgar Papu a avut o năzuință statornică de triere a informațiilor culturale, de orchestrare a acestora într-un sistem coerent și personal, menit să le facă accesibile și, totodată, să le acrediteze într-un mod cît mai limpede. În acest scop, criticul s-a sprijinit pe o subtilă logică a argumentării, împinsă uneori pînă la limitele discursului afirmativ și autoritar. Metoda lui H. Wölfflin de **luminare reciprocă a artelor**, folosită și în timpul nostru de unii comparatiști americani și europeni, a găsit în scrierile lui Edgar Papu o largă sferă de aplicare.

Dar cînd am afirmat că erudiția sa nu capătă o formă agresivă, ne-am gîndit că autorul nu face niciodată apel la un cîmp referențial excesiv. Enunțurile sale sînt în general cumulative. Ele poartă în textura lor o erudiție perfect asimilată, convertită adeseori într-o sinteză a unor idei existente, organizate de fiecare dată în funcție de ideile sale personale. Osmoza aceasta este atît de perfectă, încît despicarea informațiilor primite, de punctele de vedere personale, devine aproape cu neputință.

Edgar Papu face apel la un discurs critic cultivat de mari maeștri (Burckhardt, Gundolf, Curtius), asemănător cu tipul de enunț narativ. Dar cînd demersul criticului este grefat pe un cîmp referențial prea rarefiat, concluziile sale sînt pîndite în mod inevitabil de riscul unor locuri comune, iar studiile sale devin utile sinteze de **aide mémoire.**

Toate aceste reflecții ne-au fost prilejuite de apariția recentă a cărții lui Edgar Papu, **Apolo sau ontologia clasicismului** (Editura Eminescu, 1985). În această operă autorul a ajuns la o asemenea austeritate a informațiilor, încît ne vine greu să înțelegem cărui public i-a fost destinată. Este adevărat că cercetătorul ne previne că s-a adresat unor cititori familiarizați cu clasicismul. Avem însă toate motivele să credem că acestora le slujește doar ca pretext de amintiri culturale, împărtășite cu multă eleganță. Dacă ne gîndim însă la o carte menită să inițieze, atunci sîntem nevoiți să constatăm că profesorul, într-adevăr, nu a urmărit acest scop, deoarece informațiile prime de acomodare sînt puse în mod voit în paranteză.

Edgar Papu cercetează faptele de creație literară, artistică și filosofică, în general, ca niște **proiecte existențiale.** De aceea ontologia formelor literare nu rămîne o simplă investigare a unui plan de suprafață, ele fiind considerate ca niște elemente indiciale ale unui mod de-a fi în existență. **În Apolo sau ontologia clasicismului** autorul caută cu precădere anumite invariante ale clasicismului grec, latin, renascentist și modern, (francez). Acestea sînt într-un anume fel prefixate de unele criterii (închis, linie dreaptă, claritate concentrată), desprinse din faimoasele antinomii enunțate de Wölfflin, deși acestea au fost puse nu de foarte multă vreme sub semnul întrebării (Rousset).

Ontologia formelor clasice este stabilită de autor într-un capitol despre **Structură.** Gîndirea cercetătorului funcționează **analogic,** orientată spre precizarea unor trăsături caracteristice ale **invariantelor clasicismului.** Considerațiile despre clasicismul absolut și relativ, clasicul sănătos-romanticul bolnav, despre spațialitate, elementele cosmice, tradiția ca inovație etc., etc., reprezintă jeturi foarte scurte de conotare a acestor fenomene de creație, justificate de o logică de tip deductiv. Dar toate aceste considerații sînt pe cît de adevărate, pe atît de insuficiente. Ele reprezintă un ansamblu de **stereotipii** ale clasicismului. Fiindcă autorul și-a asumat riscul decelării locurilor comune ale clasicismului s-ar cuveni ca ele să fie și îndestulătoare. Or, sentimentul de precaritate caracterială a clasicismului este foarte vizibil, demonul analogiilor fiind mai puternic decît cel al diferențelor specifice. Spațiul clasic închis, de pildă, nu este sugestiv pentru indicarea geografiei preferențiale a clasicilor literaturii franceze. Arta ca **mimezis parțial** nu explică modul de configurare a utopiilor de tip clasic. Conotațiile etice ale clasicismului, transferate pe plan estetic, nu pot motiva într-o manieră satisfăcătoare teoriile despre limbaj și tropi. Excesele de abstractizare ale autorului, conjugate cu actele de decupaj metodologic, întrețin această stare de insuficiență informațională chiar pe planul dezbaterii pur teoretice.

Raportarea la alte aspecte **(Relații)** care trimit spre zonele matriciale (Istorie și perenitate, Clasicism și umanism, Clasicism și civism etc.) nu este grefată și pe filosofia socio-politică a epocii moderne (Hobbes, Spinoza, Grotius) pentru a fi subliniate anumite idei-teme (contract, suveran-vasali, pace-război, guvernare, clase sociale), concepute de moderni într-o altă modalitate decît în Antichitate sau Renaștere. Clasicismul este însă un scurt moment de echilibru între două etape de **„dezordine"** (H. Peyre). Elementele sale impure nu sînt puse de autor în lumină (vezi **Antirenașterea** de Battisti) nici în Renaștere, în pofida existenței teoriilor manieriste (Lomazzo, Zuccaro, Bellori), nici mai tîrziu, deși cărțile tractatiștilor italieni rămîn o probă elocventă în acest sens. În schimb, autorul acceptă formele **„amestecate"** care duc la prelungirea așa-zisului clasicism românesc în romantism și realism (Creangă, Eminescu, Caragiale etc).

Pendulînd între locurile comune și concluziile puternic personalizate, cartea lui Edgar Papu despre clasicism este tipică pentru psihologia unui **„alergător"** solitar, tributar unor metode validate la sfîrșitul veacului trecut și începutul secolului nostru.

MUZICA

Inimă de copil

„Toți copii lumii sînt la fel" — acesta este motto-ul pe care compozitoarea **Carmen Petra-Basacopol** a simțit nevoia să-l „rostească" muzical pe parcursul întregii sale opere pentru copii, **Inimă de copil,** pusă în scenă la Opera Română din București în cadrul „Studioului de operă pentru copii", inițiativă de dată recentă și de succes a conducerii instituției, după ce opera s-a bucurat deja de o montare, sensibil diferită, pe scena Ateneului Român. Izvoarele libretului sînt lesne identificabile pentru toți cei ce n-au uitat clipele pline de farmec ale copilăriei : romanul scriitorului italian **Edmondo de Amicis, Cuore,** care stă la baza libretului semnat de **A.I. Arbore** și **Constantin Cârjan,** libret ce surprinde cu măiestrie deopotrivă momentele principale ale călătoriei tînărului genovez Marco pe urmele mamei sale plecate peste mări și țări în căutare de lucru pentru a-și întreține familia.

Pare mai mult decît firesc ca o operă pentru copii să fie realizată de copii. La prima vedere, e vorba aici de un truism. Trebuie spus însă răspicat că, fără entuziasmul excelentului cor de copii **Voces primavera,** fără insistențele și priceperea inimosului său dirijor **Claudiu Negulescu** care semnează conducerea muzicală a spectacolului, acest fapt, deja un cîștig ferm al vieții noastre muzicale, ar fi rămas destul de departe de stadiul de împlinire (și mă gîndesc aici la două - recente reușite ale operei bucureștene. **Peter Pan** și **Micul coșar,** care au urmat spre scenă, același „drum" artistic). Muzica este simplă, adecvată situațiilor diverse din libret, melodioasă întrebuințînd predominant scriitura accesibilă unui cor de copii cu posibilități deosebite, înveșmîntată orchestral cu acel simț al culorii caracterizînd majoritatea lucrărilor compozitoarei. O observație subiectivă e însă aici necesară, cred : tonalitatea generală a spectacolului a prea tristă, prea sumbră în raport cu acea necesară culoare roz care trebuie, nuanțat, să caracterizeze exemplificările genurilor pentru copii. E adevărat, subiectul e prea plauzibil-realist pentru a fi înveșmîntat în culori de basm oriental ; totuși, există numeroase situații, inițial neutre față de eroul principal, unde o anume tonalitate pitorească și strălucitoare mai insistentă ar fi adus, după părerea mea, un necesar plus nu atît de diversitate, cît de copilărească voioșie. Partea muzicală, sub conducerea lui Claudiu Negulescu, se bucură de însemnele calității : copiii **Irina Lăzăriciu, Andreea Bătucă** și, în special, **Gabriela Amuzescu** în rolul principal, realizat cu sensibilitate și inteligență, aduc acea doză de prospețime caracterizînd în linii generale întregul spectacol în timp ce cîntăreții **Cornelia Angelescu, Adriana Alexandru-Pop, Cristian Mihăilescu, Ștefăniță Lascu** și **Ștefan Teodorescu** contribuie profesional la ancorarea fermă a spectacolului printre acelea meritind a fi puse în scenă la o instituție de prestigioasă tradiție.

Dacă în privința părții muzicale avem puține obiecții (am mai aminti aici, ideea — interesantă, dar nu îndeajuns de lucrată — asocierii, în duet, a unei voci de cîntăreață și a unei voci de copil ; e vorba de duetul Marco-Mama, cu unele momente derutante), trebuie spus că latura scenică poartă, apăsător, amprenta puținătății de mijloace scenografice. Scenografia lui **Viorel Călinescu** extrage maximum din niște decoruri preluate de la alte spectacole. Nu înțeleg însă de ce copiii apar în haine „proprietate personală" cînd pe scenă se perindă pitoresti peisaje argentiniene. Cred că, în linii mari, condiția unui asemenea spectacol, care aduce în sală un public numeros, e cea de spectacol itinerant (mă refer și la valențele educative) ; itinerant nu înseamnă însă nicidecum „încropit". Mișcarea scenică realizată de **Magdalena Rovinescu** vine să diversifice interesant, profesional, cu bun gust, un spectacol unde se cîntă mult, avînd imperios nevoie de o „contragreutate" scenică ; ea e excelent întruchipată în frînturi de dans și subtil regizate mișcări „spontane" ale grupelor de copii după cursul unei acțiuni variate, structurate în tablouri relativ distincte. Aceste tablouri, regizorul **Cristian Mihăilescu,** totodată interpret al mai multor personaje ale povestirii, le reunește inteligent prin momente de directă adresare către un entuziast public de vîrstă foarte tînără. Spectacolul este colorat, construit firesc, neostentativ, cu idei interesate, de un pronunțat nivel de accesibilitate și (cu excepția finalului, rezolvat cam „grăbit"), simplitate.

VIOREL CREȚU ■

TEATRU

Proba de ritm

O comedie muzicală jucată cu evidentă poftă de „trupa tînără" a teatrului „Ion Vasilescu" — **Sosesc de la Paris** — a deschis promițător noua stagiune a teatrului giurgiuvean. Avînd ca punct de pornire textul lui Tudor Mușatescu **(Sosesc deseară),** spectacolul cuprinde și o serie de momente muzicale realizate de compozitorul **Valențiu Grigorescu** pe versurile lui **Ion Neagu.** Așadar, după cum spune și afișul, avem de-a face cu o... altă piesă decît cea bine cunoscută (aceea despre care vorbim fiind „după Tudor Mușatescu"), dar despre autorul noii versiuni nu aflăm nimic. Poate fi chiar un autor colectiv, asta n-ar deranja prea tare, cu atît mai mult cu cît spiritul lui Mușatescu se păstrează viu și nealterat, iar conflictul și rezolvarea sa rămîn tot cele cunoscute.

Veritabilă probă de ritm, spectacolul aproape că nu îngăduie — nici actorilor și nici spectatorilor — momente de respiro. Echipa, bine sudată, face risipă de efort scenic și de fantezie. Se cîntă, se dansează, replicile-cheie sînt atent pregătite și efectul lor este cel scontat. În scenografia minuțioasă — poate chiar prea elaborată — a **Rodicăi Roiban,** actorii se mișcă dezinvolt, spectacolul fiind bine articulat, dînd în permanență senzația că se potrivește-mănușă temperamentului celor care-l joacă.

Anca Alecsandra și **Mirela Nicolau, Mircea Crețu, Ovidiu Gherasim** și **Geo Dobre** sînt, realmente, în formă, știind să se arate cînd triști, cînd melancolici, cînd îndrăgostiți, cînd iritați, totul într-o cuceritoare joacă de-a viața. Convenția dramatică este atît de coerentă și de rapid asumată, încît ea face să treacă aproape neobservate unele stridențe sau cîteva — rare, ce-i drept, apăsări pe pedala de jos a comicului. Actorii se simt bine pe scenă, se simt bine unii alături de alții, „își fac numărul", fiecare în parte și laolaltă, sînt dezinvolți.

Regizorul **Cornel Popa** a intuit exact tonul spectacolului, dînd libertate actorilor să-și pună în valoare fantezia, fără stridențe supărătoare. Deconectantă, amuzînd copios, **Sosesc de la Paris,** a devenit deja una din piesele de rezistență ale teatrului „Ion Vasilescu", teatru ce trebuie — în continuul său efort de de-provincializare — să mizeze fără ezitare pe tinerii săi, distribuindu-i cu generozitate, oferindu-le partituri capabile să le potențeze talentul. Aproape un spectacol-școală — menit să probeze valoarea colectivului de care dispune — premiera giurgiuveană este o dovadă de serios profesionalism, un semn limpede — infirmînd mai vechi păreri — că, iată, se poate.

DAN MUCENIC ■

PLASTICA

Sentimentul culorii

Din pictura **Doinei Moisescu,** recent găzduită într-una din sălile galeriei **Căminul Artei,** răzbate, mai' întîi și-ntîi, o frenetică și extrem de energică, bărbătească, am zice, bucurie a culorii. Compozițiile sale, figurative sau nu, încadrate în spații ample, sau restrînse la dimensiuni medii, sînt expresia directă a unor emoții intense, explozive. Pete mari de galben, sau de griuri albe, ca niște oaze de liniște efemeră, sînt scoase în relief, evidențiate, de tușe și suprafețe dinamice, abrupte, parcă sălbatice. Un nestăvilit freamăt interior irumpe din pînzele Doinei Moisescu, o cavalcadă cromatică impetuoasă, o veritabilă furtună de gînduri și trăire incandescentă. Artista, se simte limpede acest lucru, s-a eliberat, s-a descătușat de orice convenție, sau, dacă vreți, a pus în prim plan, un singur sentiment, dominator, cel al culorii. Adeseori decupajele sale lasă impresia că Doina Moisescu a supradimensionat un detaliu din mai vechile ei lucrări, un detaliu pe care încearcă să-l povestească în amănunțime, să-i releve articulațiile intime, să surprindă dialogul însuși dintre lumină și culoare. Semnele ce alcătuiesc limbajul acestui fel de-a picta mai mult cu inima, decît cu gîndul, sînt încărcate de multiple și concomitente sugestii plastice, principala lor funcție fiind să transmită emoția nudă, ideală, și nu să reprezinte, sau să redea. Drept urmare cu greu vom putea stabili cu certitudine dacă peisajele sale, de exemplu, sînt chiar peisaje (așa cum racii dintr-o compoziție sînt chiar raci și nimic altceva, un pîlc de raci încleștați într-o forfotă parcă infernală), sau doar ideea de peisaj în sine. Cîteva stînci scăldate într-o lumină puter-

CAP LIMPEDE

● **Exigență.** Un reproș cam hazliu aduce Constantin Sorescu volumului **Romanul românesc în interviuri.** Criticul se miră că lipsesc din antologie, printre alții, Dimitrie Cantemir, Budai-Deleanu și Ion Creangă, adică tocmai pionierii romanului românesc. Cine e de vină că Zaharie Carcalechi n-a apucat să-i ia un interviu autorului **Țiganiadei** și nici V.A.Urechiă lui Ion Creangă ? **(Radu G. Țeposu).**

● **„Mihail Sadoveanu" — 50.** Între mai vîrstnicele sale surate — precum bibliotecile publice din Brașov (150 de ani), Sibiu (125 de ani), Brăila, Roman, Piatra Neamț, Drobeta Turnu-Severin (100 de ani), sau din Iași, Timișoara, Craiova și Bîrlad (între 75 și 100 de ani) — dar cu nimic mai prejos decît acestea, ci, am putea spune, dimpotrivă, Biblioteca publică municipală „Mihail Sadoveanu" din București împlinește la începutul lunii noiembrie, o vîrstă frumoasă și totodată rotundă : 50 de ani. Semicentenarul va fi marcat de-o serie de acțiuni culturale menite să scoată în evidență nu numai realizările de pînă acum ale sărbătoritei, ci și tradiția școlii de biblioteconomie din țara noastră, domeniu în care ne putem mîndri cu personalități remarcabile, cu inițiative și idei ce fac cinste culturii noastre și-ndeobște unei dificile dar frumoase munci a căror materii prime sînt oamenii și cărțile, sau, dacă vreți să-i spunem altfel, a cărei materie primă este relația dintre om și carte. **(Victor Niță).**

● **Amnezie.** În cadrul ultimului album duminical, colega noastră de la televiziune Luminița Constantinescu, realizează un dialog cu interpretul de muzică populară Gheorghe Turda, folosind ca material documentar un alt interviu pe care solistul maramureșean l-a acordat cu cîtăva vreme în urmă subsemnatului. Ca sursă de inspirație să fie foarte evidentă, realizatoarea emisiunii a avut nonșalanța să îndrepte camera de luat vederi asupra interviului din revistă, dar a omis să precizeze ascultătorilor, numele publicației din care a preluat... amical fraze întregi. Oare din cauza emoției să-i fi făcut memoria feste ? **(Sorin Postolache)**

nică, necruțătoare, arse de-un soare sudic, orbitor, profilate pe-un orizont albastru, închipuie, fără doar și poate, un peisaj marin, un țărm dobrogean. Artista, însă, se vede clar, adică, mai exact spus, se simte, e prea puțin preocupată de reproducerea realului. Ceea ce a interesat-o și ceea ce a reușit, în bună parte, să ne comunice este, cum spuneam, sentimentul însuși al culorii. Se observă această preocupare pînă și-n cele trei portrete care sînt, mai degrabă, un fel de studii sau compoziții cu figuri umane, atenția artistei fiind concentrată pe desfășurarea volumelor, pe dialogul suprafețelor. Cu alte cuvinte, prin această expoziție, Doina Moisescu face dovada unui intens și ardent travaliu de atentă aprofundare a propriei sale deveniri artistice, cu remarcabile reușite în planul maturizării și-al autodefinirii plastice.

VICTOR NIȚĂ

Atitudini de orfevru

Laborator spațial (Editura Albatros, 1985), debutul poetului Călin Vlasie propune o poezie a ideilor mai mult decît una a metaforei, o poezie a cărei utopie s-ar putea numi ordine, sau suprarealitate, sau viziune. Acceptată mai mult în sensul său literar, suprarealitatea (așadar, nu neapărat suprarealismul) „laboratorului" poetic al lui Călin Vlasie are o stranie evanescență. O însingurare rece, de supraviețuitor („Stăteam întins pe pat în camera / mea, obosit, cu totul obosit / de groasa claritate a unui / trecut cer luminos. / Singur."), sterilizează ambianța, reducînd-o la liniștea aseptică a esențelor. „Gîndesc : uneori spirite ies din / zăpezi și ne descriu / viitorul dar limpede-i doar / ochiul ce nu se poate lipi / de lucruri".

Cele trei cicluri — **Recompunerea zilei, Magnitudini și Plantația Saal** — au o omogenitate remarcabilă, lucru firesc, dar destul de des neglijat în sumarele volumelor de poezie. **Recompunerea zilei** reconstituie sub ideea de „zi", un timp al interiorității („Nu mai sînt nopți... / Doar luna ca un periscop / cercetînd o republică / a semnelor, un straniu / pîntec. / Prin oraș alergînd de la / un ceas la altul / un nevăzut animal"), și un spațiu elementar („Muta jucăușa undă trecu / prin tine cu fîșiit / de abur purpuriu. / Luă forma ta și muta / jucăușa începu din / nou să facă semne / infinitului"), populîndu-le cu personaje bizare, sinteze raționale ale infinității întrebărilor posibile : „Meliopag ilustrul înger născut / într-o epubretă face / în fiecare dimineață / aceleași lucruri : / 1. Pune această întrebare / geneticienilor iar aceștia / consultînd știința vanitoasă / îl injectează cu anti- / biotice", Nymphalida, Satirul Blassios, Demonassa etc. Poemele sînt muzicale, încearcă timbrul versului precum ar încerca, la întîmplare, clapele unui flaut, rezultînd o melodică simplă, tulburătoare. **Demonassa** este un epilog resemnat la o existență anulată prin desprinderea de real : „A fost real, o experiență ciudată!" — refrenul liniștit întretaie versuri cu străluciri de cuarț. O epică iluzorie, mecanică, animă acest univers confecționat, în care palpită cu atît mai subtil semnele eului **(Imn imun)**.

Magnitudini este titlul unui grupaj de poeme aforistice, multe dintre ele de reală forță lirică. O pătrunzătoare definire a existenței : „un / electrod / înfipt / în / corpul / meu". Iată apoi o artă poetică remarcabil austeră : „tot / ce / atingeam / se / prefăcea-n / irealitate". Aflăm și un, firește, necanonic, haiku : „zăpada / absolută / ca / un / legiuitor / vrăbii cîntă". Alte „magnitudini" rămîn însă la dimensiunile minore ale jocului gratuit de imagini (verbe — / nfiorate / nu / le / pot / rosti. / mi-e / limba / neon / cu / șerpi".

În sfîrșit, **Plantația Saal** își expune exemplarele ciudate : „un Pămînt din creiere", „o lumină carnivoră". Două poeme de mare concentrație a ideii și viziunii se numesc **Exodul** și **E timpul.**

Călin Vlasie este un poet de rafinament. Versurile sale — reci, izolate parcă de un ecran ce nu îngăduie contaminarea cu afectele — rezonează însă amplu în registrul ideilor poetice, pentru care păstrează atitudini de orfevru.

TANIA RADU

Studiul mentalităților

Noua carte a lui Alexandru Dutu (**Călătorii, imagini constante**, Eminescu, 1985), scrisă la hotarul dintre cultură și istorie, cu încărcătură de talent și inteligență, nu poate decît să mulțumească pe cititor. Autorul ne poartă într-o primă parte, **Colocvii și călătorii**, pe urmele sale în țări străine, ori în țară, la diferite reuniuni științifice. Relatarea sa este vie, animată și totodată doctă și erudită. Lectura nu rămîne fără urme. Dimpotrivă, fiecare narațiune dă cititorului **un plus.** El este introdus într-o dezbatere problematică de înalt nivel și în același timp plimbat, pe urmele autorului, pe diferite meridiane, de la Ohrida la New York, în Anglia, la Passau și Torino și apoi — prin Arad și Tîrgoviște ! — în Grecia, la Atena.

Cea de a doua parte a cărții, **Jocul imaginilor**, răspunde îndeosebi temei atît de actuale (a fost și una din marile teme ale recentului Congres Internațional de Științe Istorice de la Stuttgart) a **imaginii celuilalt.** De data aceasta autorul nu ne mai narează întîlniri internaționale ori naționale ale unor cărturari, ci ne înfățișează prețioase contribuții ale sale. Și aici, ca în multe alte părți ale volumului, Alexandru Dutu pledează fervent pentru istoria mentalităților și pentru însemnătatea mentalului în descifrarea complexității fenomenelor istorice. Amintim numai cîteva capitole ale acestei părți : **Imaginea neamțului și a turcului după asediul Vienei, A fost Marele Turc european ? Individualizarea imaginarului** etc.

Deosebit de interesantă este partea a treia, **„Cultura comună"**, cuprinzînd un alt grupaj de studii dedicat „literaturii populare" și culturii tipărite, cronicarului Ioan Neculce, lui Ioasaf Luca — copistul întregitor al cronicarului amintit —, cărturarului Ienăchiță Văcărescu, „înțelepciunii" lui Sadoveanu, unor aspecte ale gîndirii istorice a lui N. Iorga ori a lui Victor Papacostea, ca și poziției lui George Călinescu față de literatura comparată (Alexandru Dutu precizînd că ilustrul critic a respins de fapt numai „un anumit gen de comparatism"). De un remarcabil interes pentru istorici sînt două capitole ale acestei cărți în care sînt evocate „lumea lui Horea" — în temeiul îndeosebi al minuțioasei lecturi a monumentalei lucrări a profesorului David Prodan **Răscoala lui Horea** — și figura lui Tudor Vladimirescu apreciată în contextul mental al epocii sale. De fapt, în aceste două capitole, cu erudiție, larg orizont și perspicacitate, dar și cu darul **reconstituirii**, autorul redă viață unor momente istorice esențiale ale istoriei noastre, explicîndu-le prin ansamblul unor evoluții universale și naționale și printr-o profundă **înțelegere** a eroilor lor.

Departe de a fi o colecție de „piese disparate", cartea recentă a lui Alexandru Dutu reprezintă **un întreg** și răspunde unor necesități. Autorul ne apare ca **un limpezitor** și cît de necesare sînt astfel de lucrări scrise cu seriozitate, competență, dăruire și har literar !

DAN BERINDEI

Bucurii pentru ochi, bucurii pentru inimi

Teatrul TV se pare că și-a reluat locul statornic în programul săptămînal al televiziunii și, firesc, al telespectatorilor. Am urmărit cu plăcere **Frumosul cotidian** de Ion Bucheru, **Suflete tari** de Camil Petrescu, **Coloanele timpului** de Emil Poenaru. Deci o piesă inspirată din realitatea imediată, una din repertoriul clasic și una ce evocă pe Burebista, trunchiul puterii și libertății dacilor. E de observat și bogăția distribuțiilor alese. Am văzut și **Actorul din Hamlet** de Mihai Sorbul. Trebuie să subliniem aici că Radioteleviziunea marchează astfel cum se cuvine centenarul nașterii lui Mihail Sorbul, difuzînd și la radio o înregistrare cu **Patima roșie** în regia lui Paul Stratilat. Am vizionat în luna octombrie două reportaje foarte bune semnate de Carmen Dumitrescu sub genericul **Tot ce are țara mai frumos — Oameni, locuri, fapte**, în care comentariul inspirat a fost însoțit de imaginile grăitoare și frumoase căutate cu ochi sigur de Alexandru Șuteu. Vorbind despre operatorii televiziunii, ne place să observăm că se simte în munca lor o nouă calitate, o întrecere în a ieși din rutină, o avalanșă de idei, o trecere vădită de la meșteșug la artă. Excelentul număr al lui Radu Gheorghe din ultima emisiune de varietăți, momentul poetic pe muzică de Vivaldi interpretată de Ștefan Ruha, un adevărat amfiteatru al artelor, căci s-a spus poezie în fața tablourilor lui Luchian și pe tablourile vii sugerate de balerinii constănțeni —, recitalul poetic al lui Ovidiu Iuliu Moldovan de sîmbăta trecută, completat de clarinetul lui Aurelian Octav Popa, **Emoție de toamnă** de Nichita Stănescu transpusă pe note de Nicu Alifantis sînt numai cîteva din strădaniile operatorilor care s-au constituit în adevărate reușite artistice.

REGHINA VÂRVICI

CAP LIMPEDE

● **Gramatică șchioapă.** Sînt încă frecvente greșelile gramaticale, chiar și în studiile și articolele critice din presa literară. În **Argeș** (nr. 9/1985), Simona-Maria Antonescu scrie despre Liviu Rebreanu în acest stil stupefiant : „Primele pagini ale romanului, scena spînzurării lui Svoboda este minată la nivelul construcției de numeroase anticipări" ● Un clasic dezacord comite, în aceeași revistă, Crina Zărnescu : „O temă obsedantă a poeziei Otilliei Nicolescu, aceea a unei lumi letargice intrată într-o așteptare albă..." ● O adversitate artificială și fără înțeles creează Claudia Dimiu în articolul ei despre Camil Petrescu, publicat în **Familia** (nr. 9/1985) : „În **Modalitatea artistică a teatrului** (apărută în 1979) enumeră științele pentru a preciza ce folos se poate trage din implicarea lor în cercetarea artei teatrale, dar concluziile nu întotdeauna sînt lipsite de șovăire". Să înțelegem că șovăirea ar fi o condiție esențială a enumerării ? ● O apoziție inabilă ori un dezacord comite Lăcrămioara Berechet în **Tomis** (nr. 9/1985) : „...este un exemplu în care umanul, animatul tinde către inanimat".

● **Un scriitor vitreg.** În rubrica sa din revista **Cronica**, Al. Dobrescu e de părere că romanul **Ce le pasă damelor !** de Peter Cheyney ar aparține lui Raymond Chandler, lucru neadevărat. O confuzie, acolo, nu e o tragedie, însă eroarea trebuie sancționată, mai ales că e vorba de un roman polițist ! **(R. G. T.)**

● La Teatrul „Victor Ion Popa" din Bîrlad a avut loc duminică 27 octombrie a doua premieră a actualei stagiuni cu comedia în trei acte **Omul care a văzut moartea** de Victor Eftimiu. Regizorul Cristian Nacu a alcătuit următoarea distribuție : Ștefan Tivodaru, Valy Mihalache, Elena Tutulan, Gheorghe Doroftei, Gabriel Constantinescu și Simon Salcă. Scenografia aparține Adrianei Raicu Petre. În continuare, colectivul teatrului pregătește o nouă premieră cu **Jocul** de Ion Băieșu. **(R.V.).**

Argument

Colacul de salvare

De cîțiva ani, scriitorii nu mai debutează, decît rareori, cu volume proprii, ci în antologii colective. Pentru a-și scuti de amînări repetate și de himerice așteptări, editurile au găsit de cuviință să strîngă între copertele unei singure cărți cît mai mulți autori, după metoda ierbarului, realizînd astfel un paradox năstrușnic : în loc să avem volume, avem scriitori fără personalitate. Această generozitate, reală în intenție, a devenit însă un mod subtil de uniformizare, fiindcă e greu de presupus că 4—5 poezii ori 2—3 proze pot da o imagine convingătoare asupra unui scriitor. Ca în orice întreprindere de acest fel, nu mai interesează atît profilul individual, cît impresia de grămadă organizată. Confuzia criteriilor nu e nici ea străină de această stratagemă : celor care alcătuiesc asemenea antologii le este infinit mai ușor să pună alături tineri și veterani, scriitori talentați și impostori abili, căci producția minimă cu care se înfățișează aceștia în volum este irelevantă și, la o lectură de-a valma, debutanții apar suspect de asemănători, ca și cînd ar fi dormit cu toții la comun, în patul lui Procust.

Două lucruri sînt foarte limpezi în cazul de față. Cei care au oarece talent, promițînd o carieră rezonabilă, apar amputați prin puținătatea poeziilor ori prozelor publicate, iar cei stigmatizați iremediabil de mediocritate sînt promovați, dintr-un fel de filantropie oarbă, în rîndul scriitorilor cu pretenții. Lipsa de personalitate a debutanților din ultima vreme este aspectul cel mai izbitor și acest lucru a devenit posibil în primul rînd datorită faptului că prea puțin din proiectul inițial al editurilor a fost respectat. Fiind adevărat că în acești ultimi ani antologiile colective au propus peste cincizeci de autori, la fel de adevărat este și faptul că mai mult de zece scriitori nu s-au ivit. Destinul de efemeridă i-a strivit pe cei mai mulți.

Cu atît mai inexplicabil apare fenomenul, cu cît procedeul antologiei nu este o invenție recentă și mulți scriitori au consimțit ei înșiși să apară într-un volum colectiv, fără ca aceasta să însemne o stîrbire a personalității. E drept, că asemenea apariții au o semnificație aparte, ele avînd rolul fie de a sugera o afinitate de program, fie de a configura un moment de creație. Lectura acestor antologii nu dezamăgește cîtuși de puțin și nici nu lasă impresia că alegerea a fost prezidată de hazard. Cine citește volumele **Aer cu diamante** (1982), **Cinci** (1982), **Vînt potrivit pînă la tare** (1982), ori **Desant '83** (1983) poate lesne observa că respectivele cărți au o unitate subterană din care putem desprinde un spirit de generație și o estetică înnoitoare. Ce legătură să fie, în schimb, între memorialul de război al pensionarului Vasile Caia și prozele tînărului și foarte talentatului Dan Grădinaru, ambii debutați într-un volum colectiv la Editura Dacia în 1984 ? Nimic din spiritul livresc, ingenios și rafinat al celor **Patru povestiri** semnate de Dan Grădinaru nu poate justifica apropierea de tonul fad al însemnărilor lui Vasile Caia, intitulate **Din Dobrogea pînă pe Hron.** Este limpede că editorii au făcut aici un compromis memorabil, împăcînd în chip forțat un debut firesc și necesar cu o restituire tardivă. Mai puțin flagrantă este situația antologiei **Proze**, editată la Albatros în 1985, deși cei trei autori sînt inegali, dovedind, fiecare în parte, o experiență artistică diferită. Predispoziția pentru autopersiflare și cochetărie livrescă a lui Dumitru Augustin Doman, cam frivolă și lipsită de un sens prea adînc, ori textualismul ostentativ al lui Dan Petrescu mai au încă nevoie de decantare, ca și spiritul de observație al lui Tudor Stancu, însă e cert că, în ciuda debutului nu întru totul semnificativ al celor trei, avem în această antologie niște promisiuni care trebuie urmărite în continuare. Asemănătoare întrucîtva este și soarta debutului colectiv girat de Editura Facla. În volumul **Drumul cel mare** (1985) dăm peste doi prozatori împliniți, unul în latura observației sociale și a analizei (Viorel Marineasa), altul în registru parodic, jovial și ironic (Mircea Pora). Lor li se alătură însă alți trei debutanți (Aquilina Bîrăescu, Constantin C. Platon și Gheorghe Secheșan), desigur pentru a spori numărul prozatorilor timișoreni.

Cea mai bizară lipsă de exigență o aflăm totuși în antologiile de poezie. Complezența editorială e aici la mare cinste, iar toleranța față de produsele debutanților poate fi asimilată indiferenței. **Caietul debutanților** pe anul 1982, apărut la Editura Albatros la sfîrșitul anului trecut, așadar cu o întîrziere substanțială, strînge în numai 82 de pagini nici mai mult, nici mai puțin decît 18 poeți de vîrste foarte diferite, între 45 de ani (Sandu Ștefănescu) și 28 de ani (Ștefan Bratosin și Romulus Brâncoveanu). Fizionomia compozită a antologiei este aici desăvîrșită. Cu excepția anacronismelor languroase ale lui Octavian-Pavel Boier, debutant tomnatic, semnatarii antologiei **Alpha '84**, apărută la Editura Dacia în 1984, seamănă atît de mult între ei, încît tocmai această știință de a scrie pare neverosimilă. Cel mai evident se observă acest lucru la Nicolae Băciuț, un autor cultivat altfel și un bun cunoscător al mecanismelor poetice. O mamă a răniților pare a fi volumul colectiv editat de Serisul Românesc, intitulat banal și duios **Zboruri lirice** (1984). Grigore Bălănescu, Nicolae Firuleasa, Costel Ștefănescu nu depășesc stadiul noviciatului, soartă pe care o împărtășește și Constantin Preda, mai virtuoz și mai proaspăt în imaginație. Deși mai generos cu autorii antologați, debutul colectiv al Cărții Românești, **Nouă poeți** (1984), e și mai plin de surprize. Extremele se ating aici în modul cel mai straniu, fiindcă alături de doi poeți de acum omologați, Ioan Morar (autor al excelentei plachete **Vară indiană**) și Bogdan Ghiu, dăm și peste retoricul și naivul Nicolae Rotaru, ori peste experimentalismul steril al lui Gheorghe Iova, ca să nu mai punem la socoteală poeziile convenționale ale lui Nicolae Jinga, George Enache, Valentin Dumitrescu și Mircea Damaschin. Un transferat e Romulus Brâncoveanu care, în ciuda disponibilităților, se anunță un debutant perpetuu.

Puține lucruri se mai pot spune acum, după această trecere în revistă, despre antologiile de debut. În loc să fie o rampă de lansare, ele sînt mai degrabă un colac de salvare. În loc să dea autorilor niște certificate de scriitor, ele oferă niște biete adeverințe pe termen limitat.

RADU G. ȚEPOSU

O imagine de arhivă — Valea Vlăicii, față în față cu tabloul de azi al aceluiași spațiu din inima Băniei, înnobilat cu numele unui sfînt ideal românesc împlinit în vremea noastră, Piața Unirii.

Craiova, kilometrul 0

Fotoreportaj de OVIDIU IOANIȚOAIA și PAUL AGARICI

Împuținăm cuvintele, lăsînd fotografiile să vorbească în locul lor și să depună mărturie, tulburătoare, inconfundabilă, despre o altă realizare urbanistică de anvergură a Epocii Ceaușescu: Piața Unirii din Craiova.

Imaginea cea mai de sus, repede intrată în arhivă, dar datînd din 1962, arată de unde s-a plecat. De la fosta Valea Vlăicii, spațiu mai degrabă vraiște și împrejmuit cu case mărunte, de negustori, nu atît urîte cît nesigure, așezate direct pe pămînt, fără fundații, gata să cadă la prima opinteală. S-a ajuns, priviți restul ilustrațiilor, la o piață modernă, riguros și funcțional sistematizată, semeață pe verticală, prevăzută cu blocuri (aproape o mie de apartamente) și largi spații comerciale. Drumul de la ce-a fost la ce este ar fi trebuit, dată fiind amploarea demersului, să dureze mult. N-a durat, însă, socotind că hotelul „Jiul", primul obiectiv din zonă a demarat în 1966, pentru că s-au investit sudoare și inspirație. Și, să nu ne ferim s-o spunem, o mare ambiție, edilii Craiovei, proiectanți (I.P.J.) și constructori deopotrivă (I.C.M.I.), unindu-și eforturile și cutezanțele spre a închega aici, la „kilometrul zero" al orașului lor, spre care se adună, asemenea unor raze, cele mai importante artere ale urbei (Bulevardul Nicolae Titulescu, Principatele Unite, Ștefan cel Mare, Calea Bucureștiului etc.), un ansamblu arhitectonic deosebit. Și-au pus mințile la contribuție și mîinile la lucru, reușind. Rezultatele se pot vedea cu ochiul liber. Piața Unirii din Craiova se recomandă azi ca o realizare de prestigiu, constituind o adevărată „carte de vizită" a Craiovei socialiste, capabilă să exprime, fie și la scara unui oraș, impetuoasa dezvoltare, fără precedent, a întregii țări.

N-a fost simplu. Pentru că, pe un sol sensibil, buretos, s-a vrut siguranță. Pentru că, respectînd tradiția, s-a urmărit varietate stilistică. Pentru că, chibzuindu-se fiecare leu, s-a dorit monumentalitate. Toate aceste scopuri, judecați singuri, au fost atinse, „Jiul" găsindu-se acum încadrat într-o arhitectură zveltă și armonioasă, utilă și, în același timp, plăcută vederii. Fosta Valea Vlăicii a trecut în amintire. Piața Unirii de azi depune mărturie, cum ziceam, despre un timp eroic și despre oamenii lui pilduitori.

Mîndria oltenilor pentru ce s-a făcut în orașul lor, nu e întrecută decît de aceea pe car

ă proiectele cărora le dau viață.

Directorul

Nimeresc la Brăila, sîmbăta trecută, chiar în ziua în care directorul Întreprinderii de confecții iese la pensie. Un eveniment aparte, emoționant pentru întregul oraș, de vreme ce el se întîmplă după 47 de ani de muncă, din care 35 în aceeași unitate și 31 ca director !

Nevrînd să scap o astfel de ocazie, îl caut. Nu e, mi se spune, directorul e într-o secție. Și azi ?!, mă mir, dar rămîn cu mirarea. Apare într-un tîrziu, după vreun ceas, bărbat zvelt și iute, a cărui vîrstă e trădată, dacă e, doar de părul albit. Acceptă, parcă stînjenit, o discuție pe picior. A început la 13 ani, plecînd de-acasă, de la țară, împins de nevoi și de foame. Ca ucenic, a îndurat destule, dar mă invită să trecem peste. A fost demult, zice, am și uitat. În 1950, a intrat aici, croitor într-un atelier răpănos de făcut pijamale. Pe rînd, a devenit maistru de sector, șef de producție, director tehnic și, de la 1 octombrie 1954, director plin. Cînd îl întreb ce e fabrica azi, îi detectez imediat mîndria : cea mai mare întreprindere de cămăși din lume, o marcă, „Braiconf", cunoscută și apreciată pretutindeni. Continuă : în urma investițiilor realizate în 1970, cînd am ridicat o hală cu 3 nivele, numai ea de 20 de ori mai mare decît atelierul în care am început eu, și 1978, sîntem în măsură să oferim azi cîte o cămașă pe an fiecărui bărbat al țării ! El însuși a umblat mult și aproape că nu glumește cînd afirmă că, după cîte a văzut, prin Europa, prin Africa și mai departe, ar putea ușor deveni profesor de geografie ! Peste tot, îl aud, mi-am băgat nasul, de la fiecare am luat o idee, ca să fim noi cei mai buni. Și sîntem !

Sună un telefon, altul. Sosește o telegramă de felicitări, alta. A fost greu ?, mă interesez. Nu știu, dar parcă ieri am ajuns director. N-am avut, în toți acești ani, birou decît ca să-mi las mapa sau, mai corect spus, ca să semnez hîrtii, deși și pe acelea le semnam uneori din mers. Biroul meu a fost fabrica. Mai întîi cea de aici, apoi, în timpul din urmă, cele de la Galați și Tulcea, cărora le-am asigurat asistență. A fost greu, sigur că a fost, dar am pus mereu mîna. N-am avut stare, am făcut, comunist fiind și director, educație politică prin forța exemplului. Am venit primul și am plecat ultimul. Da, am lucrat cu multe femei. Ce zic eu ? !, numai cu femei, dar probleme n-au apărut. Ordinea și disciplina au însemnat lege și eu vreau să cred că dacă m-au respectat ca director, asta s-a întîmplat pentru că, în primul rînd, m-au respectat ca om. M-au simțit alături, la bine și la rău.

Trebuie să plece, e chemat într-o secție. Îl conduc. Fabrica rămîne, mai notez, pe mîini bune, cu toate lucrurile rînduite, fiecare unde trebuie. E și motivul pentru care ies la pensie cu fruntea sus, convins că am lăsat ceva în urmă și loc de bună-ziua. Ce-o să faceți de-acum înainte ?, nu-l slăbesc. Rîde : o să mă plimb cu Victor, nepotul, și-o să trec măcar o dată pe zi prin poarta întreprinderii. Iubirile adevărate nu se uită, de ele nu te poți desface niciodată, iar eu, nu exagerez cu nimic, am avut și am 3 copii, două fete, Mihaela și Florentina, și-un băiat, Braiconf !

La mulți ani, Aurel Anghel !

OVIDIU IOANIȚOAIA

Fragment de roman

Odinioară, în secolele trecute simpla deșteptare mofturoasă a regilor francezi urmată de pompoasa ceremonie a îmbrăcării hainelor, adică celebrul „lever", stîrnea palpitații rebele doamnelor din înalta societate și tremurături nesuferite curtenilor sclifosiți care trudeau ani în șir, visînd clipa, cînd să ajungă la cinstea de a întinde monarhului mai luminat sau mai puțin luminat, un ciorap, o izmană, o cămașă, un pantalon, un pantof etc., totul fiind stropit cu o muzică de slavă ca un vin de Champagne peste o friptură rumenită, cînd politica se punea la cale dis de dimineață (adică pentru curteni la ora cînd soarele era de două sulițe pe cer !)

Acesta mi-a fost unul din gînduri cînd, într-o zi de septembrie a acestui an am fost martorul ocular al unui nu mai puțin și regal (în felul lui !) eveniment împreună cu cîteva zeci de „curteni" ai ștrandului cu apă termală din Marghita.

Pesemne că în locurile mici, aparent fără însemnătate, se întîmplă lucrurile mari, ca un fel de ciudată, dar binevenită și justițiară compensare a capricioasei naturi imprevizibile care a ținut morțiș să explodeze uriașul meteorit tungus nu în apropiere de un mare oraș, ci departe de curiozitatea oamenilor, tocmai în imensitatea pustie a Siberiei.

Nici Diana, zeița vînătoarei, nu s-a arătat goală în termele publice romane, căci acest fapt, care precis ar fi fost relatat cu o anume plăcere răutăcioasă de Suetonius, ar fi oripilat în așa hal opinia publică, încît zeeasca lipsă de pudoare (îngăduită superficialilor oameni, nu eternilor zei ! !) ar fi fost sancționată prompt cu excluderea disciplinară din panteonul nemuritorilor pe care i-am învățat la istorie.

În ziua aceea de septembrie, de care mi-aduc cu plăcere aminte și acum, cînd căldura verii învingea și se lăsa, rînd pe rînd, învinsă de răcoala catifelată și parfumată a toamnei, o zi de care, jur, s-ar fi bucurat în secret orice sceptic cu un surîs înghesuit în colțul gurii, doi țărani, bărbat și femeie, veniți ca toți țăranii, nu se știe de unde, din ulițele neantului sau de pe văile cerului (în nordul Bihorului există un sat cu un nume rar „Valea Cerului" !), dar ajunși, după peripeții auto sau per pedes apostolorum la Marghita, vinerea, în ziua de tîrg (cînd adesea, vînzătorii din comerț închid ușile prăvăliilor, ca și cum ar fi ale lor, în nasul țăranilor și spînzură, autoritari, de clanță, tăbliță providențială a zeului comerțului „Preluăm marfă !"), ademeniți de soarele cald și blînd ca ochiul vitei de acasă s-au hotărît, după multe codeli înfricoșate, dacă tot au bătut atîta cale pînă la Mecca să-și mai dreagă cele păcătoase de reume care-i necăjesc de cînd s-au înfipt, ca fulgerele viscolite-n ei, la muncile grele ale cîmpului.

S-au dezbrăcat cu mare sfială, îndemnîndu-se mereu, cu vorba, rușinați de dessous-urile lor sărace, ieșite din modă, dar curate, au intrat, tremurînd de plăcere și ținîndu-se de mînă, ca doi copii, în apa binefăcătoare. Abia atunci am observat cu tristețe că bătrînul avea brațul stîng aproape retezat lîngă umăr, iar din brațul drept lipsea mîna cu falangele. Și bătrînul, alături de muierea lui de-o viață, se scufunda din cînd în cînd, cu ochii închiși, pînă la gît, în apă ca și cum și-ar fi căutat brațele pierdute și revenea mereu fără ele.

Lumea din jur se uita la el cu milă și compătimire, întrebîndu-se unde să-și fi pierdut brațele.

Bătrînii n-au stat mult. Probabil nimeni nu se simte bine atunci cînd este compătimit. Au ieșit din apă, parcă cu regret, după o scurtă înțelegere secretă, aproape pe furiș, ca niște hoți, care au intrat fără permise în regulă în grădina cu fructul oprit. Apoi au dispărut din cîmpul vizual o vreme. Cînd a apărut iar, la soare, bătrînul avea pe el o pereche uscată de chiloți albi și curați, lungi pînă la genunchi.

Din ștrandul cu apa înfierbîntată, mulțimea îl privea uluită, gîndindu-se dacă se va putea îmbrăca singur.

Bătrînul, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic în jurul lui, a apucat cu brațul drept, despicat la capăt ca o copită, cămașa albă. A fluturat-o în aer ca un toreador experimentat înaintea unui taur nevăzut și furios. Apoi, cămașa, parcă fermecată și îmblînzită a ascultat numai de poruncile lui. Prima dată a intrat mîneca stîngă pe ciotul de carne care-i mai rămăsese din brațul stîng. Apoi, brațul drept a intrat cuminte pe mîneca lui.

Femeia, care între timp se îmbrăcase, l-a încheiat la nasturii de la cămașă. Cînd bătrînul realiză performanța de a îmbrăca pantalonii cu o îndemînare cu adevărat buimăcitoare, numeroasa asistență încremeni. Compătimirea se schimbă brusc în admirație. A urmat apoi vesta de la costumul negru, ieftin. Cînd a luat vesta și apoi haina pentru a le îmbrăca, executa o mișcare circulară, ca la horă, se învîrtea în așa fel ca ciotul să-i intre mai întîi pe mînecă și pe urmă brațul mai întreg, cu femeia după el, căutîndu-i din zbor nasturii și încheindu-i, din mișcarea în care intrase și ea, încît cei doi păreau, dacă n-ai fi știut despre ce-i vorba, că dansează ultimul dans înainte de moarte, fără altă muzică decît clipocitul apei lovite cu uimire de palmele desfăcute ale mulțimii.

În schimb, cu cizmele l-a încălțat femeia lui. Atunci, parcă lumea răsuflă ușurată.

Cînd însă bătrînul pocni scurt cizmele ca un recrut fudul, mulțimea tresări. Toți se gîndiră, fulgerător, că bătrînul este invalid de război.

Fără un cuvînt, cu mîna mai teafără, el își puse apoi ochelarii cu rame de sîrmă și pălăria pe cap. Femeia i-a potrivit-o într-o parte, ca unui fecior, sărutîndu-l ușor. El i-a oferit brațul drept, au trecut liniștiți și maiestuoși, ca și cum ar fi defilat, prin dreptul mulțimii pestrițe care urmărise cu milă preschimbată în venerație acest ciudat soi de „lever" al țăranului.

Regele și regina au ieșit din scenă. Undeva, în cîmpia frămîntată de coșmarul păcurii care-și aruncă prin coșuri înalte limba strălucitoare de viperă spre cer îi așteaptă căsuța lor. Ca un cuib de păsări bătrîne care nu pleacă în țări străine, ci rămîn să ierneze aici. Și la gura sobei își vor povesti unul altuia ce bine a fost atunci în apa termală de la Marghita, cînd au simțit cum reuma, speriată, a luat-o la picior, întrebîndu-se, cu speranță, dacă nu au cumva norocul să nu-i mai găsească niciodată.

PAȘCU BALACI

De un poet nu te desparţi niciodată

Da, volumul pe care l-aş fi aşteptat (cu puţinele lui cuvinte scrise de mînă în faţă) se cheamă Joc şi înviere. *Peste cîteva zile această carte de poezii a poetului Marius Robescu va apărea în librării. O vom citi şi vom spune, împreună cu poetul, repetînd, fără să ştim care e, o clipă sau o oră de noapte a lui, acum încheiată şi trecută definitiv dincolo : „mai bine / să punem la un loc văzutele cu nevăzutele / să ne iubim / punînd aripi materiei". Aripi ale materiei pe care le înfiinţează însuşi spiritul lui însetat de real, aşa cum s-a numit, sau definit, sau personificat într-o memorabilă carte ce, mai apoi, a dat numele întregii sale opere de pînă atunci, cu voie sau fără de voie. Şi măcar dacă, repetînd, în gînd ori cu glas tare, cuvintele puse de el, cîndva, pe hîrtie, i-am da, i-am pune un prosop ud pe pleoapele lui arse de nesomn, ca-n poezia* Un om din cartea al cărei titlu, cu litere mici, l-am citat mai sus... *Şi măcar dacă noi am înţelege exact ce a însemnat acea clipă cînd Marius Robescu a scris, cum vom citi în noua — şi ultima — lui carte ale cărei litere tipărite le-a văzut, dar numai pe foile răzleţe ale corecturilor : „casa se află pe o stradă se pare / strada într-un frumos cartier / cartierul într-un oraş nu prea mare / oraşul în cer",*

Pînă astăzi poetul Marius Robescu a scris (şi tipărit) următoarele cărţi de poeme : Ninge la izvoare, Viaţa şi petrecerea, Clar şi singurătate, Utopia ninsorii, Spiritul însetat de real, *apoi din nou* Spiritul însetat de real *(în colecţia „Hyperion" a Editurii Cartea românească),* Pielea minotaurului, Inimile de platină. *Mîine, în curînd, oricum pentru totdeauna, va apărea această carte la care se gîndea încă, la forma ei de hîrtie, vrem să spunem, se gîndea, cu titlu premonitoriu.* Joc şi înviere. *Desigur că poetul se joacă şi învie în poeziile sale. Că se naşte şi moare în ele. Că bea din sîngele albastru al cerului prin tubul lor deosebit de fragil, de subţire, de ferm, că acest alcool nevăzut, neştiut, mai de preţ decît te miri ce pietre scoase din pămînt, din iarbă verde... Desigur că el se întoarce pe urmă la cei ce au fost mai demult mult mai demult şi ne lasă nouă doar aceste trestii prin care bem aerul de sus, tare, aici, jos, la noi, pe pămînt. Sîntem ascunşi într-un lac adînc, poate albastru, poate incolor, şi respirăm prin tuburile subţiri înfiinţate de mintea netulburată a poetului chiar pentru ca noi să putem respira altceva.*

Şi cînd poetul, care a fost prietenul nostru, se întîmplă să plece — de ce ? — prea devreme, înaintea noastră adică, nu putem să-i dăm nimic împotriva plecării. Doar un trecător adio, iubite prietene, se aude şoptit aici, în adînc.

NICOLAE PRELIPCEANU ■

MARIUS ROBESCU

Roua nevăzută

Eu, în tinereţe, am suferit din dragoste
acum, la maturitate, simt
într-adevăr mîngîierea femeilor
rana nevăzută din podul
palmelor din tălpi şi din coaste
mi-o descoperă ele pe pipăite
şi o redeschid.

Centura de salvare

Pămîntul cel prost
ne ştie măsura şi taina

pentru el pietrele sînt
fluturi grăbiţi

el doar pe ţestele noastre
e păşitor

oasele nu-şi au locul
decît îngropate
oasele dezgropate din carne
sînt îngropate şi mai adînc
în pămînt
sufletul îngrijit îşi leagă
centura de salvare
peste trup !

De mijlocul soarelui

Vintul stă pe umerii mei în poziţie de tragere
aşa şi nu altminteri

marea stă pe pîntecul meu netedă şi senină
aşa şi nu altminteri

dar eu plec în interiorul uscatului
să mă întîlnesc cu un om

mă aşteaptă într-o gară pe o bancă
dormind cu o pîine în braţe

în visul lui
trage marea la edec

strîns de mijlocul soarelui leagă vîntul !

(Din vol. Joc şi înviere, aflat sub tipar)

Ca sub lumina unui reflector

Tudor Octavian publică rar, dar de fiecare dată cînd o face atrage atenţia prin spiritul său inventiv şi caustic, prin faptul că scrie cum nu mai scrie nimeni la noi. Recent, la Editura Eminescu i-a apărut un volum alcătuit din două romane : **Firul principal** şi **Cuadratura cercului.**

Firul principal este un roman poliţist văzut **din afară,** de care cineva pe care nu-l interesează romanele poliţiste. Este ca şi cum în tribuna unui stadion de fotbal ar lua loc un spectator complet neiniţiat în logica jocului şi ar înregistra, sarcastic, mişcarea inutilă a jucătorilor pe teren. Personajul principal al romanului, Castor Miclescu, este bibliotecar şi lucrează cu sîrguinţă, zi de zi, la o exegeză de două mii de pagini, despre nimic şi pentru nimeni. El mărturiseşte la un moment dat că singurul său scop este să-l vadă cîndva, pe un subaltern, Polux, ducînd uriaşa lucrare în braţe şi aşezînd-o, negru de invidie, într-unul din rafturile bibliotecii. Romanul începe cu momentul în care Miclescu se află în concediu, la mare, şi întins pe plajă, în aşteptarea unui soare care nu mai iese de după nori, îi face curte unei necunoscute. El insistă cîteva zile la rînd, ea îl refuză sistematic — prilej pentru scriitor de-a ne prezenta tot preludiul împerecherii — cu plimbări, cu ieşiri la restaurant etc. — ca pe un ritual de păsări sălbatice, înscris în codul lor genetic, sau ca pe o mişcare de păpuşi trase de sfori. Povestea de dragoste continuă la Bucureşti pînă în momentul în care Miclescu îşi găseşte iubita, pe nume Maria Niculescu, ucisă în propriul ei apartament, prin împuşcare. Nu vrea să declare nimic miliţiei, ca să nu fie confundat cu asasinul, dar întreprinde o anchetă pe cont propriu, deşi îi lipseşte orice aptitudine de detectiv. Adevăraţii anchetatori îl reperează şi îi propun să joace un rol de figurant într-un scenariu care are drept scop prinderea unei reţele întregi de răufăcători — beneficiari ai unei afaceri necurate cu indispensabili flauşaţi. În acest scenariu o agentă ţine locul de „Maria" şi Miclescu iese împreună cu ea la restaurant, ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

Privirea această plină de cruzime cu care Tudor Octavian îşi priveşte personajele aduce aminte de aceea a lui Louis-Ferdinand Céline. Cînd descrie, de exemplu, plaja, autorul romanului **Firul principal** face abstracţie de toată mitologia legată de ambianţa estivală, de măreţia mării, de rostul expunerii la soare şi recurge la un obiectivism ostentativ. În felul acesta existenţa se desemantizează, oferindu-ne pentru o clipă prilejul de a înţelege cum am apărea noi, cu toate obişnuinţele noastre, în „ochii" unui vizitator extraterestru.

Demn de menţionat este faptul că, după ce produce acest vid de sens, prozatorul face loc în roman unei trăiri omeneşti adevărate care tocmai din cauza absurdităţii contextului se reliefează puternic, ca o floare roşie pe un zid cenuşiu. Este vorba despre dorinţa sfîşietoare a lui Castor Miclescu de-a o mai vedea o dată pe autentica Maria Niculescu, despre care află — dintr-o carte de imobil ! — că nici n-a existat vreodată. Această dragoste tragică, pierdută într-o mare de ridicol şi într-un labirint de **qui-pro-quo**-uri reprezintă melodia care răsună încă în conştiinţa cititorului după încheierea lecturii.

Al doilea roman, **Cuadratura cercului,** îl are ca protagonist pe un bărbat, Ion Cucu, care, la rîndul lui, lucrează la un vast şi doct studiu, o reconstituire istorică a ultimilor ani din viaţa regelui sumerian Şinkaşid. El se mută într-o locuinţă care păstrează urmele fostului locatar, Mierlă, prin urme înţelegîndu-se nu numai dreptunghiurile mai albe rămase pe pereţi după îndepărtarea tablourilor, ci şi o anumită atmosferă a locului şi chiar o femeie, Caterina — un fel de emanaţie a zidurilor apartamentului, sau un fel de anexă a clădirii. Personajul se străduieşte cu insistenţă şi de la un moment dat cu disperare să înlăture tot ceea ce îi aminteşte de predecesor, dar strădaniile îi sînt mereu zădărnicite, ca unei furnici căreia un copil i-ar aşeza pietre în cale. Meşterii chemaţi să renoveze apartamentul nu mai termină lucrarea, diferiţi cetăţeni îl confundă pe Ion Cucu cu fostul locatar, la telefon o voce neobosită întreabă periodic de tovarăşul Mierlă. Treptat, personajul îşi dă seama că trebuie să-şi asume ceva din destinul celui dinaintea lui, se îndrăgosteşte de Caterina, dar — lovitură de teatru — aceasta dispare ca şi cum n-ar fi existat vreodată. Este reprezentată deci, într-o nouă variantă, aceeaşi mecanică a existenţei, un loc important printre mijloacele artistice avînd acum **ritmul** relatării. Multe scene parcă sînt filmate cu acceleratorul. Iar diferitele personaje — fiecare cu stereotipiile sale de limbaj — se perindă prin faţa noastră ca într-un carusel astfel încît abia avem timp să le recunoaştem că au şi dispărut din nou. Această cinematică grotescă, acest hocus-pocus realizat cu manechine animate videază, iarăşi, de sens spectacolul agitaţiei zilnice a oamenilor, la relativizarea a ceea ce în mod obişnuit pare motivat şi solemn contribuie paradoxurile.

Un obiect luminat progresiv pierde aura de mister care îl înconjura, devine tot mai clar, dar cînd intensitatea luminii depăşeşte un anumit optim, obiectul respectiv capătă din nou un aspect ireal. Aşa se întîmplă în proza lui Tudor Octavian : prozatorul plimbă deasupra lumii un reflector nefiresc de puternic, sub fasciculul căruia totul se transfigurează, devine straniu. Luciditatea sa ieşită din comun, febrilă, demistificatoare face existenţa atît de **evidentă,** încît tresărim, ca şi cum n-am mai recunoaşte-o. Iar în acest spaţiu pur, eliberat de prejudecăţi, el reaşază o fiinţă omenească, într-o atitudine expresivă. Scriitorul reuşeşte deci — cu talentul său vizibil, aproape indecent de vizibil, cu verva sa artistică inepuizabilă — să ne prezinte într-o lumină nou, inaugurătoare ceea ce ne părea de multă vreme clarificat şi banalizat.

ALEX. ŞTEFĂNESCU ■

Cursa de zece mii de metri

Noul roman al lui Grigore Zanc — *Careul de fugă,* Editura Dacia, 1985 — anunţă încă din prima frază multă ambiţie : «Lehamite, fire-aş al dracului, ăsta-i cuvîntul !» exclamă David, iluminat precum Arhimede strigînd *Evrika,* după ce, îmbăindu-se, a ţiei pe care o propune *Careul de fugă* şi pe care romanul în sine nu ne-o livrează cu uşurinţă, preferînd a scoate în faţa bogăţia cam necontrolată a fabulaţiei. Cartea este sensibil îngreunată de un număr foarte mare de personaje secundare, episodice, cele mai multe feminine, avînd ceva din aspectul dezolant al portretelor abandonate : Raluca, Nuşi, Rodica Medan, Melania Fodor, Leanţa Ceteraş, Tina, Eva, bunica, Izidora, mătuşa Estera, Prinţesa, Măriuca, doamna Augusta, chiar şi Relu Toşa etc.

Pandant la modelul de existenţă al lui David, tînărul ziarist Mihai Bratu este, într-un fel, „gînditorul", teoreticianul echipei, conştiinţa lucidă, atentă la semnificaţia gesturilor sale, la semnificaţia generală a timpului său. Mai credibil decît David — în portretizarea căruia ostentaţia limbajului frivol, nu duce în mod direct la ideea de cinism, ci mai degrabă la senzaţia de amalgam hibrid de trăsături morale incomparabile — Mihai e încă în acest volum, un personaj marginal, dar care-şi anunţă destul de bine ponderea viitoare.

Silvoiaş, poreclit Arhimede reprezintă o altă soluţie de viaţă : fostul „nătîng" din clasele elementare a devenit un demn oportunist, capabil să-şi răzbune cu sînge rece vechile umilinţe şcolare. Datorită lui, lui David i se respinge dosarul de plecare în Liban. În condiţii la fel de banale ca şi ale fizicianului din Siracuza, în momentele descoperirii sale epocale, Silvoiaş a descoperit şi el o lege, o cale lesnicioasă de a reuşi.

Careul de fugă se citeşte cu plăcere, nu însă fără o anume senzaţie de derizoriu. Destinele nu au valoare exemplară în nici una din ipostaze (David — Mihai — Silvoiaş). Condiţionarea lor de către ambianţa socio-istorică pentru care prozatorul a optat nu este nici ea evidentă. Prea lax, în ciuda meşteşugului incontestabil al autorului, romanul lui Grigore Zanc nu are forţă de şoc. Eclipsele de gust (abundenţa scenelor erotice, voit vulgarizate, nu face bine „nivelului" cărţii) umbresc reuşitele (poveştile Contelui, viaţa Esteriei). Tocmai de aceea, date fiind şi premisele de talent al autorului, probate prin cele două cărţi semnate anterior, continuarea *Careului de fugă* are o misiune grea : aceea a unui finiş „tactic", după toate regulile cursei de zece mii de metri.

TANIA RADU ■

Orele prozei

atelier literar

de G. Dumitrescu

Şt. Stoica : Versificările unui om de gust, cultivat şi sensibil : nu sînt decelabili, însă, destul de cert, pigmenţii poeziei (poate în „Mesaj" să fie ceva...). Vom vedea mai bine în viitoarele manuscrise.

M. Stanciu : Pagini dificile, supraaglomerate, de aspect suprarealist, care se refuză comunicării (şi, deci, evaluării...). Există, însă, şi unele semne care par să îngăduie bănuiala că, în viitor, ar putea fi mai mult şi mai altfel...

G. Jir : Cîteva lucruri mai curate, mai înfiripate : „Septembrie", „Final de vis", „Flori pentru luptători", poate şi „Ploaie", „Răceala din suflet". Sînt, însă, şi altele disproporţionat de slabe şi, mai ales, persistente, supărătoare încălcări ale ortografiei (le veţi păstra şi după absolvirea facultăţii ?...).

V.P.-S. : Într-adevăr, „această jelanie fără sfîrşit", din ce în ce mai diluată, mai livrescă şi mai „făcută", din ce în ce mai puţin demnă de interes...

M. Cosmetto : Lucruri mai bune, în progres, în „ciclul profesoarei", acolo unde scade sau încetează joaca, interminabilă, manieristă, neconvingătoare, „de-a adolescenţa" (adică în „Secret" — de ce „Secret" ?... —, „Descîntec de profesoară", minus distihul final, confuz şi... hodoronc !...). De asemeni, într-o măsură, în „Ctitori", „Adolescentă repetată". Nu şi în „Sentinţă", „Gest interzis" (?), „Salcie albă", confuze, nefinisate, nelimpezi. Slabe, cele trei istorice, făcătură artificioasă, neconvingătoare. Deşi, în ansamblu, pare să fie vorba de creştere şi maturizare, strunirea cuvîntului lasă încă de dorit (prea multe vorbe fără rost, de umplutură, parazitare, vorbe-panglicuţe, vorbe-acadele, vorbe „literare", „roiuri de sulfine" ? !, etc.).

Optimus : Am primit. Argumentele din scrisoare se vor adeveri (sau nu) în viitoarele manuscrise. Dintre cele noi, ceva (încă neimplinit) în „Celulă", „Iarnă timpurie".

A. Horincar : Se văd şi acum semnele unor înzestrări lirice (mai ales în „Păsări impuşcate", „Sînt nopţile noastre", „Aveam să-ţi spun ceva"). Se vede, însă, şi faptul că pregătirea şcolară, orizontul general de cultură, lecturile şi studiul în domeniul poeziei, etc. nu se află la nivelul pasiunii dv. pentru arta versului. Ceea ce, fireşte, vă va reduce drastic şansele unei reuşite depline, dacă nu veţi lua măsurile necesare. Ne puteţi telefona, desigur.

Dan Manole : Nu e de ales nimic, din păcate, din avalanşa de manuscrise (pare-se, mai vechi). Semnele talentului nu lipsesc, dar lipseşte scrupulul artistic, acuratetea, exigenţa calităţii, etc., totul fiind lucrat cam „cu furca", „neglijent, îngălat.

Alin Ozana : „Să arătăm noi înşine" — iată primul lucru demn de atenţie din noile pagini. Lucru care ar fi trebuit pus, „cu un efort serios", în aplicare, în dauna diverselor „mofturi" formale, metaforice, mimetic-suprarealiste, etc. care subminează şi degradează în fel şi chip poemele (un singur lucru mai curat şi mai firesc : „Poem pe scara blocului C26"). Aşteptăm să reveniţi la bunele promisiuni iniţiale.

Andrei Bogdănescu, Marina Udrea („Peisaj nupţial", „Cerere"), **Gabriela Dumitrescu, Tudor Florin, Laura Micu, Adina Florescu, Claudiu Crivineanu** (mai citeţ !), **Mihaela Crăciun, Bianca Mureşanu, Marinela Ilie :** Încă nu, să mai vedem.

Uca Lipovan, Luminiţa Urs, M. Gheorghe, Liliana Paisa, Adiana Pop, Lil. I. C., M. Ghiţeanu-Zeno, W. A. Gabond : Nimic nou !

Arin Silvicuş, Epigona, Sorin Ressu, Iulian-Iustin Melinte, Cristina Ciobotaru, Ştefania Gălătescu, Costin Negulici, Mihaela Negreţ, Aurora Popescu, Liviu Pană, M. Chertic, Alex. Sima, Radu Tudose-Ulmu, Dragos Roua, Mihaela Coşman, Florin Ene, Gabriela Prenţu, Mirela Ioniţă, Fleur M., Ştefania, Dedor, Liviu Iacob, L. Cărpenis, Cristina Toma, Ileana Corian, Steluţa Postole, Sorina Pop, Enela Marag, Vasile Pigalle, Anton Onigy : Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

RAZA

Privesc
Acvariul, albastru, din vitrină
În care nu se mai văd
Semne de viaţă
Doar o lumină,
Precum în marea dinaintea
Zămislirii noastre,
Sau în tăcerea
Dinaintea naşterii cuvîntului
Privesc cerul —
Un acvariu imens
Ce creşte
Dizolvîndu-mă lent
Într-o rază.

FLORIN BOEŢIU

DESPRE REAL

Pe buze cuvintele veştede
se usucă şi cad
cum în toamne
— cu ţipăt de galben —
frunzele-n parcuri ;
întinzi mîna spre realul de gheaţă
il pipăi miroşi admiri înjuri
dar el e nerusinat de prezent
doar el e copleşitor de concret :
în odaie ceasornicul
pe obrazul căruia coboară
— lacrimi — secundele
şi tatăl meu
venind din copilărie
să mă bată la palmă
cu linia orizontului.

IULIAN BOLDEA

ELEGIE PENTRU BĂRBATUL PIERDUT

Ai fi meritat o mare iubire,
omule
ce de atîta tristeţe
nu mai porţi nici o stea în privire.
Dar în vocea ta stinsă, scăzută,
s-au strîns
coşmarele mării, furia mocnită
şi veşnicul plîns
după stelele pe care trebuie să le omoare.
Ai fi meritat o mare iubire,
omule
ce treci neobservat prin mulţime :
tu stringi în sufletul tău atît de frumoase
culori,
încît nici nu ştii c-ar putea întrece
al primăverii răsuflet de floare.
Ca un copil.
ţi-e cuvîntul :
nu linguşeşte, nu ştie să mintă
omule.
Ai fi meritat
un surîs
ca un strigăt spre soare —
şi-n locul lui nu pot să-ţi închin decît
această floare tremurătoare.

DIANA BARBU

OGLINDA

oglinda îmi spune
că eu nu sînt
decît oglindirea unei idei

că în părul meu este
argint mai mult
decît pe spatele ei
îmi dă ca exemplu
o grimasă
un rîd

zicînd că sînt semne
de întoarcere
în vid

NICU SILADE

BOCET

E toamnă.
Singură îmi descînt
de frig şi de tăcere
şi de gînd.

E roşu părul meu.
Singură mă aplec
de vîrstă şi de dragoste
şi trec.

E tîrziu.
Singură mă întorc
de negură şi de urît
şi de nenoroc.

ROXANA MARIN

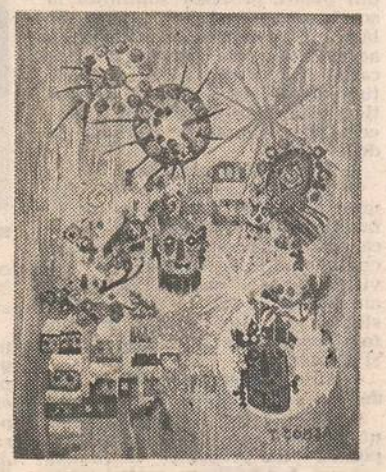

Centenar

Patima teatrului

de VALERIU RÂPEANU

Dacă n-aş fi venit încărcat din adolescenţă cu atîtea imagini livreşti, nu mi-aş fi închipuit că blajinul, tăcutul, discretul Mihail Sorbul a provocat voluntar şi mai degrabă involuntar una din marile bătălii ale teatrului autohton. O bătălie care nu consfinţise doar o piesă şi nu impusese numai un talent, ci marcase acea piatră de hotar dincolo de care o nouă dramaturgie avea să înceapă : dramaturgia română modernă. Septuagenarul pe care l-am cunoscut în anul 1955 nu afişa o modestie simulată, nu-şi compusese o mască a smereniei, nu juca nici rolul sfiiciunii celui ce are o încredere nelimitată în valoarea operei sale. Lumea teatrului, pe care a ilustrat-o în mod esenţial ca autor dramatic înscriind cîteva piese pe orbita permanenţelor, dar care l-a solicitat, e drept, efemer, ca secretar literar, ca director de revistă de specialitate împreună cu viitorul său cumnat Liviu Rebreanu şi, timp de cîteva luni, în aceea de concesionar (nu de director şi nu singur) al Teatrului Naţional din Cluj, nu îşi pusese în nici un fel amprenta asupra omului şi a felului său de a fi, nu îl înrîurise, ca pe confratele său cu patru ani mai tînăr, Victor Eftimiu. Nu bănuiam, din blajina comportare a „clasicului în viaţă" de atunci, absorbit de grijile gospodăreşti, petrecînd nu odată, solitar sau cu prietenii generaţiei sale, ceasuri îndelungi la braseriile „Nestor", „Capşa" sau „Athenée Palace", pe copilul, adolescentul şi tînărul Mihail Sorbul, cu o fire de-a dreptul instabilă, pe care aşezămintele şcolare nu-l atrăgeau şi nu-l fixau, începînd totul şi neisprăvind nimic. Nimic altceva decît **scrisul,** căruia i s-a dedicat ca un adevărat Don Quijote, cu o superbă încredere, cu un entuziasm pilduitor.

Mihail Sorbul a fost unul din cazurile cele mai tipice, cele mai caracteristice, de scriitor **care** n-a avut nici un fel de aderenţă şi de vocaţie pentru viaţa ca o succesiune de etape către împliniri profesionale, materiale, sociale. Aşa l-am cunoscut timp de 11 ani, ultimii 11 ani din cei 81 ai vieţii sale. Aşa l-a cunoscut, în miezul vieţii sale, în anii marilor sale succese, Tudor Teodorescu-Branişte, care ne-a lăsat cel mai exact şi comprehensiv portret asupra omului : „Rareori mi-a fost dat să văd un om atît de dezarmat în viaţă. De o mare blîndeţe şi de o rară modestie, era parcă mereu preocupat să nu tulbure, să nu deranjeze pe cineva". De aceea în cazul său asistăm la un fenomen care ni se pare straniu. El n-a făcut şi nici nu putea să facă nimic pentru propulsarea operei lui, pentru a o impune, pentru a o explica, pentru a o înscrie în direcţii literare şi a o delimita. El a scris pur şi simplu. Şi la un moment dat alţii şi-au dat seama că afirmarea noului scriitor întîrzia în mod invers proporţional cu înzestrările sale literare şi au declanşat în jurul operei sale o adevărată campanie, care a culminat cu unul din momentele de referinţă ale istoriei noastre teatrale : seara zilei de 3 martie 1916 cînd a văzut lumina rampei **Patima roşie.**

Patima roşie nu a fost un triumf în sensul obţinerii unei unanimităţi elogioase, a unei opinii critice acordată în tonalitatea superlativă. Începuse să scrie de timpuriu. În 1906 cînd tipăreşte prima sa piesă de teatru, **Eroii noştri,** avea doar 21 de ani. Dar pînă la seara de 3 martie 1916 a trecut un deceniu, timp în care Mihail Sorbul a scris mult, tipărind datorită altora, cu multă trudă, navigînd cu dificultate pînă la limanul premierei care avea să-i confirme, în ciuda tuturor adversităţilor, vocaţia şi să-i statornicească definitiv contribuţia pe tărîmul dramaturgiei naţionale. Dar pînă atunci ? Pînă atunci pe parcursul acestui deceniu s-au înlănţuit cîteva fapte care nu pot fi trecute cu vederea cînd evocăm destinul scriitorului Mihail Sorbul. Şi anume entuziasmul, tenacele şi nedezminţitul sprijin pe care Mihail Dragomirescu l-a acordat acestui tînăr care n-avea altceva pe lume decît încrederea în scrisul său şi nici un mijloc de a şi-l face cunoscut. Oricîte rezerve am avea astăzi faţă de sistemul critic al lui Mihail Dragomirescu, lupta sa pentru impunerea dramaturgiei lui Mihail Sorbul rămîne o probă de ceea ce un critic trebuie să facă atunci cînd crede într-un talent autentic. Şi un exemplu de omenie şi de dezinteres despre care Mihail Sorbul a vorbit în cîteva rînduri şi mi-a vorbit adeseori cu o emoţie relevîndu-mi după ce atîtea decenii trecuseră **unicitatea** acelui gest care a însemnat totul pentru destinul unui scriitor şi, adăugăm noi, pentru cel al dramaturgiei române.

Dar Mihail Dragomirescu nu a fost singurul. „Noua revistă română" de sub conducerea lui C. Rădulescu Motru, a susţinut cu fervoare opera lui Mihail Sorbul. De la publicarea unor fragmente din piesa **Letopiseţi,** pînă la lista de subscripţie lansată în coloanele acestei publicaţii pentru a aduna cei 819 lei necesari tipăririi ei în volum, de la scrisorile de protest adresate directorilor Teatrului Naţional din Bucureşti care nu dovedeau înţelegere pentru piesele lui Sorbul şi nu-i deschideau porţile, pînă la cronicile lui Ion Trivale, la publicarea în volum a **Letopiseţilor** şi a lui C. Rădulescu Motru la premiera **Patimei roşii,** toate mijloacele literare au fost folosite pentru a impune un tînăr autor dramatic. Fără îndoială, epoca nu era lipsită de piese de teatru autohtone. G. Călinescu remarca bogăţia ei cantitativă nu însă şi calitativă. Diagnosticul îl pusese în 1910 Ilarie Chendi, cînd în cronica la una din piesele unui autor reprezentativ pentru spiritul epocii, Al. G. Florescu, va observa caracterul pronunţat diletant al producţiei celor mai mulţi dintre cei ce asigurau producţia instituţiilor noastre de artă dramatică din acea vreme şi constituiau „mişcarea teatrală destul de lîncezitoare a timpului", cum o numea Tudor Vianu în acel memorabil articol dedicat în 1956 lui Mihail Sorbul. Şi, chiar dacă în epocă s-au jucat „superbele frescuri decorative", cum numea Caragiale prima piesă a trilogiei lui Delavrancea, şi chiar dacă în epocă s-a înscris şi debutul impetuos al lui Victor Eftimiu, cei amintiţi simţeau şi timpul le-a dat dreptate că **Patima roşie** reprezenta un element de noutate absolută în acea vreme.

Cu **Patima roşie,** teatrul se situa pe orbita marii dramaturgii a vremii, sondînd adîncurile sufletului omenesc, abisurile lui, stabilind, aşa cum a arătat Tudor Vianu, punţi de legătură cu direcţii, tendinţe, curente ale literaturii vremii. Dacă i s-a reproşat lui Mihail Sorbul perimetrul cam îngust şi cam redus al lecturilor sale, dacă cei ce au venit după el au avut asupra fenomenului teatral o viziune mult mai largă, mai complexă, trebuie să spunem că autorul **Patimei roşii** a vădit acel instinct de mare scriitor care strămuta dramaturgia română de pe tărîmul romantismului în teatrul istoric şi al unor conflicte dominant sentimentale şi galante, chiar cînd aveau un deznodămînt nefericit — către teatrul înfruntărilor definitive, al pasiunilor ireductibile, al tenebrelor sufleteşti cu care luptăm, al deciziilor care nu comportă compromisul moral şi nu acceptă nici o abatere de la calea demnităţii.

Toate aceste calităţi sînt exprimate cu o ştiinţă a construcţiei într-adevăr exemplară, pusă în evidenţă şi de un critic mai puţin entuziast al piesei — G. Ibrăileanu — şi remarcată de G. Călinescu care o socotea „o foarte bună dramă" iar pentru teatrul românesc o „dată".

M-am gîndit adeseori dacă lupta de un deceniu în jurul cazului Sorbul, dacă lupta de după premiera de la 3 martie 1916 n-a avut şi impulsurile conjuncturale care determină oricînd o publicaţie, un mentor sau o direcţie să impună un nume din care să facă un stindard. Dar după ce primul război mondial a produs acea profundă reclasare a valorilor, cînd noile generaţii au apărut, valoarea **Patimei roşii,** a **Letopiseţilor,** a **Dezertorului** nu numai că a fost confirmată, dar a crescut în timp, creaţiile lui cele mai valoroase fiind considerate nu numai piese ale unui muzeu literar, ci momente de răscruce ale unei literaturi.

Capitol fundamental al istoriei literaturii româneşti, permanenţă a teatrului nostru, piesele cele mai împlinite ale lui Mihail Sorbul justifică acum, în anul centenarului naşterii sale, preţuirea lui ca un adevărat clasic, ca unul căruia îi datorăm teatrul românesc modern.

A. Gh. Olteanu

„Modernizarea învățămîntului înseamnă continua căutare de răspunsuri adecvate la cerințele vremii"

Profesorul Aurel Gh. Olteanu s-a născut la Mireș, județul Prahova, în 1939. Absolvent al Facultății de limbă și literatură română, Universitatea București. Doctor în filologie. Profesor la Liceul industrial „Dimitrie Cantemir" din Capitală. Autor (în colaborare) al manualului de limbă și literatură română pentru clasa a XI-a.

— O primă întrebare „de încălzire", să zicem, o întrebare la care am convingerea că nu vă va trebui prea mult timp de gîndire pentru a răspunde: de ce ați dorit să deveniți profesor?

— Întrebarea e numai în aparență simplă. Alegerea profesiei mi-a fost determinată în mod esențial de învățătorii mei din sat — Dumitru Tătaru și Gheorghe Georgescu. Am admirat la ei apropierea părintească de elevi, modul deschis în care ne tratau, sufletul lor mare, înțelegerea pe care o dovedeau. Apoi m-a atras felul în care știau să ne înfățișeze — citind, parcă, dintr-un roman pasionant — istoria patriei, marea noastră literatură. Îi iubeam încă și mai mult atunci cînd îi vedeam punînd tot sufletul în pregătirea serbărilor școlare. Pe scurt, m-a impresionat pentru totdeauna dăruirea lor în direcția formării noastre ca oameni adevărați. De atunci și pînă acum n-am făcut altceva decît să încerc a le călca pe urme.

— Profesor — am înțeles. Dar de ce profesor de română?

— Un moment extrem de important pentru mine l-a constituit activitatea pe care am desfășurat-o în comună — la timpul adolescenței și al primei tinereți — în cadrul acțiunilor de culturalizare. Între 1956—1958 am fost, după absolvirea liceului din Urlați, profesor suplinitor la școala din sat, luînd contact de la o vîrstă destul de fragedă cu această minunată muncă de educație. Am predat atunci o mulțime de obiecte, chiar și educație fizică. Dar făceam cu o plăcere aparte orele de română și de istorie.

— Deci, erați profesor...

— Da, dar eu voiam să fiu unul adevărat. Așa am intrat la facultatea de filologie, în care, ca student, numai la momentul cînd voi ajunge la catedră am visat. Iar la o catedră autentică am ajuns în '69, la liceul unde sînt și azi, după ce trei ani am fost asistent de literatură veche și folclor.

— Ce-au însemnat cei 16 ani de lucru la o catedră de liceu?

— Înainte de orice, cîștigarea unei mari experiențe, ceea ce pentru un profesor înseamnă enorm. Am parcurs, astîmpărîndu-mi mereu setea de nou, o serie de transformări ale organizării învățămîntului liceal. Am lucrat cu elevi din clasele numite cîndva „de uman", cu elevi de la clasele de matematică-fizică, selecționați la nivelul unui întreg sector, dar — cu egală bucurie — și cu elevi ai claselor de mecanică, electrotehnică sau industrie ușoară, am predat și la seral...

— Cum ați privit aceste treceri care, bănuiesc, v-au solicitat destul?

— Modificarea rapidă a profilurilor claselor mi-a dat sentimentul că mă aflu continuu pe baricade, m-a obligat să mă adaptez rapid mereu altor situații, ținînd de programele școlare, dar și de poziția limbii și literaturii române între celelalte materii, poziție modificată la răstimpuri. Uneori, româna își pierdea locul de pe prima poziție a catalogului. În acele momente am luptat efectiv împotriva unei anumite mentalități care începea să se insinueze printre colegii mei și chiar de către unii cu responsabilități oficiale în rețeaua învățămîntului.

— Ce înseamnă să fii profesor de română la un liceu industrial?

— Exact asta: să fii profesor de română. Pe lîngă strădania de a mă adapta, despre care am vorbit, m-am străduit — să nu mă bănuiți că spun vorbe mari de dragul vorbelor — să ridic mereu prestigiul limbii și literaturii române — atît față de elevi, cît și față de colegii de alte discipline, să-i conving pe toți că limba română nu este nici disciplină fundamentală și nici, cum să-i spun?, ne-fundamentală, ci este limba maternă, scăpînd astfel oricăror clasificări conjuncturale.

— Ce-ați făcut, concret, în această direcție?

— Ca membru al biroului Societății de științe filologice, am ridicat — la diferite reuniuni locale sau naționale — problema locului pe care-l ocupă limba și literatura română în școală, legînd-o de obligațiile morale și profesionale ale profesorului de română, dincolo de orice conjuncturi sau de faptul că au existat și perioade, scurte din fericire, cînd această disciplină a fost, pe nedrept, neglijată. Și am mai ridicat o problemă — aceea a limbii române la concursurile de admitere în licee.

— Cît vă este de greu să predați, în aceeași zi, o aceeași lecție mai multor clase?

— Înțeleg, vreți să aduceți vorba de pericolul, existent în chip real, al rutinizării. Nu vă pot spune decît că acest pericol poate fi evitat prin modul în care profesorul știe să-și aleagă strategiile didactice, astfel încît să se ferească de monotonie.

— Se vorbește uneori — lucru pe care, sînt convins, nu veți fi prea bucuros să-l auziți — despre profesorul de gimnaziu și chiar de liceu ca despre un simplu meșteșugar al domeniului său, un om care nu face altceva decît să transmită mereu aceleași lucruri, deloc preocupat de performanța la nivelul disciplinei pe care o predă. Un meseriaș al domeniului...

— Haideți să-i zicem mai frumos — un om cu o profesionalizare excesivă. Nu sînt de acord cu cele spuse de dumneavoastră, profesorul neputînd fi socotit, chiar și de cei aflați departe de școală, un simplu vehicul ce transportă cunoștințe elevilor. Lucrul cu acești elevi trebuie dirijat spre o elaborare colectivă a învățămintelor. Relația profesor-elev se cuvine privită ceva mai modern. S-a dus vremea cînd afectam predării două treimi din ora de curs. Acum mă străduiesc să port cu elevii o discuție cît mai incitantă, pe care să o concretizăm prin noile cunoștințe pe care li le ofer. Nu spun o noutate, dar atunci cînd reușești să-l faci pe elev să gîndească, aș spune chiar cu plăcere, nu mai poți fi considerat un simplu meșter. Asta mai ales în condițiile actuale, cînd un profesor trebuie să știe mult mai mult și mai bine decît i se cerea înainte vreme. Profesorul care predă româna la un liceu are neapărată nevoie de cunoștințe solide de literatură universală, de filosofie, istorie, etică, ceea ce se cheamă, cu un cuvînt mult uzitat, interdisciplinaritate, ceea ce respinge, de la sine, ideea profilului unui profesor care să stăpînească doar bucățica lui îngustă de specialitate.

— Nu v-am întrerupt deoarece ați spus — sau, mai precis, respus — lucruri interesante. Întrebarea mea se referea, însă, la altceva. Mă interesa modul în care își privește un profesor de liceu realizarea lui ca specialist al unei discipline anume. Mai este el competitiv în fața celor care în loc să transmită cunoștințe, asimilează întruna altele noi?

— Chiar modul în care este concepută și organizată perfecționarea cadrelor didactice obligă la studiul continuu al domeniului în care ești calificat. Nu concep un profesor care să nu citească în mod curent măcar cîteva dintre revistele de specialitate care apar la noi. Nu-i este permis, nu poate invoca scuze de nici un fel atunci cînd e vorba să rămînă în afara mișcării de idei, a fenomenului literar, în cazul meu. Misiunea de profesor este, într-adevăr, generoasă, dar cere și destule sacrificii.

— În legătură cu generozitatea acestei meserii am mai auzit vorbindu-se în dese rînduri. Dar sacrificiile în ce constau?

— În permanenta criză de timp în care te afli. Trebuie să fii pregătit pentru a veni în fața clasei, oră de oră, cu lucruri pasionante, astfel încît să-l scoți pe elev din sfera preocupărilor sale obișnuite, să-l aduci către acea stare de grație propice dialogului eficient. Trebuie, de aceea, să fii mereu proaspăt. Simți continuu că ai mai avea nevoie de cîteva ore de citit sau chiar de odihnă. Există, desigur, grija pentru pregătirea de azi pe mîine, dar fără multă lectură de specialitate nu se poate. Mereu se găsește ceva de citit, mereu simți nevoia de alte și alte informații.

— Asta în cazul dumneavoastră, care aveți destulă experiență, dar un profesor stagiar, căruia i se pretind zilnic planuri de lecție, care simte nevoia acomodării cu programa, cu cerințele ei și cu manualul, care mai are și un pic de trac, despre el ce să mai spunem?

— Tocmai ce ziceam mai înainte. E vorba de un sacrificiu, pe deplin compensat de bucuriile de mai tîrziu. Cît despre profesorul de română, el mai are o serie de obligații și în afara orelor. El se simte obligat să răspundă, cred eu, și de problemele culturale din școală, și de cele artistice, ca să nu mai spunem despre punerea în scenă a vreunui spectacol, de elaborarea unei reviste școlare etc., etc.

— Vorbeați de bucuriile de mai tîrziu ale profesorului...

— Da, ele se măsoară prin realizările acelora pe care-i formezi. Să te vezi căutat, la un început de an școlar de o jumătate din foștii elevi, care să-ți dea vești bune despre ei este, după părerea și inima mea, suprema bucurie. Dar mai sînt și altele: elevii tăi să dobîndească trofee la diferite concursuri școlare sau literare; să întrevezi în unii din ei viitori filologi, să dai, cum am dat noi anul acesta, cîțiva — trei, de fapt — studenți Facultății de filologie, ceea ce cred că, pentru un liceu industrial, nu e deloc puțin — iată alte pricini de fericire.

— Ce probleme vă frămîntă cu deosebire în această perioadă?

— Problema însușirii în condiții optime, de către toți elevii, a limbii și literaturii române. S-ar putea zice că asta e problema mea dintotdeauna. Dar mai ales acum — cînd nimeni nu mai contestă rolul pe care această disciplină îl are în formarea generală a omului, în formarea ca bun patriot, ca om de spirit și de suflet — răspunderile noastre sînt din ce în ce mai mari. Trebuie să ne interesăm în permanență de însușirea corectă, transmiterea și cultivarea, păstrarea și îmbogățirea limbii române.

— Sînteți coautor al manualului de română pentru clasa a XI-a. Care este, în condițiile învățămîntului modern, locul și rolul manualelor?

— Manualul a rămas prima carte căreia elevul trebuie să-i dea crezare. N-am de gînd să țin o prelegere pe această temă, se știe foarte bine că un manual trebuie să întrunească o serie de însușiri, dar vreau să atrag atenția numai asupra uneia — accesibilitatea. Un manual inaccesibil este și inutil. Citind lecția, copilul vrea să fie ajutat să gîndească. Manualul de română nu-și mai poate permite să transmită doar cunoștințe, informații (s-a și renunțat foarte mult la cifre), el are scopul să formeze buni cititori de literatură, buni cetățeni, oameni care să se simtă bine în rîndul semenilor, literatura fiind un important stimulent de conviețuire degajată, în cadrul căreia fiecare să reușească a-și rosti dezinvolt opiniile.

— Considerați că manualul pe care l-ați elaborat corespunde acestor cerințe?

— În linii mari, îndrăznesc să spun că da. El se adresează elevilor de clasa a XI-a, deci unor elevi selecționați. Una din principalele lui calități, derivată din respectarea cerințelor programei, este deschiderea lui spre marea literatură de pretutindeni, evidențierea corespondențelor dintre literatura română și cea universală.

— Ce simte un autor de manuale atunci cînd știe că lucrarea sa este parcursă de atîția cititori?

— Întîi de toate, o imensă răspundere. Chiar din timpul elaborării, te simți realmente copleșit de existența atîtor și atîtor moduri de a realiza un manual și dintre care tu trebuie să alegi unul singur. Am dorit, lucrînd la manual, ca elevul să găsească acolo niște situații, exemple convingătoare, să-și poată face un model de viață din autorii prezentați sau din personajele create de aceștia. Responsabilitatea unui autor de manual se referă mai ales la felul în care această carte răspunde cerinței de a contribui la formarea personalității tinerilor, literatura însemnînd cu mult mai mult decît se crede îndeobște pentru personalitatea umană.

— Sînteți doctor în filologie. Care a fost tematica tezei?

— Lirica populară. Problemele folclorului sînt atît de complexe, încît nu pot fi însușite la modul cel mai fericit în facultate. Folclorul este un fenomen extrem de dinamic, greu de introdus în tipare, de sistematizat. Este, mai simplu spus, un domeniu care dă mult de furcă profesorului de română.

— Cum este tratată această problematică în manuale și programe de învățămînt?

— Odată cu creșterea numărului de scriitori, școala nu se mai poate ocupa decît de vîrfurile autentice. Același lucru se întîmplă și cu folclorul, reprezentat prin marile sale creații. Dar, literatura română, clasică și modernă, este atît de strîns legată de folclor, încît acesta revine mereu în discuție.

— În urmă cu mai mulți ani, am intîlnit la un liceu brașovean o situație cu totul ieșită din comun: o profesoară de limba și literatura română, printre preferințele subiective ale căreia nu intra Tudor Arghezi, a sărit, nepredîndu-l, capitolul dedicat analizei operei acestui scriitor. Nu sînteți, ca profesor, marcat de gusturile și preferințele firești pentru un scriitor sau altul?

— Profesorul nu poate scăpa cu totul de pasiunile și obsesiile lui legate de scriitorii preferați. El trebuie să facă efortul de a se controla atent, astfel încît, pe cît posibil, elevul să nu simtă acest lucru. Se pot găsi la orice mare scriitor aspecte în stare să suscite interesul elevilor. Fac lecții de mare suflet despre Marin Preda sau Rebreanu, dar nu-mi pot reproșa că pe Ion Barbu îl expediez sau nu găsesc calea de a stîrni în sufletele elevilor interesul sau chiar pasiunea pentru opera lui. Se întîmplă cel mai adesea ca adolescentul, în funcție de modul în care i-l prezinți, să iubească pentru totdeauna un anumit scriitor sau, invers, să nu-l intereseze niciodată un altul.

— Spuneați că se studiază numai vîrfurile. Dar mai există încă și alți — destui — autori care, fără a fi neapărat geniali, au dat opere notabile. Cu ei ce se întîmplă?

— Depinde de profesor. Datoria lui e de a puncta, de a alege modalitățile cele mai potrivite pentru a-l pune pe elev în situația de a merge singur la respectivele opere. Așa, de pildă, s-a întîmplat după ce am fost cu un grup la spectacolul de teatru realizat după „Craii de Curtea-Veche".

— Cum puteți caracteriza momentul de astăzi al școlii românești?

— Termenul cel mai potrivit este de modernizare, prin asta înțelegînd continua căutare de răspunsuri adecvate la cerințele sociale ale vremii. Școala noastră de toate gradele dispune de condiții materiale deosebite. Depinde de noi cum le utilizăm, punîndu-le în slujba celor pentru care ne străduim zi de zi. Cînd eram foarte tînăr, auzeam vorbindu-se despre politehnizare. Iată, am parcurs drumul de la vorbă la fapte, ceea ce este foarte important. Acum ne rămîne să ne ocupăm ceva mai atent și de aspectele legate mai intim de ființa umană, să gîndim bine și să proporționăm cum trebuie laturile formative, intelectuale, științifice, umaniste și, desigur, tehnice ale școlii.

— Sînteți, de circa 40 de ani, om al școlii — ca elev sau ca profesor. Cum se vede viața dintr-o sală de clasă?

— Plină de promisiuni, unele deja împlinite, altele așteptîndu-și împlinirea. Vă spun, ca și la începutul discuției noastre, că am avut marea dorință de a deveni profesor pentru a mă dedica elevilor mei. Nici acum nu-mi doresc altceva. Asta neînsemnînd că am cerut prea puțin de la viață.

DAN MUCENIC ■

Anca Ovanez-Doroșenco

(Urmare din pag. 9)

rotiță din acest mare mecanism.

— Tot discutînd, fata de pe scenă a ajuns o femeie în toată firea.

— Da. S-a și căsătorit cu un scenograf pe care are curajul să-l socotească în gura mare un om talentat — George Doroșenco, are și doi copii de care e foarte mîndră și pune în scenă în continuare piese. E cam demodată în ochii unora, deoarece are un mare respect față de text, dar în același timp nu e cîtuși de puțin interesată de spectacole plate, de simpla rostire a unor replici. Se împrietenește cu textele care-i plac și vrea să le dezvăluie sensurile cele mai ascunse și, dacă se poate, să prezinte celor din sală spectacole încărcate de semnificații contemporane. Trăim într-un secol care a cunoscut, e-adevărat, și multe orori, dar și multe izbînzi care fac cinste geniului uman. De aceea i se pare firesc ca teatrul să reflecte cît mai complex o astfel de epocă tumultuoasă. Arta continuă să fie un tovarăș de nădejde al omului. Să ne amintim că înainte de a porni la război grecii antici erau chemați la reprezentația unei tragedii.

— Dar experiențele personale au vreo importanță pentru modul în care un regizor concepe un spectacol?

— Aș fi ajuns și la asta, așa că întreruperea e inutilă. Experiența de viață e importantă pentru orice creator. Dar chiar dacă eroina noastră n-a trecut prin războaie, n-a cunoscut pe propria piele vreo tragedie și a trăit și trăiește deosebit de echilibrat asta nu înseamnă că nu a fost și n-a rămas atentă la tot ceea ce se petrece în jurul său, în imediata ei apropiere sau pe întreaga planetă. Cine rămîne opac la freamătul existenței n-are șanse să se împlinească în artă. Un teatru care refuză să fie receptiv la ceea ce se petrece în lumea contemporană rămîne în mod fatal prizonierul unor șabloane, este complet lipsit de viață.

— Eroina noastră a pus în scenă spectacole de mare diversitate. Spectacole pline de tandrețe altele însă bîntuite de violență.

— Nu-i place violența cu orice preț. Iar dacă lumea de pe scenă e uneori bîntuită de violență, asta înseamnă că îi este proprie o astfel de caracteristică. Însă trebuie să ținem seama de faptul că îi place mult teatrul politic. Chiar și fără voia lui, un regizor își exprimă un punct de vedere civic prin montările sale.

— Dar ce-o fi crezînd despre momentul teatral actual?

— E un moment de teatru bun, dar spectacolele cu adevărat memorabile sînt puține. Am impresia că oamenii de teatru nu comunică destul între ei și astfel schimburile de experiență sînt mai mult întîmplătoare. Dacă ar vrea să glumească, ar zice că înainte nu erau atîtea spectacole eveniment, dar erau mai multe spectacole bune. Să nu se uite faptul că teatrul românesc are o foarte bună reputație. El este în continuare un teatru competitiv, chiar dacă turneele lui peste hotare nu sînt prea dese.

— Tot vorbind, nici n-am băgat de seamă că eroina noastră a devenit regizoare la Naționalul bucureștean și că e mult apreciată. Și, culmea, cam seamănă cu dumneavoastră. Ce ziceți, Anca Ovanez-Doroșenco?

— Poate că aveți dreptate. Dar ce importanță mai are? Spectacolul continuă!

La Giurgiu se lucrează intens pentru restaurarea unui impresionant monument — mărturie a necurmatei lupte pentru independență a poporului român:

CETATEA DIN INSULĂ

● Poate fi avansată ipoteza existenței cetății cu mult înainte de Mircea cel Bătrîn?

● O colecție inedită: ghiulele de toate tipurile și din toate materialele folosite în istoria artileriei.

● Descoperirea unei piese de valoare europeană — cel mai vechi tun din țară și unul dintre primele de pe continentul nostru.

Iubitorul de istorie, excursionistul minat de dorința de-a vedea cu ochii săi lucruri despre care n-a aflat decît din cărți sau călătorul curios să pătrundă, cît mai repede, în posesia celor mai semnificative, dar și mai insolite date despre locurile prin care trece pot afla la Giurgiu, în afara unui frumos și bogat muzeu al luptei pentru independență a poporului român, vechiul turn cu ceasornic din centrul municipiului, amintire a vremilor cînd orașul fusese transformat în raia. Mulți dintre cei care trec prin oraș întreabă, însă, de **cetate.** Cred că — așa cum este cazul altor așezări din țară, deținînd vestigii istorice — ea se află undeva, departe de vatra localității de azi, în cine știe ce locuri inaccesibile. Nici pe departe. Giurgiuvenii — de la cei mai vîrstnici și pînă la elevii din clasele primare — știu foarte bine că această vestită cetate, **cea mai importantă construcție militară din timpul domniei lui Mircea cel Bătrîn,** se găsește în imediata apropiere a parcului Alei, la distanță de maximum zece minute (mers alene) de centru. Ba, am putea spune că monumentul se află chiar în plin oraș, el fiind acum situat între muzeu și noua platformă industrială din sud, așa încît, de departe privită, cetatea are ca fundal ctitorii la fel de însemnate pentru noi, cei de azi, ca ea însăși, la timpul său de glorie: Întreprinderea de utilaj greu și Combinatul chimic.

Primele investigații arheologice au început (și s-au sfîrșit repede) acum trei decenii. Abia din 1975 datează debutul studiului lor sistematic, întreprins de muzeul local în colaborare cu Muzeul Militar Central, colectivul fiind condus de cercetătorul Dan Căpățînă, de la muzeul bucureștean. Ce spun rezultatele de pînă acum? În primul rînd ele confirmă cele știute numai din documente: faptul că această cetate a fost reședință domnească, locul de unde Mircea a emis numeroase acte (sfîrșite cu formula „Dat în cetatea noastră, Giurgiu") și chiar tratate internaționale (cum ar fi acela cu regele Poloniei, Wladislav Jagello, de la 23 septembrie 1403, dată ce constituie și cea mai veche atestare documentară cunoscută pînă acum a orașului). Lucru indiscutabil — viața orășenească a început aici de la Mircea cel Bătrîn, orașul de mai tîrziu pornind de la cetate — reședință domnească, punct de vamă, sediu de garnizoană și răscruce de drumuri comerciale în același timp.

Dincolo de confirmări, săpăturile efectuate au dus la descoperirea unor elemente în baza cărora — așa cum ne spunea muzeograful giurgiuvean Emil Păunescu — se poate avansa ipoteza că această cetate este anterioară lui Mircea, domnitorul muntean construind-o pe ruinele unei fortificații mai vechi. Elementele de care vorbeam sînt niște descoperiri în premieră pe aceste locuri, mărturii de neclintit privind continuitatea locuirii lor civilizate. Chiar pe teritoriul cetății a fost descoperită, recent, o monedă bizantină din secolul al XI-lea, pentru ca, la cîteva zile după asta, muzeul din Giurgiu să fie anunțat — pe la jumătatea lui octombrie — că, în cadrul muncii patriotice efectuate în agricultură de elevii liceelor din oraș, ar fi fost descoperită, în zona comunei Vedea, o altă monedă foarte veche. Deplasîndu-se deîndată în comuna din apropiere, istoricii au constatat cu plăcută surpriză că este vorba tot de o monedă bizantină, de această dată din secolul al VI-lea. S-au făcut, imediat, cîteva săpături în zona unei coline distincte în netezimea cîmpului și au fost scoase la lumină colțuri de cărămidă cu mortar, tot de provenienței bizantină, precum și ceramică de tradiție romană tîrzie. Moneda din cetate este, însă, mai prețioasă decît oricare alta. De ce? Înainte vreme, cetatea se afla pe o insulă, ea devenind, cu vremea, peninsulă, prin retragerea apelor. În absența vieții, a civilizației acolo, cine s-ar fi încumetat să străbată o insulă pustie, din largul Dunării, și să-și mai și piardă acolo monezi? Pînă la noi descoperiri — ce se așteaptă cu înfrigurare și nu este deloc exclus să apară, lucrările avansînd încet, cu maximum de atenție —, ipoteza existenței aici a unei cetăți întărite în timpul evului de mijloc este perfect plauzibilă.

Spuneam că se lucrează încet, cu grijă, dar — cu toate acestea — ritmul este mai intens decît în anii precedenți și asta pentru motivul că în anul viitor se vor aniversa șase secole de la urcarea pe tron a lui Mircea cel Bătrîn, eveniment pe care giurgiuvenii vor să-l sărbătorească așa cum se cuvine, grăbind săpăturile (la care vor participa, constant, și liceeni, constituiți într-o brigadă adunîndu-i pe cei mai pasionați de studiul istoriei, acționînd în sprijinul campaniei arheologice propriu-zise), astfel ca pînă la sfîrșitul anului 1986 cetatea să fie introdusă în circuitul turistic, chiar dacă, în anumite zone ale sale, lucrările vor continua. Și tot pentru cinstirea acestei aniversări, muzeul din Giurgiu intenționează organizarea unei manifestări științifice de nivel național (avînd, pînă în prezent, acordul tuturor muzeelor din orașele dunărene, precum și al institutelor de cercetări istorice din Capitală), propunînd ca temă realizările cele mai de seamă din timpul lui Mircea, între care se numără, la loc de cinste, și cetatea care, reconstituită, va fi vizitată cu acel prilej.

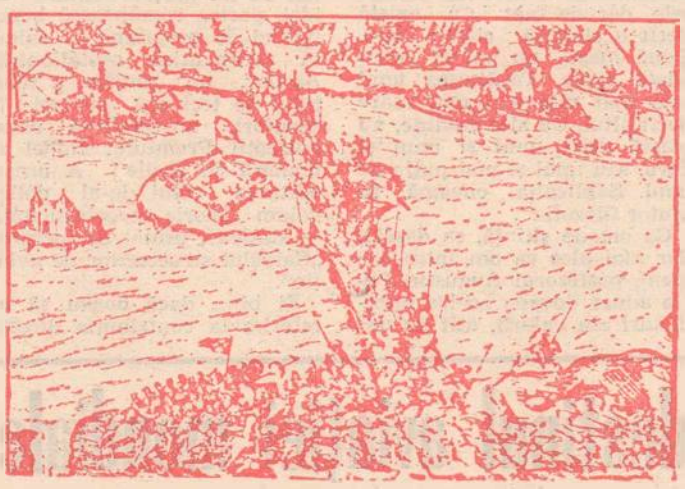

„Cetatea" în memoria unei vechi stampe...

Trecînd de la proiecte pe terenul ferm al certitudinilor, studiile efectuate pînă acum scot la iveală circa zece faze de construcție, fapt care dovedește, din timp în timp, cetatea a fost întărită, modernizată, spre a fi capabilă să facă față unor asedii la care se foloseau arme tot mai perfecționate. Inițial, cetatea a fost un bastion, mereu refăcut, completat, dezvoltat, reparat. Această cetate — ne-au mărturisit cercetătorii de la muzeul din Giurgiu — este o mărturie vie a ideii avansate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu atunci cînd s-a sărbătorit centenarul independenței României și cînd președintele țării a indicat organizarea unui muzeu al independenței la Giurgiu. Într-adevăr, această cetate, acest oraș s-au aflat necontenit în centrul luptelor pentru independența ale poporului nostru, numele așezării fiind legat de toate luptele importante ale neamului nostru, pînă la cel de-al doilea război mondial. În urma săpăturilor făcute, s-a reușit alcătuirea unei inedite și impresionante colecții, adunînd proiectile — pietre aruncate de catapulte, ghiulele, obuze — de toate tipurile și din toate materialele folosite în istoria artileriei. Tot aici s-a descoperit, cu ceva timp în urmă, și cel mai vechi tun din țară, unul dintre cele mai timpurii din Europa, dovedind astfel că deținem serioase priorități în dezvoltarea artileriei europene (asupra acestui aspect, cercetătorul Dan Căpățînă a și publicat o informare extrem de documentată și convingătoare).

Un lucru este absolut sigur și, în același timp, de natură să sporească interesul cu care sînt privite săpăturile și activitatea de reconstrucție a „cetății din insulă" (așa cum este ea cunoscută în tratatele de istorie): nu există, pe toată Dunărea, cetate care să fi avut o existență atît de zbuciumată ca aceasta, fiind, timp de patru secole, disputată fără contenire, cucerită și recuperată, asediată, bombardată, de ea legîndu-și numele, alături de Mircea cel Bătrîn și alți domnitori care au recucerit-o, din vreme în vreme — Dan al II-lea cel Viteaz, Vlad Dracul, Vlad Țepeș, Mihai Viteazul, Mihnea al III-lea.

Pe șantier se muncea fără întrerupere. Elevi ai liceului de chimie, însoțiți de profesorul lor de istorie, cărau cu rîvnă roabe de pămînt atent cercetat.

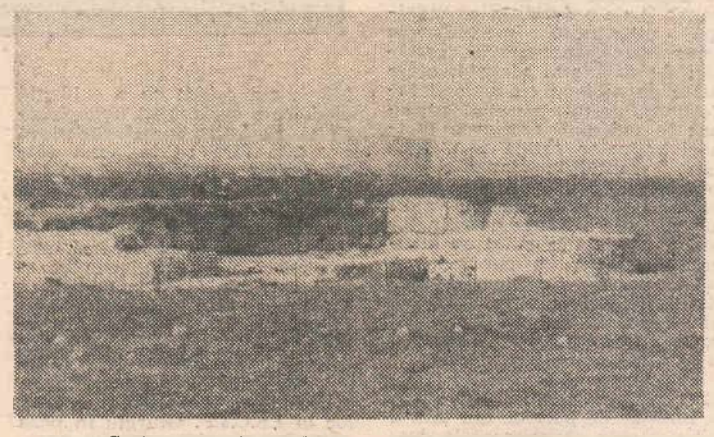

...Și în realitate, tulburătoare a șantierului arheologic

Anul acesta a fost foarte prielnic lucrărilor, apele freatice neafectînd investigațiile din timpul verii și al toamnei. S-ar cuveni — e o speranță îndreptățită a celor care trudesc acolo —, pentru grăbirea lucrărilor, instalarea, anul viitor, a unei benzi rulante necesară evacuării cantităților însemnate de pămînt rezultat din umplutură, fără valoare arheologică. Privind cu interes și sprijinind și pînă acum lucrările pentru scoaterea cît mai grabnică la lumină a „cetății din insulă", Consiliul popular va rezolva, avem toată convingerea, și această problemă. Chiar în momentele trecerii prin șantier, cercetătorii puneau în evidență noi și noi piese valoroase, din ce în ce mai vechi, pe măsură ce săpăturile merg înspre temelia cetății. Se pot aștepta, în consecință, noi și interesante descoperiri în străvechea cetate din apropierea malului dunărean.

La plecarea din șantier, am surprins, cu o ultimă privire, contururile cetății profilate pe cerul roșu al unui amurg întomnat. Vechile ziduri păreau a fi renăscut, semețe, gata să ia în piept și să înfrîngă pe oricine-ar cuteza să-i amenințe hotarul; pentru că această „cetate din insulă" nu este decît o fărîmă nepieritoare din sufletul țării.

DAN MUCENIC ■

Înfruntarea marilor mituri

Tulburătoare — textele strînse între coperțile unei cărți intitulate simplu „Zamolxis" (Editura Meridiane, 1985), texte aparținînd lui **Alexandru Busuioceanu.** Pe lîngă studiul de mai mare întindere „Zamolxis sau mitul dacic în istoria și legendele spaniole", sumarul lucrării mai cuprinde „Introducere la «Mitul dacic în cultura și istoria Spaniei»", precum și extraordinara „Utopia getică", eseu probînd o greu de egalat sensibilitate în fața istoriei, ceea ce nu înseamnă, nici o clipă, renunțarea la rigorile interpretării științifice, exacte, a datelor și documentelor studiate — unele dintre acestea văzute pentru prima dată de ochiul unui român.

Adept al mithistoriografiei — cum îl caracterizează Mircea Eliade într-o scrisoare în care își exprima, fără rezerve, admirația pentru unul din capitolele lucrării, publicat în 1952, la Madrid („Studiul este pur și simplu extraordinar. Deschide perspective nebănuite în înțelegerea și valorificarea miturilor istoriografice medievale...") — Alexandru Busuioceanu ne oferă o interpretare cu totul aparte multor momente din istoria Daciei, această „țară cu iernatice urse, cu sălbatica Peuce (Delta Dunării) și Istrul fremătînd de tropotele cailor", după spusele lui Marțial. Cunoașterea dacilor de către popoarele din jur, cunoașterea intimă, apropiată, a fost — vreme îndelungată — înlocuită de mitul dacic, mit constituit din povești înspăimîntătoare despre oameni dirji, ascunși privirii de marea pădure dacică, posesori ai mult invocatului arc getic din care porneau săgeți care nu știau să-și greșească ținta. Se mai cunoștea Danubiul pe care, iarna, dacii îl treceau călare pe cai iuți, puternici. Atît. Cei care, pînă la Traian au încercat să-l dezlege, căutînd să pătrundă spre inima Daciei au sfîrșit prin a fi învinși. Traian a început, cum sugestiv spune Al. Busuioceanu, prin „a luă măsura misterului". Romanii au pornit la luptă ingineresște, măsurînd și construind, deși în spatele dorinței lor de a cuceri Dacia stătea un alt mit — mitul Romei, al invicibilității. Aspre au fost luptele născute din înfruntarea celor două mituri. Dar, chiar și după cucerirea Daciei, misterul mitului dac a continuat să rămînă inaccesibil. Singurul document care ar fi putut spune, în cunoștință deplină de cauză, ceea ce au întîlnit romanii în drumurile lor de la nord de Danubiu — „Comentariul" lui Traian — a dispărut. Victoria romanilor duce la apariția Daciei Traiane. „Ceea ce s-a petrecut acolo e unul din acele mistere care prezidează la nașterea unui popor și nu se explică niciodată de ajuns prin mărturii concrete. Dacia s-a romanizat pentru totdeauna. Poporul ei, supus sau liber, a vorbit latinește. Legea romană a favorizat acel pămînt. Iar țara, deschisă drumurilor, colonizată, a început să prospere. Reînviază utopia. Se cheamă acum **Dacia felix.** „Țara aceasta provoacă nostalgii celor care o părăseau, numele ei devine simbol înălțimii de gînd. Exemplele oferite sînt convingătoare: pe o piatră din Panonia se află înscris numele unui om ce se chema Desideratus în Dacia; o femeie de pe malul Adriaticei avea numele de Dacia; un roman din Carthage Nova, într-o inscripție, se adresa „geniului dacilor", iar un soldat invoca „zeii și zeițele Daciei și ale Pămîntului". Înfruntarea dintre mituri continuă — ca în cazul oricăror mari adversari care nu se pot împăca doar cu o glorie măruntă (spiritul dacic, deși dominator în țară, îi susținea pe niște — totuși — învinși, în vreme ce învingătorul, Traian, era aproape uitat în patria sa). Dacii liberi — cei reprezentați pe Columnă retrăgîndu-se în pădurile din jumătatea de Dacie neocupată de romani — își reiau și chiar își intensifică incursiunile dincolo de Dunăre. Mai mult, marea criză ce zguduie Imperiul Roman spre sfîrșitul secolului al III-lea și începutul celui următor s-ar datora a patru împărați de origine dacică sau carpică și care s-au succedat fără întrerupere la cîrma imperiului. Dintre ei, cel mai reprezentativ este Maximilian Galerius. „Fiu de mamă transdanubiană — povestește Al. Busuioceanu — «adoratoare a divinităților munților» și dedicat el însuși acestui cult, care nu poate fi altul decît al lui Zamolxis Galeriu e tipul rebelului ieșit din acei munți, unde viața ciobănească păstrase întotdeauna ideea libertății barbare, inamică oricărui imperiu. Ajuns cezar și apoi împărat, fostul cioban, fidel credințelor lui strămoșești, originii lui sociale și instinctului poporului său, își întoarce legiunile împotriva Italiei, cu hotărîrea — afirmă Lactanțiu (un contemporan ale cărui mărturii au fost comentate de H. Grégoire în Byzantion, dar neanalizate pînă la Busuioceanu — n.n.) — **de a șterge pînă și amintirea Romei,** și a fost pe punctul — declară același autor creștin — **să schimbe numele imperiului roman în cel de imperiu dacic.**"

Ar mai fi multe de spus despre această carte și seducătoarele ei supoziții. Vom încheia — nu fără a remarca o dată în plus inițiativa Editurii Meridiane de a tipări această ediție îngrijită de Dan Slușanschi — prin reproducerea unuia dintre pasajele-cheie ale „Utopiei getice": „Nu s-a scris încă adevărata istorie a geților, istoria mitului getic, mult mai mare și mai semnificativă decît cea a faptelor concrete, pe care le numim istorice. Faptul concret se consumă, nu servește decît pentru o poveste. Mitul e permanent și, chiar dacă ia forme nebănuite și obișnuiește să se ascundă, adevărul lui e prezent și se proiectează asupra viitorului. Ideea getică e unul din miturile cele mai obsedante și mai puternice din imaginația anticilor."

D. M. ALEXANDRU ■

NOUL PE FIŞA DE PONTAJ A FIECĂREI ZILE!

Autovaccinul Băcanu primit cu mult interes în fermele de animale

Creație a medicului Constantin Băcanu, autovaccinul celulomicrobian total, complex (AVCMTC) și-a demonstrat pe larg eficacitatea terapeutică în combaterea unor maladii diverse, prin excepționala sa capacitate de a potența sistemul natural de apărare al organismului. După o primă etapă de administrare a preparatului pe bolnavi, și, în scop profilactic, pe animale, autorul acestei terapii originale a ajuns la concluzia că, pentru obținerea unor rezultate eficiente și rapide, este necesar să se adreseze întregii flore microbiene din organism. S-a procedat astfel la prepararea unui autovaccin cu produse patologice recoltate din toate cavitățile organismului și nu numai din focarele infecțioase, insistîndu-se mai ales pe produsele din tractul digestiv, aici fiind cantonată o mai variată și abundentă floră microbiană, capabilă de a declanșa cu maximă intensitate mecanismele imunologice. Într-adevăr, cercetări de dată mai recentă, efectuate pe subiecți cu maladii infecțioase de diverse etiologii, au pus în evidență creșterea imunoglobulinelor serice IgA, IgG, IgM, ducînd la vindecări sau ameliorări în proporție de 90 la sută. Cele mai ridicate valori ale triturilor imunoglobulinelor serice (20—144 la sută) se întîlnesc la loturi ce cuprind subiecți cu infecții cronice cu diferite localizări la care creșterea este gradată. Preparatul a fost omologat de Ministerul Sănătății și propus terapiei curente.

Extinderea administrării autovaccinului, în scop profilactic, la fermele de porcine din țară a debutat prin experimentele desfășurate la Periș și Tămădău. Studiul a făcut obiectul unor articole publicate, în care s-a arătat că autovaccinarea unui număr de scroafe în gestație și a unui lot de purcei de curînd fătați, s-a soldat cu o evidentă creștere a rezistenței imunologice și cu importante sporuri în greutate fără ca în acest răstimp animalele vaccinate să beneficieze de vreun alt tratament imunoprofilactic sau cu antibiotice, spre deosebire de loturile martor. Pe această bază s-a putut estima că, prin generalizarea AVCMTC la toate fermele de suine din țară, s-ar putea obține nu numai importante cantități suplimentare de carne, ci și o sensibilă reducere a cheltuielilor de întreținere.

Următorul experiment a avut loc la I.S.C.I.P. Giurgiu în baza unui Ordin al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, poliautovaccinul fiind administrat unor purcei de 4-5 zile. Rezultatele au făcut obiectul unei comunicări ce poartă semnătura următorilor specialiști : dr. Adrian Elefterescu, directorul Laboratorului central de control științific al produselor biologice și medicamentoase de uz veterinar (M.A.I.A.) ; dr. Gh. Bârnaure, I.C.V.B. Pasteur; dr. Alexandru Epingeac, director I.S.C.I.P. Giurgiu ; dr. Dan Florian (L.C.C.S.) ; dr. Antonescu D. (I.C.V.B. Pasteur) ; dr. Dumitru C. (I.S.C.I.P. Giurgiu) ; dr. Dulipovici V. (I.S.C.I.P. Giurgiu) ; dr. Constantin Băcanu și dr. Șerban Băcanu (Institutul de virusologie). Iată și principalele concluzii ale raportului : „Ca urmare a administrării poliautovaccinului, s-a înregistrat un spor mediu în greutate la purceii vaccinați față de loturile martor. Pe cele trei variante de vaccin, acesta a fost de 130 g la varianta I, 129 g la varianta a III-a și 121 g la varianta a II-a. La lotul martor, sporul a fost de numai 101 g la lotul martor I și respectiv 110 g la lotul martor II. Din datele prezentate, rezultă că cele mai bune rezultate la acest parametru s-au obținut la varianta I de vaccin. În plus se constată că media sporurilor zilnice în greutate este cu 20 procente mai mare per total la loturile vaccinate față de loturile martor. Nu apar diferențe semnificative privind procentul de mortalitate între loturile vaccinate și martor. Diferențele se datoresc faptului că la purceii din loturile martor s-a intervenit din prima zi de viață cu tratamente medicamentoase și mijloace imunoprofilactice, spre deosebire de loturile vaccinate unde nu s-a aplicat nici un alt fel de tratament. De notat că valoarea cheltuielilor necesare tratamentelor medicamentoase au fost substanțial mai mari (între 6 și 15 ori) la cele două loturi martor, față de loturile ce au beneficiat de autovaccinul Băcanu.

Iată și părerea unui expert în materie, medicul veterinar Adrian Elefterescu, semnatar al comunicării de mai sus :

„Rezultatele ne permit formularea unei concluzii extrem de importante. Poliautovaccinul Băcanu demonstrează un rol de stimulare a creșterii, probabil printr-o acțiune locală de protecție la nivelul mucoasei gastrointestinale, fapt constatat și de comisia care a urmărit experimentul de la A.E.I.C.I.P. Tămădău. Pentru elucidarea mecanismelor intime ale acțiunii de stimulare, de cunoaștere a rolului de protecție specifică, s-a întocmit, în colaborare cu I.C.V.B. Pasteur, un protocol de experimentare a autovaccinului, urmînd ca acesta să se administreze în continuare la I.A.S. Popești Leordeni. La experiment vor mai participa, prin lucrări de imunologie, din partea Institutului Pasteur, dr. Constantin Vior, șef de laborator, și Elena Potecea, director științific".

Rezultatele înregistrate la Complexul de creșterea porcinelor din Fălciu, județul Vaslui, ulterioare celor de la I.S.C.I.P. Giurgiu, de data aceasta pe un lot restrîns de animale, demonstrează și ele eficacitatea autovaccinului în stimularea creșterii animalelor. În acest sens am reținut declarația medicului veterinar Liviu Grecu, șeful Inspectoratului sanitar veterinar Vaslui : „Experimentul de la Fălciu s-a constituit, în această primă etapă, într-o acțiune de tatonare. Rezultatele sînt promițătoare. Pentru extinderea administrării autovaccinului Băcanu, în baza sprijinului acordat de conducerea județului, a fost organizat un laborator special pentru prepararea acestui produs și pentru efectuarea unor teste de laborator imunologice, hematologice, acțiune ce va începe în cursul acestei luni".

O noutate îmbucurătoare — ne declară autorul autovaccinului, doctorul C. Băcanu — este eficiența constatată, la Periș și Giurgiu, prin administrarea de poliautovaccin „rapid" în cazurile de enterocolite acute la purceii din maternitate. Preparatul a dovedit o valoare curativă egală cu cea a medicamentelor din terapia clasică, dar cu cheltuieli sensibil mai reduse.

Terapia veterinară prin autovaccin, prioritară, se pare, pe plan mondial, rămîne în continuare o cale deschisă spre cele mai variate tratamente. Ea se aliniază, de altfel, unei tendințe mondiale în medicina curativă, aceea de a potența la maximum capacitatea imunologică a organismelor vii.

Un destin în destinul aviației mondiale

Cetățeanul nostru este poate tentat astăzi să-și pună următoarea întrebare : marile realizări ale aeronauticii mondiale aparțin doar primei jumătăți a secolului nostru, deci unei faze de debut în istoria aviației mondiale ? O întrebare la care omul de azi așteaptă răspuns, dar nu înainte de a ști foarte bine că aviația civilă și militară din țara noastră este înzestrată și astăzi cu aeronave de construcție autohtonă, aparate de mari performanțe, competitive pe plan mondial, realizări ce complinesc marea, exploziva, dezvoltare a industriei românești în ultimii 40 de ani, și care vin să fructifice o tradiție fructuoasă în domeniul construcțiilor de aeronave, ce se recomandă printr-un mare capital de idei și o vastă experiență practică. Întrebarea de mai sus vizează însă activitatea celui ce gîndește și azi proiectul unui avion, inventatorul, creatorul-vedetă, glorificat, aclamat sau denigrat în trecut, prezent în conștiința maselor prin nume ca Aurel Vlaicu, Louis Blériot, Henri Fàrman, Willy Messerschmitt, Andrei Tupolev ș.a.

Mai întîi și mai întîi, răspunsul reclamă o precizare prealabilă. În construcția de avioane, la fel ca în toate domeniile în care se realizează utilaje și aparatură de mare complexitate, inventatorul a trecut de pe scenă în fosa orchestrei. Simfonia creației reclamă astăzi aportul complementar al unor ramuri tehnice pluri și interdisciplinare. Nici un inginer nu mai poate semna, el singur, un proiect de avion. Dar acest lucru nu presupune neapărat o egalizare a valorilor. Omul de excepție se recomandă în continuare prin importanța și cutezanța ideilor novatoare, dar festinul izbînzilor se consumă într-un limbaj de specialitate și nu depășește, cel mai adesea, perimetrul centrelor universitare și institutelor de cercetări. E o nouă ecuație a istoriei în care semnul egalității se pune cel mai adesea între entități abstracte, impersonale.

Mitingurile aviatice, ca spectacol cu public, au dispărut de aproape 50 de ani. Creatorul de avioane nu mai este vedeta zilei, deoarece succesele sale nu mai constituie evenimente de interes public. El există însă în continuare. Un asemenea om, într-un alt moment al dezvoltării aeronauticii naționale, este și profesorul dr. Augustin Petre, nume de rezonanță mondială în destinul aviației moderne.

Interlocutorul nostru s-a născut în 1924 în localitatea Cehu Silvaniei din județul Sălaj. A urmat studiile universitare în București, demonstrînd în această privință o triplă opțiune : s-a înscris la Institutul politehnic și, concomitent, la facultățile de matematică și litere și filozofie, obținînd în final trei licențe. Un univers intelectual de factură renascentistă, un exemplu mai rar pentru un secol ce tinde să introducă instrucția strict specializată.

„Unilateralitatea este periculoasă, ne-a mărturisit profesorul Augustin Petre. Ea îngustează spațiul de mișcare al omului de știință care ajunge să știe totul despre nimic. Dar cînd am hotărît să urmez în paralel trei facultăți, scopul a fost unul practic : am considerat că, pentru a fi un bun inginer, e nevoie să fii un bun matematician, iar prin matematică se ajunge fatalmente la filozofie. Și viceversa : un concept filozofic face minuni în matematică. Leibniz, Newton, Einstein au fost deopotrivă matematicieni și filozofi. Am făcut și sport — am pilotat mai multe tipuri de avioane, am făcut și acrobație aeriană — mi-a plăcut și muzica".

Întrebat de colegi, de gazetari și de mulți alții la ce i-au folosit în mod concret aceste cunoștințe înfrățite (omul de azi s-a obișnuit să judece pragmatic), profesorul Augustin Petre a răspuns, arătîndu-se în continuare partizanul pregătirii multilaterale, singura, în opinia sa, de a fi de folos chiar pentru un domeniu de strictă specialitate. „Filozofia m-a învățat să cunosc mai bine natura umană, preceptele pedagogice, ceea ce, evident, mi-a fost de folos în munca cu studenții. Trăim în epoca zborurilor cosmice. Aparatele de zbor au trecut dincolo de atmosferă, iar acel „dincolo" nu mai poate fi explicat decît prin concepte filozofice. Universul este infinit, asta spun matematicienii. Dar infinitul este o noțiune abstractă, fără un suport real. Matematica a inventat numerele, dar de fapt nu există decît o singură cifră : unu. Două mere nu pot fi niciodată egale. Totdeauna unul este mai mic sau mai mare decît altul. Cu alte cuvinte, nu există decît unul și unul și ceva, sau unul și mai puțin de unul. Explicația cheamă în ajutor filozofia".

Ca om de știință, ca dascăl, dar mai ales ca om între oameni, profesorul Augustin Petre aduce dovada acelor paradoxuri ale valorii, atît de derutante în ochii celor ce-și fac o idee despre personalitatea savantului folosind modele preconcepute. Ca mai toți oamenii tobă de carte, Augustin Petre se arată econom la cuvinte și ostil frazelor lustruite, în vreme ce recunoașterea internațională a meritelor sale profesionale n-au făcut decît să-i netezească drumul spre o aleasă modestie. Sînt însemnele înțelepciunii în expresia lor comportamentală, mai greu de înțeles de către insul ce vede în locvacitate inteligență debordantă și în trufie, motivația gloriei.

Creațiile științifice ale interlocutorului nostru, concretizate, într-o primă etapă, în două lucrări citate la loc de frunte în știința aeronauticii, au istorie originală. Lipsit o vreme de surse de informație, dar constatînd carențele numeroase din teoria aeroelasticității, a început cercetările cu mijloace la îndemînă, luînd totul de la capăt, sau ceea ce l-a făcut să ajungă la descoperiri prioritare pe plan mondial. A izbutit astfel o reformulare a disciplinei, marcînd interacțiunea unor cercetări izolate privind mecanica și construcția avionului, aerodinamica, aeroelasticitatea. Lucrarea a apărut sub titlul „Teoria aeroelasticității — dinamica". Volumul a intrat curînd în atenția cercurilor de specialitate din Statele Unite care au adresat profesorului Augustin Petre invitația de a ține prelegeri la celebra universitate Stanfort din California. Invitația a fost onorată vreme de trei ani și s-a soldat cu un prețios schimb de idei, partea românească beneficiind de programe de calcul în aeronautica nestaționară. Așadar, un român a ținut timp de trei ani cursuri la Stanfort, universitate unde laureații Premiului Nobel se numără cu zecile ! A urmat editarea celui de-al doilea volum „Teoria aeroelasticității — statica", urmat de lucrarea „Calculul structurilor de aviație".

Ei bine, dacă dorim să ne referim la contribuția directă a interlocutorului nostru în construcția de avioane, lucrurile se complică nespus și pentru autorul acestor rînduri, și pentru toți cei care, lipsiți de cunoștințe de specialitate, ar dori amănunte în această privință. La ora actuală, orice student al Facultății de aeronave din București poate proiecta un avion. Unul care să zboare într-adevăr. Truda și întrebările lui Aurel Vlaicu au putut fi descrise prin cuvinte simple, dar ceea ce este astăzi simplu pentru un constructor de avioane devine inaccesibil insului comun. Descoperirile, contribuția originală vizează domeniile abstracte ale teoriei și calculului matematic. Un avion de mare viteză nu se poate proiecta dacă nu se găsește momentul critic — fenomenul flutter — care amenință distrugerea lui. Numai pentru studierea acestui aspect există în lume laboratoare uriașe. Or, cercetările profesorului Petre au dus tocmai la elucidarea unor asemenea probleme privind aeroelasticitatea, verificarea structurii și rezistenței de zbor. A realizat regulamentul de calcul pentru avioane, în vigoare și astăzi, încă de pe vremea cînd lucra, în calitate de colaborator al Academiei R.S.R., la Institutul de mecanică aplicată. Multe din aceste cercetări au văzut lumina tiparului. De observat, în același timp, că o descoperire într-un domeniu al tehnicii își găsește de îndată aplicabilitate și în alt sector. Nu întîmplător, ca teoretician și practician, profesorul Augustin Petre a fost solicitat să ia parte la construcția tuturor hidrocentralelor din țara noastră ca și la alte construcții mari. De curînd a fost chemat să elucideze o problemă spinoasă ivită în circuitul suflantelor de la Combinatul siderurgic din Galați. Rezolvarea a devenit posibilă tocmai prin cunoașterea fenomenului de Stall-flutter, specific, între altele, funcționării aparatelor de zbor, dar necunoscut inginerilor siderurgiști. De notat că acest fenomen este cunoscut în lume doar de 4—5 specialiști din industria aeronautică.

Să încercăm o comparație, folosind ca elemente automobilul și avionul. Motorul cu ardere internă, conceput de Nicolaus Otto cu un veac în urmă; a rămas în principiu același pînă în zilele noastre. Un avion Boeing 727 sau Douglas DC-9 folosește în fond aceleași principii de sustentație ca un aeroplan Blériot. Și totuși cîtă deosebire între mașinile terestre și aeriene de ieri și de azi. Îmbunătățirea lor a devenit posibilă grație unor cercetări fundamentale de structură, calcul, aerodinamică, fiabilitate. Or, aeronavele de azi n-ar fi ceea ce sînt de fapt (o spun specialiștii străini în primul rînd !) fără contribuția compatriotului nostru, profesorul Augustin Petre, autorul unor descoperiri capitale în domeniul aeroelasticității.

„Creatorul de avioane — ne mărturisește în încheiere interlocutorul nostru — s-a îndepărtat treptat de publicul larg care nu mai vede azi decît rezultatele muncii sale ca pe niște mărturii ale progresului tehnico-științific general. Nimic rău în treaba asta. Aș fi bucuros totuși ca cititorii Flacării să rețină că în aeronautica națională contribuțiile originale s-au succedat în ritmul și la valoarea celor anticipate de primii noștri constructori de aparate de zbor. Cercetările noastre au rămas la un nivel ridicat, multe cu rezultate prioritare în lume și cel puțin la fel de valoroase ca și cele consemnate pe plan mondial".

Pagină realizată de
LIVIU TIMBUS

Fapte mari ale industriei mici

Marginea, o aşezare deloc mărginaşă

„Notaţi că mă numesc Magapăţ. Şi Vasile. Eu is primarul comunei Marginea, judeţul Suceava. Aici e Consiliul Popular da' nu prea mă găsiţi. Eu ştiu un lucru. Un om pus în fruntea obştii trebuie să umble pe teren. Cum vine albina cu polenul, aşa să vină el cu realităţile. De aici nu le ştii. Şi albina, dacă stă în stup, moare. Dar cu ce treburi aţi venit pînă la Marginea ?" Rolurile se inversează, reporterul venit să pună întrebări dă răspunsuri, atîta cît apucă. Primarul n-are nevoie de mai multe vorbe, îţi şi serveşte o „definiţie", deloc învăţată din cărţi. „Industria mică înseamnă stabilirea în comună, locuri de muncă şi cea mai bună modalitate de a rezolva toate cele necesare comunei. Am vrut ca mărginenii să rămînă pe loc. Anual la noi se ridică acum 50 de construcţii noi. Omul trebuie să aibă un venit. Cît l-ai lămuri să stea, nu stă dacă n-are loc de muncă, se duce la oraş. Noi am reuşit să-i aducem acasă de cînd am dezvoltat industria mică. Cînd e zorul mare pe cîmp, ca acum, cu recoltatul, îi avem pe toţi. De, erau cu naveta... nu prea văd cum i-am fi adunat. Industria mică am pornit-o mai demult, în '71." Primarul povesteşte cu haz mici şi mari întîmplări de pe la începuturi, şi, puse cap la cap, povestirile lămuresc „istoricul" dezvoltării comunei. C.A.P. Marginea nu-i prea bogat în pămînt bun. Atunci, în 1971 au decis în şedinţa Biroului executiv al Consiliului popular să facă ce-or face, numai să le dea oamenilor posibilitatea de a munci în comună, pentru că începuseră să se cam ducă pe aiurea. S-au uitat în jurul lor şi-au văzut ce nevoi şi ce posibilităţi ar avea. Au pornit cu 4 locuri de muncă şi au ajuns astăzi la 800. Munca la domiciliu înseamnă peste 350 de locuri. Mărginencele îşi văd de casă, de copii, iar de la ora 10 sînt pe tarla. Seara se ocupă de împletituri. Nu s-au putut descurca singuri la început, dar au vrut cu tot dinadinsul să facă treabă, aşa că au fost sprijiniţi cu specialişti de la Consiliul popular judeţean Suceava. Au pornit la drum cu un şopron şi un cuptoraş, asta se chema „cărămidărie" şi făceau vreo 70 000 de cărămizi pe an. Cărămidăria de azi nu mai e doar cu numele, iar din cele un milion de cărămizi pe care le scot acum dau multe judeţului. Punîndu-se problema sistematizării localităţii, s-au gîndit că n-ar fi rău să aibă constructorii lor şi s-au făcut oamenii zidari şi fierari, dulgheri şi tîmplari şi ce mai era nevoie. „De la coada de topor pînă la construirea unei căşi, să intre omul cu tot ce-i trebuie în ea — asta e la noi prestarea de servicii". Ce mai înseamnă industrie mică la Marginea ? Ţesătorie, secţie de covoare, croitorie în piele, prelucrarea parafinei, tricotaje, reparaţii de uz casnic, radio-TV şi încă multe altele care, toate la un loc au adus numai anul acesta aproape 20 de milioane lei la producţia marfă şi peste 4 milioane lei la prestări servicii. Primarul lasă la urmă, nu pentru că ar fi cele mai puţin importante, ba dimpotrivă, ceramica şi împletiturile de nuiele. Atelierele sînt în curs de extindere. La ceasul de toamnă însorită clădirile sînt învăluite de o tăcere ce ţi se pare a fi nefirească. Oamenii, cu toţii, au lăsat uneltele, ce pot aştepta, pentru cîmp, fiindcă roadele nu ştiu de răgaz. Ne mulţumim să privim în expoziţie vestita ceramică neagră de Marginea, chiar la locul naşterii sale. Cît despre împletituri, nu sînt cum ne-am închipuit, doar simple coşuri de diferite forme şi dimensiuni — deşi nu lipsesc nici acestea dintre comenzi — ci piese de mobilier ce vor împodobi multe grădini şi terase din Olanda, Franţa, Italia, Canada. Deşi n-ar prea vrea să ne arate, asta-i mîndria primarului din Marginea : „La C.A.P. aproape am dublat planul pentru export. Contractul se încheie prin ILECSIM, dar omul vrea să vadă exact ce-i faci şi ce-i dai. Aşa că, vine la Marginea: Bună ziua, bună ziua, asta-i marfa, atîta costă, atîţia dolari şi asta-i situaţia ! Dacă vrai şi ai bani, dă-ncoace şi-ţi fac. Cînd le vrai ? Peste o lună ? Gata ! Şi-i dau bătaie, să mă ţin de cuvînt, ca să nu pierd clientela.

Vine clientul din Canada la Marginea ? întrebăm. „Vine, de ce să nu vină ? Ce, dacă-i zice Marginea, înseamnă că e la capătul pămîntului ?" Ne mirăm, nu că nu l-am crede pe primar, ci doar aşa, să-l stîrnim la vorbă, c-ai sta să-l asculţi, hîtru cum e, o zi întreagă. Şi o zice, „p-aia dreaptă şi verde-n faţă". Verde-n faţă ne zice şi cînd îl întrebăm de greutăţi : „Păi, omul le creează, tot el să le rezolve. Pe astea ale mele le aranjez eu, aici, n-o să aştept de la altul să-mi facă ordine în casă. Îs primar în Marginea de 25 de ani, nu-l ştiu numai pe om, îl ştiu şi pe tat'su şi pe moşu'su, ştiu cum merge treaba. Şi-s pus să mă ocup, că pe urmă vin alţii şi întreabă : Măi, care a fost primar ? Ce-a făcut ? Păi, n-a făcut nica ! Dar, dacă e vorba de greutăţi cu adevărat, vin cu vorba la cai. Noi la Consiliul popular, ca să cumpărăm cai, avem nevoie de aprobare de la MAIA. Populaţia ca să cumpere cai, n-are nevoie de aprobare. Dacă n-am avea bani, aş zice, dar avem bani şi n-avem aprobare. Ţin la cai fiindcă fac economie de cumbustibil şi calul intră şi pe unde nu merge tractorul. Sînt 74 de cai la C.A.P. şi 274 la populaţie. Îmi fac eu treaba cu caii membrilor cooperatori, că n-am scos o maşină în campania asta. În rest, nu-s probleme. Acum o să facem brutăria, o hală de prelucrarea lemnului, o să aducem utilaje noi, moderne. Ne mai gîndim la extinderea şcolilor, că-s copii mulţi la noi iar pentru grădiniţă am pus de-o parte un milion şi jumătate. Mai avem noi şi altele în cap, dar mai bine să facem decît să vorbim".

Acum, după cîteva zile, cînd impresiile adunate în comuna bucovineană s-au cernut şi s-au aşezat, îmi vin în minte cîteva vorbe pline de tîlc, la fel ca toate cele pe care le rosteşte primarul Vasile Magapăţ : „Oamenilor din Marginea li se pot spune mărgineni, nu mărginiţi !"

LIANA MOLNAR ■

700 de oameni care au cucerit lumea

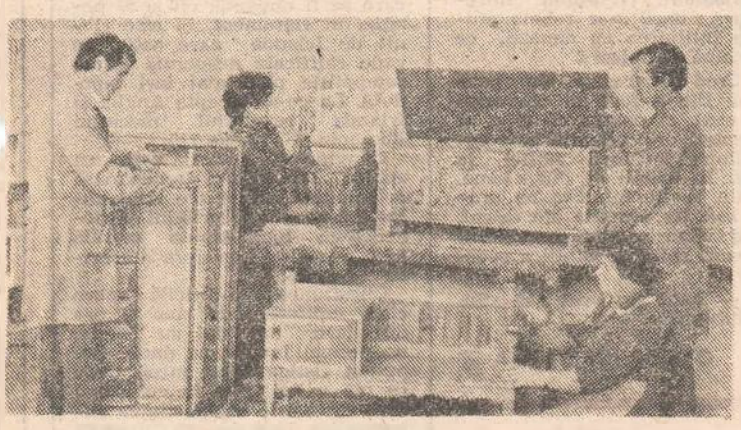

Puţină lume ar crede, la prima vedere, că unitatea care se numeşte „Progresul" şi care îşi are sediul la numai doi-trei kilometri distanţă de centrul Oraşului Rîmnicu Sărat este cunoscută şi de ce să n-o spunem, recunoscută în multe ţări ale planetei. Mică, aproape de-i ghiceşti sediul, cooperativa, profilată pe confecţii metalice de lemn, şi-a propus chiar de la început să scoată bani. Fără pretenţii de a fi socotită o mare industrie, cei 700 de muncitori, în majoritate ţărani de prin părţile locului care nu se sfiesc de a spune chiar că sînt ţărani şi că în restul timpului frămîntă pămîntul şi cresc animale, au dorit ca în cei cîţiva ani de activitate să demonstreze că sînt capabili ca să facă diferite produse care să se vindă ca pîinea caldă în lume. Aşa stînd lucrurile, fără să existe un birou specializat în creaţie, imaginaţia ţăranilor a transpus în realitatea producţiei de serie aşa-numita ladă de zestre. Cu acest produs, o spune vicepreşedintele unităţii, economistul Toma Păiş, s-a ieşit în lume. Lăzile de zestre specifice zonei, sînt căutate şi acum, după ani de zile în multe ţări ale Europei şi chiar în America şi Canada. Desigur că nu numai cu această ladă de zestre s-a cucerit simpatia, să spunem aşa, iubitorilor de frumos din lume. Oamenii de aici, organizaţiile de partid şi O.D.U.S., s-au gîndit să realizeze şi alte produse competitive pe piaţa externă. Aşa stînd lucrurile s-a creat prototipul pentru o masă de televizor demontabilă, păstrînd o tentă a artizanatului specific zonei, pentru America. Începînd cu anul viitor această comandă, care numără cîteva mii de asemenea piese, urmează să intre în producţia de serie. Mai mult decît atît : în momentul de faţă se află în plină producţie aşa-numitele mese pentru telefon, taburete pentru flori şi dulapurile pentru pantofi care sînt exportate în multe ţări ale Europei. Şi fiindcă tot sîntem la acest capitol, al lemnului, mai trebuie să spunem că tot printr-o grijă a organizaţiilor O.D.U.S. (mai mult de jumătate din muncitorii cooperativei sînt O.D.U.S.-işti) unul din cele mai importante capitole este acela de a se procura lemnul necesar cu un minim de efort, cu un consum minim de energie şi carburanţi, şi, lucrul cel mai important, de a se procura lemnul din zonele unde nu ajunge marea industrie. Aşa şi în ideea de a se da de lucru oamenilor din aceste locuri şi de a se evita navetele. Drumul lemnului către lume nu începe din sediul cooperativei ci de undeva din satele de munte şi izolate cum ar fi Pleseştiul unde un gater, făcut aici, prin autodotare şi autogospodărire, simplifică munca celor din cooperativă, deşeurile de lemn fiind, la rîndul lor, prelucrate şi valorificate. Dar, să nu uităm că la cooperativa „Progresul", se „modelează" şi metalul. Metalul, o zice Gheorghe Dobre, preşedintele cooperativei, ne aduce cele mai mari satisfacţii. Majoritatea comenzilor se execută din materiale recuperabile şi reciclabile asigurîndu-se un consum minim de energie şi carburanţi. Stîlpii instalaţiilor electrice de înaltă tensiune pentru întreaga zonă cît şi paleţii pentru tubulatura instalaţiilor de aerisire pentru multe unităţi industriale se fac tot aici. O comandă de flanşe de tablă, refuzată de multe unităţi, a fost acceptată de cei de la „Progresul". Comanda este solicitată de multe ţări şi cei de aici au reuşit să îndeplinească toate cerinţele. Contractul a fost semnat şi pentru anul viitor cîteva zeci de tone conţinînd acest produs, delicat de fabricat, va purta semnătura fabricii din Rîmnicu Sărat. Problema care-i frămîntă, în momentul de faţă, pe cei de la cooperativa „Progresul" este de a găsi noi modele care să fie, în continuare, căutate şi apreciate în lume. De asemenea, o altă preocupare care stă înscrisă pe masa de lucru a fiecărui muncitor este aceea de a găsi noi soluţii în vederea economisirii cît mai mult a energiei. Şi la acest punct, cei de aici se gîndesc la multe. Dar, pînă una alta, bateriile solare vor fi cele care vor aduce mari economii la acest capitol. Dar nu numai atîta, energia eoliană reprezintă un sector de studiu. Altfel spus cei 700 de rîmniceni, din cooperativa „Progresul" se gîndesc la toate şi credem că aşa cum au dus faima multor produse în lume pot să-şi facă un renume şi din faptul că energia poate fi „fabricată". Îţi trebuie doar idei şi iniţiativă. Şi, aici, la Rîmnicu Sărat există...

SORIN POSTOLACHE ■

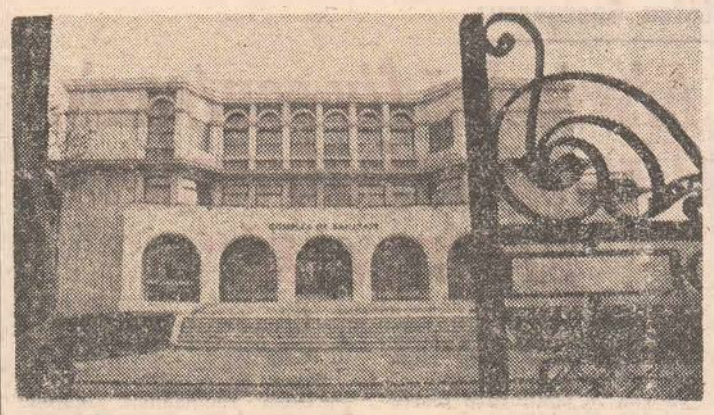

Elegant, pentru sănătate

Pentru cei care n-au mai trecut de cîţiva ani (nu mai mulţi de trei) pe Calea Şerban Vodă, un drum acum — în zona dintre bulevardele Dimitrie Cantemir şi Mărăşeşti — este neîndoios, prilej de bucuroasă mirare. Noul complex de sănătate ridicat aici şi deschis de curînd (la 10 octombrie) reprezintă deja un veritabil punct de atracţie, la aceasta contribuind atît eleganţa aspectului său (creaţie a arhitecţilor de la „Proiect", a constructorilor de la Antrepriza de construcţii montaj 5 şi a instalatorilor de la I.M.I. Bucureşti, cît şi prin gama largă de servicii pe care le oferă populaţiei.

Nu există, de fapt, cerinţă privind menţinerea sănătăţii prin băi sau mişcare pe care complexul de sănătate să nu le poată satisface. Piscina cu apă încălzită şi purificată, băile de plante şi de abur, sauna au primit deja foarte mulţi vizitatori, numărul acestora crescînd continuu. Sînt, la fel, foarte căutate cabinetele de masaj, cursurile de iniţiere pentru înot şi pentru gimnastică medicală sau de întreţinere. Foarte curînd vor putea fi utilizate şi cabinetele de inhalaţie, secţia de fizioterapie şi aceea de administrare a razelor ultraviolete.

Personalul care deserveşte complexul este — începînd cu Mariana Silvestru, fosta dirigintă de şantier şi actualul şef de complex — foarte tînăr, de înaltă specializare, asigurînd servicii ireproşabile, atît în domeniile menţionate pînă acum, dar şi în privinţa coafurii, frizeriei şi cosmeticii. Complexul mai dispune de o sală polivalentă, de două baruri de zi, aprovizionate cu băuturi răcoritoare şi, pentru sezonul cald, de o terasă unde se poate face plajă. Încă un amănunt : beneficiind de o spălătorie rapidă de mare capacitate, complexul poate asigura, într-o singură oră, spălarea şi călcarea îmbrăcămintii acelora ce apelează la serviciile acestei moderne unităţi care, contribuind la păstrarea sănătăţii oamenilor sau la aflarea căilor de însănătoşire a lor, a determinat, prin însăşi existenţa ei, înfrumuseţarea a încă unui colţ al Capitalei.

D. M. ALEXANDRU ■
Fotografii de PAUL AGARICI ■

Alo... n-am greşit numărul

La prima vedere eşti tentat să crezi că elementul de noutate pe care îl aduce un tip sau altul de telefon se rezumă la design, care are, fireşte, rolul său şi în acest domeniu. De altfel, ştiind că imaginea clasică a telefonului tinde să se schimbe, să se modernizeze, nu ne-a surprins să descoperim la TIB cîteva noi modele expuse de Întreprinderea „Electromagnetica" şi realizate — după cum am aflat — într-o strînsă colaborare cu specialişti ai Ministerului Transportului şi Telecomunicaţiilor. Discuţiile purtate cu proiectanţii acestor aparate telefonice ne-au convins, însă, că în realizarea lor s-a ţinut cont nu numai de necesitatea de a se crea modele cu aspect modern, ci — mai ales — de cea a sporirii performanţelor lor electro-acustice, a fiabilităţii şi uşurinţei în manevrare.

Modelele prezentate de „Electromagnetica" la TIB pot fi împărţite în trei categorii. 1) Cele cu partea de convorbire neelectronică, cu disc sau claviatură şi sonerie electronică. Din această categorie fac parte aparatele din familia Yurotel, realizate în cooperare cu o întreprindere iugoslavă, în două variante : de masă şi de perete (varianta de perete rezolvînd veşnica problemă a măsuţei speciale pentru telefon). 2) Cele cu partea de convorbire electronică, cu disc sau claviatură, sonerie electromecanică sau electronică. Aparatele telefonice din această categorie au fost botezate „Ioana". Datorită amplificatoarelor electronice pe care le încorporează, performanţele acustice situează aparatul în clasa de vîrf a ceea ce se produce pe plan mondial. 3) Aparatele tip „totul în microreceptor". Probabil şi cea mai spectaculoasă categorie. Ele se disting printr-o miniaturizare deosebită, prin sunetul plăcut al soneriei şi prin performanţe generale foarte ridicate. Acest tip este echipat numai cu claviatură. Utilizarea claviaturii avînd două avantaje : formarea mai rapidă şi mai sigură a numerelor, posibilitatea reluării ultimului număr format prin apăsarea unei singure taste şi nu prin reformarea întregului număr.

ALEXANDRU ŞERBAN ■

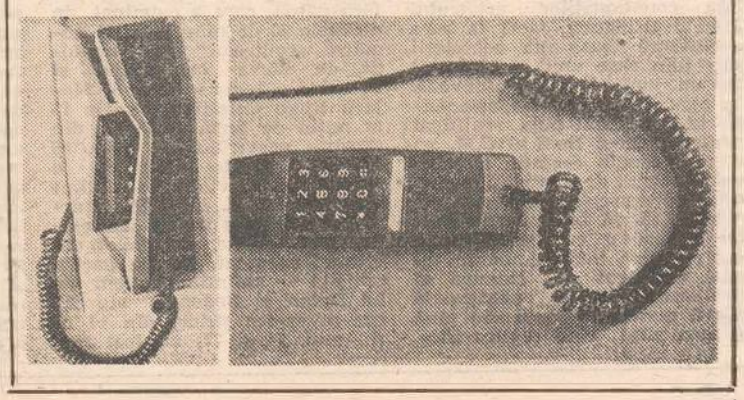

Ştefan Georgescu:

„Riscînd să fiu contrazis, afirm că tenisul românesc progresează"

— Tovarăşe profesor Ştefan Georgescu, deşi au trecut 3 săptămîni de la meciul de tenis cu Danemarca, vă văd în continuare foarte afectat. Mă înşel ?.

— Cum aş putea fi altfel ? A fost o bună ocazie de a promova în grupa de elită a Cupei Davis şi am ratat-o. La limită, cu 2—3, dar asta nu schimbă cu nimic situaţia.

— Ca antrenor şi căpitan nejucător, ce vă reproşaţi ?

— V-aş răspunde aşa : am crezut în victorie şi am făcut totul pentru ea. Danezii însă, superior clasaţi în ierarhia A.T.P., s-au dovedit mai tari. Mîhnirea mea e cu atît mai mare cu cît, după atîta timp, mi-e dat să aflu din ziare cît am greşit !

— Nu cred că priceperea dumneavoastră a fost pusă la îndoială cît, cum să zic ?, inspiraţia de care aţi dat sau n-aţi dat dovadă în zilele meciului.

— De pildă ?

— Alcătuirea dublului Năstase — Segărceanu a surprins pe mulţi.

— V-o spun cu sinceritate : mă tem că nici alte cupluri posibile, Segărceanu cu Dîrzu sau Dîrzu cu Marcu, n-ar fi cîştigat. Am să vă dezvălui un secret : noi am contat cel mai puţin pe punctul de la dublu, cunoscînd că Mortensen fusese cu suedezul Simmonsson între primii 8 la Flushing Meadow. De ce am apelat, pentru că asta mi se impută printre rînduri, la Năstase ? Nu doar pentru numele lui, cît şi pentru valoarea lui la dublu, probată şi săptămîna trecută, cînd a învins la Tel Aviv, cu Gilbert. Apoi, din motive tactice. Cei care mă judecă uită că, auzind că reintră Ilie, danezii l-au scos pe Mortensen de la simplu, unde era superior lui Tauson, rezervîndu-l pentru dublu. Cît despre Ilie, vrînd totul în faţa propriului public, a cedat psihic. Prima greşeală a antrenat-o pe-a doua şi aşa mai departe.

— Mai sînteţi acuzat că în meciul hotărîtor, la 2—1 pentru Tauson la seturi şi 4—2 pentru Marcu la jocuri, n-aţi intervenit pentru amînarea partidei pe a doua zi. Şi aşa, în loc să se reia, luni, de la 4—2, s-a reluat de la 5—5 ,danezul cîştigînd imediat.

— O acuzaţie, vă rog să mă iertaţi, complet gratuită, fără nici un temei.

— Adică ?

— Marcu a făcut 4—2 la 17,45, oră la care ,conform înţelegerii iniţiale, arbitrul urma să decidă oprirea sau continuarea întîlnirii. Deşi se vedea tot mai greu, el a decis încă două jocuri şi ,ulterior, alte două. La 5—4 pentru Marcu, fără ca danezii să se fi adresat arbitrului în acest sens, am cerut întreruperea, dar am fost refuzat.

— Poate că n-aţi fost suficient de energic !

— După regulament, Marcu ar fi trebuit să reia jocul în 30 de secunde, altfel Gräbner ar fi dictat, sigur, pierderea punctului, penalty point !

— Îmi spuneţi că, în ciuda eşecului despre care vorbim, jucătorii noştri sînt în progres. N-aţi dori să explicaţi ?

— Tenisul de azi e, vrem, nu vrem, robul computerului, al clasamentului A.T.P., care cuprinde primii 1 200 de jucători ai lumii. Clasamentul acesta e azi o broşură şi sînt convins că în curînd el va semăna ca o carte de telefon ! Şi-acum, concret : în aprilie, cînd am început pregătirile pentru Cupa Davis, Segărceanu era pe locul 180, Marcu pe 370, Dîrzu pe 380, iar Bucur nu intrase pe liste. Între timp ei au urcat simţitor : Segărceanu — 96, Dîrzu — 245, Bucur — 300, Marcu — 305. N-o spun eu, o spun cifrele, imposibil de atacat, atestînd că în toată această perioadă, cît de scurtă, s-a muncit mult şi cu seriozitate. Aş mai adăuga că Florin, pe lîngă medaliile de la Universiadă, un aur, un argint şi un bronz, i-a bătut anul acesta, printre alţii, pe argentinianul Jaite şi pe americanul Anacone, plasaţi pe locul 20 şi, respectiv, 25 în lume. Iată de ce, chiar cu riscul de a fi contrazis, afirm că tenisul românesc progresează.

— Să înţeleg, tovarăşe profesor, că fără computer nu se mai poate ?

— Exact.

— Vreţi să ziceţi că o maşină face legea în tenisul internaţional ?!

— Se întîmplă aşa : dacă n-ai puncte, nu eşti primit în concursuri şi, reversul medaliei, dacă nu eşti primit în concursuri, n-ai cum creşte în valoare. Decît dacă, accept, te cheamă Năstase sau Borg, dar pe cîţi îi cheamă aşa ? !

— Pe Mihnea Năstase, de exemplu.

— Ajungem şi acolo, dar dacă mă grăbiţi, fie. Mihnea promite, dar rămîne să mai vedem. Tehnica lui e redutabilă, gîndeşte bine, numai că e, după părerea mea, cam lent. Picioarele încă nu-l ajută cum ar trebui. M-aţi întrerupt, daţi-mi voie să revin. Cînd n-ai puncte pe computer, intri în calificări, numai că nici acolo nu pătrunzi de la zero, trebuie să ai o zestre, cît de mică ! Boris Becker a jucat în 1984 în 16 turnee de calificare. A cîştigat 14, e adevărat, dar a luat-o, ţin să subliniez, de foarte jos. Ştiţi de pe ce loc în A.T.P. a izbutit el să cîştige Wimbledonul ?

„Multe echipe de Cupa Davis şi-ar dori jucători ca Segărceanu"

— De pe 7.

— Nicidecum, de pe 30 !

— Şi ce semnifică asta ?

— Că dintr-un motiv sau altul, nu e cazul să recurg la amănunte, ierarhia mondială a tenisului s-a egalizat şi se egalizează, dar unde ? La un nivel foarte înalt, unde ajungi tot mai greu şi rămîi tot mai greu ! Bunăoară, Franţa sau Argentina. Nu demult, în ultimii 5 ani, finaliste în Cupa Davis, ambele au retrogradat din grupa de elită, Franţa cu Noah, cu Leconte şi cu Tulasne ! Viitorii noştri adversari.

— Parcă urmează să întîlnim, în următoarea ediţie a Cupei Davis, Polonia sau Finlanda, nu ?

— I-am numit pe francezi gîndind că vom trece de primele obstacole, adică de finlandezi şi de austrieci, cu toate că uşor nu va fi. Amîndouă partidele sînt porgramate în deplasare.

— Mai e pînă atunci, pînă în iunie 1986, problema e acum alta : ce speră tenisul românesc în această luptă pentru supremaţie ?

— Preocuparea lui numărul 1 trebuie să fie legată de schimbul de mîine. Nu că Segărceanu şi ceilalţi n-ar avea valoare, multe echipe de Cupa Davis şi-ar dori un jucător cu constanţa lui Florin, dar ei reprezintă, după mine, un capital investit. Au puncte şi deci participă, sînt prezenţi. Totul e să fie cît mai des, dar ăsta e un alt aspect. Întrebarea care se pune, în modul cel mai serios, e cine vine după ei, la 18 ani, care e vîrsta de răscruce în tenis ?

— De ce de răscruce ?

— Pentru că pînă la 18 ani organizatorii de turnee plătesc totul. Te iau de la aeroport şi te duc acolo. După aceea, nu, eşti chemat numai dacă ai puncte.

— Iertaţi-mă ,dar cercul nu e cumva vicios : ca să joci, trebuie să ai puncte şi ca să ai puncte, trebuie să joci ! Începutul, primele puncte, cînd se realizează ?

— În aşa-numitele circuite satelit, de fapt 4 concursuri plus un Masters. Numai Mastersul punctează, pentru cei 16 care se califică. Dintre cei foarte tineri, Mihnea Năstase, Mihai Vanţă, Marius Comănescu şi Manuel Nicolae au spart gheaţa, sînt pe computer. Acum e însă momentul să fie sprijiniţi pe toate căile, spre a juca cît mai mult. Numai aşa vor ajunge să se descurce singuri. Să prindă aripi.

— Încercaţi un pronostic : se vor descurca ?

— Talent au, fără discuţie, dar nu trebuie să aştepte totul de la el. Înaintea talentului stă, şi în tenis, munca.

— Încheiem ,tovarăşe profesor ?

— Nu înainte de a preciza că am rămas datori publicului şi, în general, iubitorilor tenisului ,cărora nu le-am oferit, în meciul cu Danemarca, satisfacţiile aşteptate. Cu prima ocazie ne vom reabilita.

— Am notat şi acest angajament. O ultimă întrebare : dacă s-ar repeta mîine întîlnirea cu danezii, ce echipă aţi folosi ?

— Cred că aceeaşi. Nu pentru că Ilie a fost un campion fără egal, ci pentru că el e, şi la această oră, cel mai bine cotat dintre jucătorii noştri la dublu. În primii 40 din lume. Nu din sentimentalism aş proceda aşa. Aş proceda din calcul, vizînd victoria, scopul oricărui antrenor, raţiunea dintîi a sportului.

— Asta am vrut să ştiu. Mulţumesc.

OVIDIU IOANITOAIA

De la joc la rezultat

Un meci pierdut într-o competiţie eliminatorie, cel al Stelei cu Honved, rămîne ceea ce este — un meci pierdut ; însă după cum unanim s-a spus şi s-a scris la momentul respectiv, Steaua putea termina meciul de la Budapesta cel puţin la egalitate. Reproşul care i se poate face că nu s-a întîmplat aşa are, deci, şi un revers inevitabil : al omagierii jocului prestat, al recunoaşterii faptului că Steaua a evoluat la un nivel ce-i permitea să termine chiar învingătoare respectiva partidă.

Honved venea „lansată" de acel 3—0 sec obţinut cu fix o săptămînă înainte de naţionala Ungariei în faţa echipei Ţării Galilor, în deplasare (deci în faţa conaţionalilor arbitrului Ronald Bridges!), meci în care evoluaseră şase din echipierii săi (din care unul a înlocuit tot un jucător de la Honved). În plus, sentimentul apartenenţei la un fotbal deja calificat pentru turneul final al C.M., ca şi tradiţionala tentaţie a echipelor ungare de a privi „de sus" orice adversar (e vorba, aici, de o benefică, în fond, mentalitate de învingător cu care aceste echipe intră întotdeauna în teren) au făcut ca Honved să evolueze deschis, preocupată parcă numai de jocul său pînă în momentul cînd replica Stelei a început să se situeze din ce în ce mai des peste aşteptările adversarilor noştri şi chiar peste evoluţia lor din teren. Honved a fost nevoită să accepte acest lucru din cauza unei imposibilităţi tactice (din componenţa sa lipseau cei doi fundaşi centrali care sînt şi ai naţionalei), dar şi datorită unei predispoziţii „structurale" spre jocul ofensiv, combinativ. A rezultat un joc deschis, asemenea unui meci între doi boxeri fără gardă, care a culminat în ultimele 20 de minute, cînd numărul „contrelor" s-a înmulţit, de cîteva ori putînd şi 1—1 dar şi 2—0 : în min. 67 Majaru trage senzaţional de la 18 m puţin pe lîngă stîlpul din dreapta portarului, în min. 69 Andush scoate miraculos o minge trimisă violent de Balint spre vinclu, în min. 73 Piţurcă scăpase spre poartă dar este (re)ţinut, comic, de chilot, în ultimul moment, iar de partea cealaltă — amintitele ocazii ale lui Détári şi Bodonyi, ale căror puternice şuturi din 14 m (în min. 74 şi 77) au fost respinse, tot miraculos, de Ducadam.

Aşa cum spuneam în comentariul făcut „la cald", imediat după meci, întîlnirea s-a terminat cu impresia clară că nici una dintre echipe nu şi-a spus ultimul cuvînt—tehnic şi tactic. De aceea cred că, în retur, misiunea cea mai dificilă o va avea apărarea. La acest 0—1 în deplasare (scorul cel mai periculos în competiţiile eliminatorii), orice gol primit acasă poate „dezamorsa" întreaga echipă, cum s-a întîmplat de atîtea ori în meciuri ale reprezentantelor noastre în cupele europene. În plus, Honved are, de la nr. 6 la nr. 11, un sextet de jucători care acţionează ca un veritabil pachet de înaintaşi, tehnici, rapizi, cu schimbări derutante de locuri. „6"-le Kovacs e un piston tip Klein, acţionînd pe partea stîngă a terenului, vîrful Dajka joacă pe extrema stîngă de unde a şi centrat la faza golului pentru a disloca fundaşii centrali, extrema stîngă Gyimesi are predilecţie pentru „undoi"-uri pe partea dreaptă, extrema dreaptă Bodony (un tehnician cu driblingul lui Balaci şi viteza lui Crişan de altădată) „merge" spre centru — întreagă această mişcare fiind dirijată sau pusă în slujba lui Détári, deopotrivă creator şi realizator de mare fineţe tehnică şi luciditate tactică.

Pe de altă parte, se înţelege că acestui 0—1 şi posibilei reintrări a celor doi fundaşi centrali, Nagy şi Garaba, Steaua trebuie să le opună un atac mult mai puternic şi mai consistent. Creşterea formei sportive a lui Majaru şi limpezirea jocul lui Balint ar putea fi atuuri necesare dar nu şi suficiente pentru scoaterea din izolare a lui Piţurcă. Radu II ar putea fi o soluţie pentru penetrarea previzibilului careu aglomerat al lui Honved, dar, deocamdată, el pare să acuze o neintegrare afectivă (care a generat o alta, tactică, sau reciproc) într-o echipă croită „pentru Lăcătuş".

Steaua se poate califica, dar o altă condiţie pentru aceasta ni se pare a fi aceea de a intra în teren cu gîndul să bată (mai întîi !) cu 1—0, urmînd ca de aici încolo, pe acest temei, să-şi construiască lucid şi calm calificarea.

OCTAVIAN ŞTIREANU

Dezinvoltură şi cutezanţă

Cine proroceşte declinul echipei din Ghencea, dacă e stelist, o face ca să fie contrazis. Dacă e neutru, nu ştie ce vorbeşte. Mişcarea conţine stagnarea în însăşi natura ei. În viaţa echipelor, ca şi în viaţa indivizilor, perioadelor de ascensiune le urmează răgazuri de necurgere sau de declin. Tot la fel cum supersonicul, după turul de pistă, opreşte înaintea decolării ca să ambaleze motoarele, o mare echipă, înaintea furtunii, se opreşte pentru o gură de aer întremător.

Nu vreau să analizez întîmplarea fotbalistică de pe stadionul Metalul dintre Steaua şi Victoria. Antrenorii au procedat la modificările strict necesare, nefericite poate, dar obligatorii oricărei acţiuni de verificare. Cu riscuri minime, eficienţă maximă. Cred în Steaua pentru că îi cunosc resorturile şi mai cred în puterea ei de regenerare proprie organismelor în creştere. Dacă n-o putem ajuta, să n-o tulburăm !

Mă întristează poza fals realistă a unor intimi ai Universităţii Craiova. Kievul, am spus-o, este o echipă mare, în plină glorie, atletic superbă, eleganţă, rafinată, matură. Dar dacă vizăm marea performanţă, să ne pozitivăm energiile şi să lăsăm la o parte înţelepciunea sceptică. Am adus argumente: la Kiev şansele se pot reegaliza datorită poziţiei incomode a unui doi la doi deconcertant şi constrîngător tactic. Dacă noi nu credem în calificare, totul este pierdut înainte chiar de începerea luptei. Mediocritatea clănţăne cît o vrea ! Puchinoşii şi aşa-zişii obiectivi aparţin aceleiaşi categorii cîrtitoare. Înainte de a prezice inevitabilul de la Kiev, observaţi-vă propria viaţă. Nu daţi măsura ei unei echipe fertile.

Mă străduiesc de mai multă vreme să demonstrez în fotbalul nostru că rezultatele sînt pe măsura pretenţiilor. Să vrem mult ca să obţinem aproape de ce vrem ?

Ni se vînd din nou pastile multicolore la bîlciul împrejmuitor orei şi datei disputării ultimelor meciuri din grupa noastră preliminară. Meciul egal, folositor în cel mai înalt grad atît Irlandei de Nord cît şi Angliei ca să fie aranjat, nu are nevoie de telexul sau telefonul de la Istanbul sau Ankara. Un meci nul este benefic Angliei, cîştigătoarea neînvinsă a grupei, atît sub raportul efortului minim la care ar fi obligată, cît şi al poziţiei în clasament. Şi este rivnit de Irlanda care astfel se vede calificata nesperată într-o competiţie pînă mai ieri pierdută. La ce-ar aştepta Anglia şi Irlanda rezultatul meciului România — Turcia ?

Convingerea mea este că echipa Angliei, credincioasă principiilor nobile ale Albionului, nu va pierde prilejul să dovedească lumii ţinuta morală care o susţine deasupra afacerilor mărunte.

Chestiunea mai dificilă apare cînd, indiferent de ziua şi ora disputării meciului cu Turcia, ne punem întrebarea dacă noi putem cîştiga acest meci. Ceea ce mă nelinişteşte în cel mai înalt grad este incapacitatea antrenorilor de a dori să înţeleagă că spiritul ofensiv se construieşte începînd cu portarul. Şi că în beneficiul lui trebuie să lucreze tot fotbalul românesc. O linie de mijloc care, în competiţia internă nu a reuşit un singur punct în deplasare nu poate, n-are cum viza victoria într-o partidă cu Brazilia, Italia sau Anglia. Iar un meci nul de zile mari, singular şi orgolios, nu ne poate satisface într-o competiţie maraton.

Scump la tărîţe şi ieftin la mălai, dogmatismul tactic risipeşte mai mult decît adună. Îmi bat gura şi maşina de scris nu ca să-l denigrez pe Mircea Lucescu, pe care-l stimez ca diplomat de Comerţ Exterior, ci ca să-i încurajez dezinvoltura şi cutezanţa. Rezervele, de pildă, într-o competiţie maraton sînt efemerido, vin şi dispar, nu asigură perspectiva care trebuie urmărită în altă parte, în echipa de tineret, olimpică etc. Pe perioada unei reprize sau numai a zece minute rezervele ar trebui să aibă o experienţă de joc mai mare decît a titularilor maratonişti ? Dacă rezerva lui Cămătaru este Gabor n-am făcut nimic. A fost scos Coraş. Şi a fost introdus Piţurcă. A fost scos Negrilă şi a intrat Geolgău. Vedeţi deci şi dumneavoastră singuri !....

NICOLAE CRISTACHE

Peste cîteva zile urmează să înceapă, la Montreal, campionatele mondiale de gimnastică, la care România va fi reprezentată de o echipă feminină și, în întrecerile masculine, de Emilian Nicula și Valentin Pintea. Marile noastre speranțe se leagă mai ales de fete, adică de Ecaterina Szabo, Daniela Silivaș, Celestina Popa, Camelia Voinea, Eugenia Golea, Laura Cutina și Dana Dumitru (rezervă Lenuța Rus), care au datoria să confirme, o dată în plus, valoarea și resursele școlii românești. Deși echipa e tînără și masiv remaniată față de Budapesta (ultima ediție a C.M.), ea poate aspira, în modul cel mai justificat, la cele mai înalte trepte ale podiumului de premiere, acolo unde, în 1976, a strălucit pentru prima oară steaua fără egal a Nadiei Comăneci, „Zeița de la Montreal".

Mult succes !

Mult succes la Mondiale!

Într-o seară, cu eclipsă de Lună

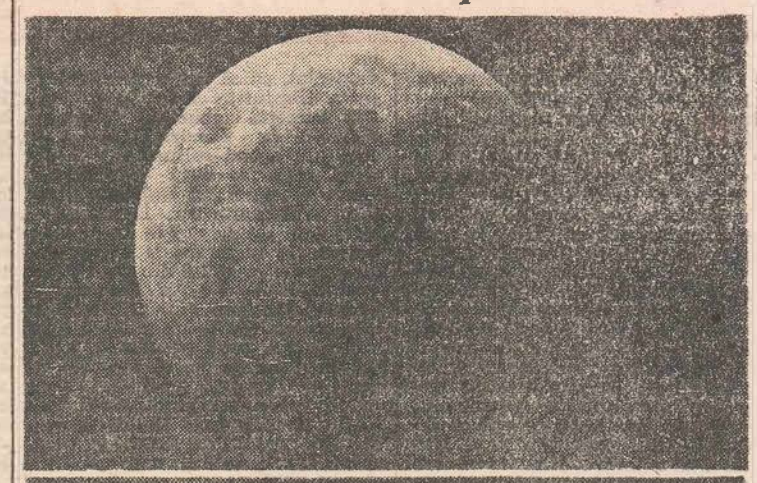

Luni, 28 octombrie. Ora 17,55. Era ora la care astronomii anunțaseră că va începe o eclipsă totală de Lună. Umbra Pămîntului începuse să „muște" discret din ovalul luminos al Lunii. Și stelele se retrăseseră parcă pentru a nu concura acest eveniment. Am pornit, deci, spre Observatorul astronomic al municipiului București. Atmosfera de aici se caracterizează, în genere, prin liniște ; o liniște fraternă cu liniștea cerului, în care cercetătorii solitari privesc concentrat, ore în șir, prin lentilele lunetelor. Și probabil că așa aș fi găsit Observatorul în altă zi. Nu însă și în timpul unei eclipse de Lună. Pentru că în seara zilei de 28 octombrie el era pur și simplu asaltat de vizitatori. Au fost — am aflat mai tîrziu — peste 1 000. Grupuri mari de elevi, părinți cu copii de vîrstă preșcolară, vîrstnici își așteptau rîndul chiar de la intrare. Toată lumea dorea să ajungă pe terase sau în cupolă, să privească eclipsa prin una din cele șapte lunete instalate acolo. Pentru cei mai grăbiți, se instalase o a opta lunetă chiar pe trotuarul din fața Observatorului. Scările clădirii erau pline și ele. Peste tot, întrebări : „Ce s-o fi văzînd ? Ce culoare are Luna văzută prin lunetă?" „Cărămiziu închis", le răspundeau alții. Cu greu mi-am făcut loc pînă pe terasa Observatorului, plină și ea. La fiecare lunetă o mulțime de curioși așteaptă să privească fie și numai pentru cîteva secunde eclipsa.

Abia după terminarea eclipsei, după ce Observatorul se cufundase în liniștea în care credeam că-l voi găsi, am putut sta de vorbă cu dr. Harald Alexandrescu de la care am primit o serie de informații legate de fenomen. Am aflat că aceasta a fost a doua eclipsă totală de Lună din acest an, prima avînd loc în noaptea de 4 spre 5 mai. Dealtfel, într-un an se produc maximum 7 și minimum 2 eclipse de Soare și Lună. În general, cele de Soare sînt mai numeroase decît cele de Lună, numai că, în timp ce eclipsele de Lună se văd simultan din toate punctele în care astrul nopții se află în acel moment deasupra orizontului, eclipsele de Soare sînt mai pretențioase, în sensul că nu pot fi văzute decît din acele puncte de pe suprafața terestră în care Luna și Soarele se află în linie dreaptă cu punctele respective. Studiul eclipselor de Lună furnizează date extrem de prețioase privind atmosfera terestră, Luna eclipsată fiind un veritabil ecran pe care se proiectează particularitățile atmosferei în acel moment. Cu acest prilej se poate explora conul de umbră al Pămîntului, se obțin date utile privind gradul de poluare a atmosferei terestre, precum și activitățile solare în perioada respectivă. Primele observații făcute asupra eclipsei din 28 octombrie (au venit la Observator și specialiști de la filialele din București, Cluj-Napoca și Iași, ai Centrului de astronomie și științe spațiale) au evidențiat faptul că sîntem într-o perioadă de „soare calm". Nu sînt, deci, activități puternice pe Soare. Transparența atmosferei a fost și ea bună. Datele științifice culese, fotografiile făcute vor fi prelucrate și apoi transmise centrelor mondiale care sistematizează datele obținute din toate punctele de observație de pe glob.

ALEXANDRU ȘERBAN

ȘAH cu Margareta Mureșan

Impasul campionului

Partida a 16-a a meciului dintre Karpov și Kasparov va rămîne un punct de referință pentru istoria șahului. Nu atît pentru faptul că unii comentatori o apreciază drept excepțională, ci pentru că din încleștarea celor mai puternice forțe ale șahului mondial s-a născut întrebarea ce este mai important în partida de șah : echilibrul material sau mobilitatea în acțiune ? Karpov a apărat cauzele echilibrului poate și datorită firii sale, iar Kasparov a demonstrat cu luciditate și talent o nouă cale de progres în șah. S-a jucat o „siciliană" și Kasparov, cu negrele, a folosit aceeași idee de contrajoc în centru, care i-a adus egalitatea într-o partidă anterioară, cedînd un pion central în favoarea dezvoltării rapide a pieselor și a unei inițiative tactice. Karpov a acceptat cu încredere propunerea de luptă deschisă. Kasparov s-a „aruncat" în hățișurile adversarului, a imobilizat doi cai albi pe flancul damei și, cu mai multe piese centralizate, a inițiat foarte inteligent un atac la rege. Karpov a înțeles prea tîrziu poziția. Cei doi au apreciat diferit posibilitățile materiale și tactice. Karpov a devenit de nerecunoscut. Începe să se zbată în poziție pentru a-și debloca perechea de cai, iar Kasparov îl chinuie în „stil... Karpov". Campionul face mutări unice, dar poziția sa este deja foarte rea. Din lipsă de mutări vitale, el bate pasul pe loc, consumă inutil mult timp de gîndire și este forțat să-și slăbească și mai mult poziția. Lucid și năprasnic, Kasparov rezolvă tactic, cu o rapiditate uimitoare, problema de mat. Karpov alege calea lungirii partidei, cedează material : pierde dama, dar lui Kasparov îi este... sete de mat și matul se dă !

După o astfel de victorie, Karpov era dornic de revanșă, dar Kasparov i-a măcinat o dată în plus nervii cerînd timeout. După cîteva nopți nedormite, campionul nu a mai avut aceeași vigoare și remizele au început să curgă... În partida a 19-a Kasparov a devenit de nestăvilit. Cu albele, șalangerul a jucat foarte exact, iar Karpov nu mai era același, părea hipnotizat. S-a ales o variantă ceva mai rară din Apărarea Nimzowitsch. Kasparov și-a dezvoltat rapid piesele construindu-și o mare libertate de acțiune. Karpov a început timorat și după mutarea a 15-a negrul avea o poziție mai slabă datorită inactivității pieselor ușoare : un cal rătăcit pe marginea tablei și un nebun cu... „vată în nas", sufocat pe diagonale de propriii pioni. Karpov a continuat fără plan strategic, iar tactic nu se întrezărea nici o posibilitate de eliberare din strîmtoarea pressingului pozițional. Tensiunea a crescut pe flancul damei. Negrul nu mai are de ales. Încearcă ultima carte : atacul la rege. Își slăbește flancul regelui. Privind poziția de la mutarea a 26-a observăm o tipică așezare de „olandeză" proastă la negru. Kasparov ocupă punctele strategice importante și la momentul oportun realizează spargerea tematică în centru. Negrul stă foarte rău și este doar mutarea a 33-a ! Toate piesele albe cooperează în atac. Karpov se pierde cu firea și face o mutare pe care de două ori o mai avusese la dispoziție, dar a eliminat-o fiind pierzantă imediat. Acum totul se prăbușește. E și normal ! O situație atît de disperată nu a avut niciodată Karpov de cînd este mare maestru ! La mutarea a 41-a albul ar fi putut întrerupe, dar Kasparov nu o face, își privește adversarul și știe la fel de bine ca și campionul lumii că poziția este de cedat. Dar Karpov nu acceptă încă ideea că diferența se poate mări la două puncte ! Din automatism mai face o mutare și simte că totul se clatină în momentul în care Kasparov îi dă lovitura de grație efectuînd mutarea secretă direct pe tablă. Un șah veninos pe cîmpul c7 parcă nu mai încăpea în plicul adus de arbitru... Efectul psihologic al gestului șalangerului a fost dur : o invitație la ...cedarea partidei. Karpov înțelege duelul psihologic și, mai apoi, cedează ! Semn că e în impas.

MARGARETA MUREȘAN

Cronica șoselei

Întîlnirea a fost ratată

„Din momentul plecării, care a avut loc cu două ore în urmă, n-ai scos-o din 120 la oră. Ești într-adevăr un tînăr talentat nu numai în domeniul conducerii auto, dar și la învățătură, unde ai terminat anul III numai cu 10. Ca să nu mai vorbim de înclinațiile tale spre literatură, mai ales poezie, unde ai depășit stadiul de debut...".

„Nu înțeleg rostul caracterizării ăsteia, Ionuț, parcă-ai vrea să mă propui în vreo funcție. Știu că ești mare diplomat, dar nu e cazul să faci atîtea slalomuri, spune direct ce ai de spus".

Cel care ocupa locul din stînga spate, un tînăr cam de 25 de ani, șaten, cu sprîncene stufoase și o șuviță de păr de forma unui semn de întrebare care îi tot cădea pe ochi, se opri din perorație, parcă renunțînd la ideea de a-și spune gîndurile pînă la capăt. Pe Voinea, șoferul, vorbele lui Ionuț îl făcuseră curios. Acum insista și iar insista ca prietenul său cel mai bun să-și termine ideile.

„Știu că probabil o să-ți sară mușterul, dar nu dau înapoi. Iată despre ce-i vorba : Una : nu uita că pe permisul tău de conducere abia s-a uscat cerneala. Am să-ți spun și data cînd l-ai primit. 20 august. Doi : e noapte, cînd, de regulă, viteza trebuie redusă cu cel puțin 20 % față de cea din timpul zilei. Trei : la debarcader, ai ras 200 de coniac exact cum aș bea eu o limonadă. Patru : mașina e supraîncărcată. În afară de noi cinci, portbagajul e burdușit. Numai cele 40 de perechi de blugi, cît cîntăresc : Plus alte lucruri de genul ăsta, plus bagajele noastre. Dragă Voinea, îți văd venele de la gît cum se umflă, ochii, care din verde luminos se întunecă, expresia severă a buzelor. Ești un tip coleric, știu asta foarte bine. Te-am văzut nu o dată furios. Crede-mă, n-am vrut să te supăr ci doar să te rog să o lași mai moale, atît", Ceilalți trei pasageri, studenți la aceeași facultate, dar mai mici cu un an, nu s-au amestecat în discuție. Statutul lor de „toleraţi" nu le permitea. Il știau pe Voinea rău de tot la supărare. Se rugaseră de el să-i ia și pe ei în eleganta lui limuzină. „Mai economisim și noi un bănuț. Știi, că nu o ducem pe roze". „De acord, băieți, veniți cu mine".

„S-ar zice că de asta ai ocupat, tu, locul ăla strategic în spate, Ionuț. La o adică, să moară ceilalți și tu să supraviețuiești. Nu-i așa, înțeleptul meu coleg? Și acum să-ți răspund : 3 000 de km, cît am eu la activ, echivalează cu 300 de mii la altul care-i tolomac. Tu doar știi vorba că un om deștept doarme în 5 ore mai mult ca altul prost într-o lună. Cît privește coniacul, la antrenamentul meu, 200 de grame e o nimica toată, mi-a sporit doar un pic buna dispoziție. Spuneai de condusul noaptea. Nu uita că unul dintre atuurile tipului ăsta de mașină sînt luminile. Văd cu ele mai bine ca ziua".

Ionuț se aștepta ca amicului său să-i sară țandăra, dar nu, acesta i-a răspuns calm, „argumentindu-i "de ce nu merge în ritm de melc „așa cum i-ar plăcea echilibratului meu prieten". „În plus, facem economie de timp. În loc să-mi moțăie pasagerii în mașină, nu e mai bine să doarmă în confortabilele lor paturi de la cămin? "

Colegul de an renunță la această temă știind sigur că nu va reuși decît cel mult să-l îndîrjească pe pilot în hotărîrea sa de a face pînă la destinație cel mult trei ore în loc de 4—4 1/2, cît durează de regulă o asemenea călătorie. Pilotul își inserase chiar în carnetul său de „afaceri", cum îl numea el (în care își nota de fiecare dată sortimentele, prețurile probabile, prețurile realizate și alte detalii ale mărfii transportate), etapele călătoriei. I-a 90 de km = 50 de minute ; a II-a (cu ceva serpentine) 125 km = 75 minute. Etapa a III-a, 105 km = 55 minute. „Uită-te, Ionuț, la planificarea călătoriei, și îi întinde carnețelul cu pricina, nu-i rezonabilă ?".

„S-a mai găsit undeva, în buzunarul unui șofer mort, după ce a făcut praf mașina izbind-o într-un pom, o asemenea faimoasă „planificare". Ionuț aruncă doar o privire spre interlocutorul său care pare a spune „Ar fi o mare onoare pentru tine să-ți dau un răspuns".

Exact ca în pilotajul avioanelor, la fel și la automobilele care se deplasează cu viteze mari, o mișcare mai „dură" a comenzilor provoacă o deviere considerabilă de pe traiectoria inițială. Cu capul întors ușor spre unul dintre tineri, care îl întrebase ceva despre cadranele bordului, Voinea a rotit volanul spre dreapta, nu mult, dar destul pentru a cosi un bărbat care mergea pe acostament. În asemenea situații, începătorii fac cea mai contraindicată manevră : acționează brusc și puternic volanul în direcția contrară. Mașina a intrat cu forța celor 120 de km pe oră într-un salcîm (al dracului de puternic lemn !). Limuzina s-a rupt în două. Voinea a murit pe loc, odată cu tînărul care-i cerea lămuriri despre instrumentele de bord, și cu pasagerul care ocupa locul din dreapta față. Acesta din urmă a fost catapultat prin parbriz. Centura de siguranță i-ar fi salvat viața, chiar dacă nu scăpa fără niște leziuni mai mult sau mai puțin grave.

Celălalt student, împreună cu Ionuț, au scăpat cu viață. Fiecare din ei au cîte o fractură la piciorul stîng. Tragica poveste ne-a fost istorisită de Ionuț. „Îmi pare nespus de rău că l-am pierdut pe Voinea, ar fi ajuns departe cu inteligența lui sclipitoare, cu voința și dîrzenia de a ști, de a cunoaște cît mai mult. Păcat de avariția lui, la fel de neobișnuită. De fapt alerga pentru că stabilise o oră precisă la care marfa din portbagaj trebuia predată".

VICTOR BEDA

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

● ...Grupului nostru de turiști i s-a dat liber să viziteze centrul Petroșaniului, urmînd ca, în jurul orelor 14, să pornim spre casă. Cei care renunțasem la vizită și rămăsesem în preajma locului de parcare a autobuzului am observat că la mică distanță de autocar zăcea un tînăr cu fața la pămînt. Localnicii treceau nepăsători pe lîngă el, crezînd că e beat frînt. Doar conducătorul nostru auto s-a apropiat precaut de tînăr și, dîndu-și seama că nu-i vorba de beție, l-a urcat ușurel în autocar și l-a transportat la serviciul de urgență al spitalului municipal, unde s-a constatat că suferă de apendicită perforată și a fost imediat internat. Nu știu ce s-a mai întîmplat în continuare cu tînărul (am auzit că a fost operat și pus în afara oricărui pericol), dar cel care a săvîrșit fapta de omenie, salvîndu-l de la un deznodămînt imprevizibil, poate chiar fatal, nu e altul decît Florică Ilie, conducător auto, la O.J.T. Hunedoara. **(Nicolae Chindler, chimist, Hunedoara, str. 9 Mai nr. 6)**

● Norocul nu l-a ocolit nici pe Gheorghe Popescu din comuna Gogoșu, județul Mehedinți. Urmare a scrisorii pe care ne-a adresat-o, **Administrația de Stat Loto-Pronosport** ne înștiințează că, într-adevăr, biletul pronoexpres nr. 4 548 715, cu care petentul a participat la tragerea din 27 februarie 1985, a ieșit cîștigător. Întîrzierea în expedierea banilor s-a datorat incorectitudinii cu care participantul la tragere își scrisese adresa pe bilet. Lucrurile clarificîndu-se abia acum, s-au făcut demersurile cuvenite și banii i-au fost expediați prin mandat poștal. Vina i-a aparținut deci în exclusivitate.

● **Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție**, ca răspuns la scrisoarea lui Vasile Frunză din comuna Negri, județul Bacău : Potrivit prevederilor articolului 4 din Statutul C.A.P., adunarea generală poate atribui anual lot în folosință fiecărui cooperator care a realizat în anul anterior și se angajează să efectueze și în anul în curs volumul de muncă stabilit de adunarea generală, în perioadele de timp corespunzătoare și conform cerințelor producției. Suprafața de teren ce depășește 250 metri pătrați intră în proprietatea cooperativei agricole de producție, iar pentru deținerea ei ilegală în proprietatea personală se percepe contravaloarea producției realizate.

● În ideea că cele de mai jos vor interesa și pe alții, spicuim din răspunsul dat de **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Botoșani** la scrisoarea lui Dumitru Belenchi din Stînca-Ștefănești : Reconstituirea vechimii în muncă se poate face, în lipsa unor documente, pe baza declarațiilor date de martori în fața comisiei de reconstituire din cadrul DPMOS și a unui înscris din perioada respectivă, în conformitate cu prevederile legale. Petentul, dovedind o vechime în muncă de mai puțin de 16 ani, chiar dacă are vîrsta de 62 de ani, se consideră că mai este apt de muncă.

● Mă numesc **Puiu T. Caval din comuna Cervenia, jud. Teleorman,** și vă aduc la cunoștință că anul acesta, în luna februarie, m-am prezentat la unitatea „Plafar" Craiova, str. Vlad Țepeș nr. 2, și am încheiat un contract de cultivare a lufelor (bureți vegetali). Contractul are nr. 567 și, o dată cu încheierea lui, am primit un avans bănesc de 5 000 de lei pentru amenajarea instalației necesare, precum și repartiție de livrare a producției la „Plafar" Roșiori de Vede. Am muncit din greu, eu și intreaga mea familie, și am realizat pe terenul din curtea casei o producție foarte bună, dar cînd m-am prezentat la Roșiori cu cei peste 7 000 de bureți, ca să-i predau la contract, am fost refuzat, invocîndu-se motive cu totul și cu totul neîntemeiate : ba că n-ar avea acum beneficiar, ba că unii bureți ar fi cam turtiți la un capăt etc., în ciuda faptului evident și pentru un orb că aproape toți bureții mei sînt de cea mai bună calitate. Inginerul Cercel m-a trimis la ing. Buciu de la Trustul „Plafar" București, care răspunde de Teleorman, acesta m-a trimis înapoi la Roșiori de Vede, la noul șef de depozit Stănescu și așa mă tot plimb cu marfa dintr-un loc în altul, am ajuns de nu știu încotro s-o mai apuc, cum să fac să mă achit de contractul pe care eu l-am respectat, ca să pot beneficia de toate drepturile ce mi se cuvin.

● **Direcția generală pentru dezvoltarea construcțiilor de locuințe social-culturale și administrație locativă București,** urmare articolului publicat în luna septembrie a.c. la rubrica „Flacăra la dispoziția dv.", cu privire la lucrările de reparații necesare la imobilul din str. Gala Galaction nr. 4 : Au fost executate în termenul stabilit lucrările de revizie la elementele de tinichigerie care prezentau urgență. Celelalte lucrări programate — reparații locale la tencuieli exterioare și reparații la unele elemente de tîmplărie — sînt în curs de execuție și vor fi încheiate în cel mai scurt timp posibil.

● Pentru a-i veni în ajutor Domniței Samșudean din București, care ne solicită sprijin în obținerea unei adeverințe de vechime în muncă pe perioada cînd a lucrat în domeniul finanțelor, **Ministerul Finanțelor, Direcția organizare, control, retribuire și personal-învățămînt,** recomandă petentei să se adreseze în scris la Imprimeria Băncii Naționale și la Tipografia Ministerului Educației și Învățămîntului care, în perioada anilor 1955—1956, aveau secții de confecționat lozuri în plic și care e posibil să dețină arhiva cu evidența personalului din acea perioadă. Aceasta întrucît, așa cum rezultă din insistentele investigații ale ministerului (căruia i-am trimis scrisoarea spre competentă rezolvare), tovarășa Samșudean Domnița, fostă Soutean, nu figurează — precum susține — în evidența personalului de la Centrala A.S. Loto-Pronosport.

● **Flavia Morar din Arad, str. Armata Poporului nr. 24 :** Deși posedă aprobare prin decizia nr. 15 577/1983 a comitetului executiv al Consiliului popular al județului Arad pentru stabilirea în municipiu, nici pînă la ora actuală nu și-a putut face formalitățile de schimbare a domiciliului.

● **De la Consiliul popular al municipiului Sighișoara** ne-a sosit un răspuns privind rezolvarea favorabilă a celor solicitate de numita Drăghici Rodica prin scrisoarea înregistrată la noi cu nr. 10 069/1985 : În ședința comitetului executiv al consiliului popular municipal din data de 14 septembrie 1985 i s-a repartizat o garsonieră confort I.

● Subsemnatul **Nistor Niță, domiciliat în comuna Lunca Tecii nr. 161, județul Mureș,** am primit anul trecut, în mai, aprobare de introducere a curentului electric în locuința mea și am plătit suma de 28 000 lei reprezentînd contravaloarea a 8 stîlpi necesari pentru a trage rețeaua electrică în dreptul casei. Anul acesta, prin iunie, vecinul meu Cotoi Maftei de la nr. 146, fără consimțămîntul meu, mi-a luat stîlpii plătiți de mine cu bani trudiți din greu și și-a înălțat cu ei rețeaua lui. Toate intervențiile mele de a mi se restitui stîlpii sau de a mi se restitui măcar o parte din banii dați pe ei au rămas fără rezultat. De la consiliul popular și de la IREM mi s-a spus că, dat fiind faptul că rețeaua este comună, să mă descurc cum pot. Corect ar fi să nu suport eu singur toată cheltuiala, iar vecinii mei, care beneficiază sau vor beneficia de linia făcută cu acești stîlpi să-mi restituie, în mod egal, o parte din suma plătită de mine, prin bună înțelegere, ca între niște adevărați vecini.

● **DPMOS Neamț,** ca răspuns la scrisoarea prin care Olaru Ștefan, din Piatra Neamț, solicită relații privind alocația de stat pentru copii și acordarea ajutorului de maternitate pentru soția sa : Pentru ultimul copil, a cărui naștere s-a înregistrat la 15 iulie a.c., dreptul de alocație a început de la data de 1 august 1975, potrivit art. 7 din Decretul 246/1977 cu respectarea procedurii prevăzute de art. 14 din același decret. Referitor la ajutorul de maternitate, pentru al 4-lea copil procentul de calcul este de 94 la sută din retribuția tarifară, la care se adaugă sporul de vechime neîntreruptă în aceeași unitate. Plata ajutorului se face în baza certificatului de concediu medical, iar în cazul concediului medical pe o durată îndelungată se poate acorda și avans la plata primei chenzine. În ambele cazuri unitatea a aplicat corect dispozițiile legale.

● Primim de la **Gheorghe Cîmpean din Toplița, str. Cerbului bl. M, ap. 9 :** In ziua de 18 iulie 1984 am cumpărat de la PECO din localitate o anvelopă auto, dar după un rulaj de aproximativ 800 km, la nici trei săptămîni de la cumpărare, a apărut pe suprafața de rulare a cauciucului o crăpătură de circa 20 de cm. Viciu de fabricație cu efect întîrziat, întrucît anvelopa n-a fost nici lovită, nici bruscată. Fiind în termen de garanție, am făcut imediat demersurile necesare la ILPP Miercurea Ciuc, am trimis și anvelopa defectă cu bon de cumpărare cu tot, mi s-a promis solemn că voi primi altă anvelopă, dar nici astăzi, cînd vă scriu, problema n-a fost rezolvată.

● **Direcția sanitară a municipiului București, Spitalul clinic „Colțea",** răspunde la articolul critic intitulat „Leacul potrivit", apărut în Flacăra din 11 octombrie a.c., că pentru repetate abateri de la îndeplinirea sarcinilor de serviciu, cum corect s-a semnalat și în articolul publicat, s-a hotărît sancționarea tovarășelor Coman Rodica, Burlan Rodica și Badea Gabriela cu diminuarea retribuțiilor cu 10 la sută pe timp de 3 luni și atenționarea acestora că la proxima abatere li se va desface contractul de muncă. Cazul lor a fost pus de asemenea în discuția grupei sindicale a Dispensarului policlinic Colțea-chimie, spre a preveni în viitor repetarea oricăror abateri.

● De mai multe săptămîni, pe trotuarul din fața magazinului „Vînătorul" din București, chiar în stația de autobuz Piața Romană, se află o gură de canal neacoperită, plină de felurite gunoaie, și nimeni nu se obosește să vadă ce s-a întîmplat cu capacul, nicicum să pună altul la loc. Sigur, e vorba aici și de inestetică edilitară, de proastă gospodărire, dar mai ales de pericolul pe care-l prezintă, îndeosebi noaptea, pentru cei grăbiți să nu scape autobuzul. Oricînd, oamenii sînt pasibili de a cădea în „groapă" și de a-și rupe picioarele. (Un pățit : **ing. Mitică C. Stănciugel, București, Piața Romană nr. 5)**

● **Tribunalul județean Brașov,** cu referire la sesizarea justițiabilului Pahomie Dumitru din Iaslovăț, județul Suceava : Deși au semnat personal de primirea citațiilor, nici petentul și nici fiul său nu s-au prezentat și nu au adus la cunoștința instanței, în scris, faptul că au achitat debitul datorat Întreprinderii „6 Martie" Zărnești pentru școlarizarea pîrîtului Pahomie Gheorghe. Instanțele judecătorești au procedat legal, dar acționarea în judecată a pîrîților este imputabilă funcționarului de la întreprinderea din Zărnești, însărcinat cu evidența încasării debitelor. Conducerea întreprinderii a fost sesizată de instanță pentru a lua măsurile ce se impun împotriva celui vinovat.

● În cadrul complexului de blocuri „Aviației II"-Herăstrău din București există așa-zisa zonă a V-a, în componența căreia intră și blocurile 5 C, 5 E, 5 F, 5 D, și 5 G, date în folosință încă din toamna trecută, dar care, paradoxal, nici pînă în prezent apartamentele nu au gaze la bucătărie cu toate că instalația respectivă există. Din aceste motive, aproape toți locatarii folosesc pentru prepararea hranei reșourile electrice, total neeconomicoase. Spre regretul nostru, am încercat în repetate rînduri să obținem o rezolvare pozitivă a acestei situații, dar de luni de zile ne învîrtim într-un cerc vicios din care nu putem ieși. Semnează : **Asociațiile de locatari ale celor 5 imobile din sectorul 1.**

● De la **Administrația Asigurărilor de Stat** primim : Din verificările efectuate de noi pe teren, ca și din consultarea scriptelor, rezultă că organului împuternicit al ADAS, care activează la I.T.B., i s-a achitat prima de asigurare — și acesta a emis contractul de asigurare pe numele petentului Banu Vasile din București — la data de 21 februarie 1985. Potrivit prevederilor, asigurarea a intrat în vigoare pe 23 februarie 1985, ora 0. Cum petentul a produs, din culpa sa, un accident de circulație în ziua de 22 februarie 1985, cînd, spre ghinionul lui, nu începuse răspunderea contractuală a ADAS, nu există temei legal pentru a fi considerat cuprins în asigurare la data accidentului și, deci, nu poate fi exonerat de la plata sumei datorate celui păgubit.

● Pe data de 9 mai 1980, fiul meu cel mai mare, Ovidiu, în vîrstă de 24 de ani, a plecat de acasă fără să spună unde, am primit apoi, prin ianuarie 1981, o scrisoare, spunînd că lucrează la Metroul București, după care nu am mai primit de la el nici un semn de viață. Iată că se împlinesc mai bine de 4 ani de cînd nu mai știm nimic de feciorul nostru. Am solicitat în repetate rînduri sprijinul organelor de miliție, însă fără nici un rezultat. Eu și cu mama lui nu l-am supărat cu nimic și de aceea rog pe cei care îl întîlnesc cumva să-i amintească de faptul că aici, în satul lui de naștere, încă are doi părinți în viață, care l-au crescut cu dragoste și-i duc nespus dorul. **(Stefan Pascal, muncitor la Ferma de pui de carne Lipovăț, comuna Munteni de Jos, județul Vaslui).**

● **DPMOS Suceava** ne răspunde că scrisoarea petentului Calistru Gr. Constantin a fost rezolvată favorabil : prin decizia de pensie nr. 71586, din 11 mai 1985, a fost înscris la pensie pentru munca depusă și limită de vîrstă, începînd cu data de 1 iulie 1985. Drepturile cuvenite se primesc de la data desfacerii contractului de muncă.

● **Direcția sanitară a județului Brăila** ne aduce la cunoștință că scrisoarea petentului Dumitru Munteanu din comuna Movila Miresei, satul Țepeș Vodă, a fost rezolvată favorabil, în sensul că numitul bolnav de miostenie poate beneficia de tratament gratuit. Pentru aceasta este sfătuit să meargă la cabinetul de neurologie al Policlinicii teritoriale Brăila spre a i se prescrie și a primi tratamentul necesar, în conformitate cu reglementările în vigoare ale Ministerului Sănătății.

● La subsolul imobilului în care locuim se află trei încăperi destinate cîndva personalului de serviciu (portar, mecanic, fochist etc.) și, mai apoi, ca folosință comună, potrivit comunicării 2233/2112 din 27 august 1979 a CPCP. În pofida acestui fapt, sfidînd prevederile legale în vigoare și fără nici o formă de la ICRAL, colocatara Ana Cucu a pus stăpînire în mod abuziv pe cele trei camere și le închiriază diverselor persoane. Noi, ceilalți locatari, care sîntem și proprietari ai apartamentelor în care locuim, am rugat-o cu frumosul să elibereze și să ne restituie spațiul ocupat pe nedrept, dar dumneaei refuză în mod ostentativ și categoric. Motivul invocat : fiind proprietara apartamentului 1, cică e singura în măsură să dispună de soarta camerelor de la subsol... Oare așa să fie ? **(Prof. Dumitru Demetriad, str. Săgeții, nr. 4, sectorul 2 București).**

● **Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, Departamentul transporturilor navale :** Răspunzînd scrisorii petentului Ivănescu Radu Cornel din Brăila, vă informăm că solicitarea i-a fost satisfăcută. Conducerea Secției a IV-a complexă din cadrul I.E.F.M. „NAVROM" Constanța a hotărît anularea deciziei de penalizare și restituirea sumelor reținute.

● **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Galați :** Urmare scrisorii înregistrate de dv. la nr. 7 496/1985, prin care Florea Radu din Galați, microraionul 17, bl. L 1, ap. 31, solicită sprijin pentru încadrarea în muncă a soției sale, vă facem cunoscut că, pe data de 27 septembrie 1985, femeia a fost încadrată ca sudor la Șantierul Naval Galați.

● **Direcția de telecomunicații București, Secția exploatare urbană și radioficare,** către Dinulescu Adrian din București, str. Drumul Sării nr. 69 : Cu privire la scrisoarea adresată revistei, prin care contestați contravaloarea convorbirilor adiționale pentru perioada 26IV — 25 V — '85 vă facem cunoscut că s-a dispus scăderea la apreciere a sumei de 597 lei reprezentînd contravaloarea prestațiilor adiționale din perioada respectivă calculată potrivit instrucțiunilor de serviciu. Cu suma în cauză, în factura 1—30 X — '85 s-a reglementat contul postului dv. telefonic.

Pagină realizată de **MIHAI STĂNESCU**

Dincolo de aparențe

Năravuri și... antinăravuri

Mai există, pe ici, pe colo, apucături, practici inadmisibile, cu alte cuvinte, pe care nu le poți stîrpi doar cu vorba, fie ea ironică și, evident, atît mai puțin cu indiferența.

De aceea, pe bună dreptate, cei care constată că le sînt lezate interesele de către nărăviți iau atitudine fermă, pe loc, sesizînd organele în drept să aplice legea.

Iată, spre pildă, doi consumatori aflați, recent, într-o seară la restaurantul „Lido" din Capitală care, observînd că ospătarul Ioan Avrămiță le-a încărcat în mod nejustificat nota de plată, s-au adresat imediat Miliției sectorului 1. Deplasîndu-se operativ la fața locului, ofițerii din formațiunea economică au stabilit că ospătarul reclamat încasase, în plus, numai de la cei doi consumatori, 41,25 lei, drept pentru care a fost reținut în vederea cercetărilor.

În împrejurări similare, cadre din Miliția sectorului 6 au depistat-o pe Marieta Codrea, vînzătoare la Alimentara din str. Valea Lungă nr. 7, care încasase, în plus, de la cinci cumpărători, suma de 45 lei.

Miliția sectorului 3, făcînd un control inopinat la unitatea I.L.F. din Complexul comercial A-19, situat în Bd. Chimiștilor, a constatat că gestionarul Nicolae Dumitru pretinsese și încasase, în plus, de la cinci persoane care cumpăraseră ciuperci, suma de 100,65 lei.

Toate aceste persoane au fost trimise în judecată și condamnate conform procedurii de urgență.

La sesizarea telefonică a unor cetățeni, ofițerii Vasile Badiu și Ion Cordoneanu din Serviciul economic al Miliției Capitalei, împreună cu procurorul de serviciu, Ivan Virgiliu, au prins în flagrant de luare de mită pe Teodor Găman, șef de echipă, și Gheorghe Niță, maistru — ambii de la unitatea Ciclop din Șos. Giurgiului, care au pretins și primit 800 și, respectiv, 700 lei pentru repararea unor autoturisme.

Desigur, mai ales în primele cazuri menționate, sumele încasate ilegal nu sînt spectaculoase : 41, 45, 100 lei. Să reținem însă că acestea fuseseră însușite doar de la două, trei sau cinci persoane.

Ce s-a întîmplat mai înainte sau ce-ar fi urmat dacă nu se intervenea ?

Dar să judecăm lucrurile numai pe baza faptelor concrete. În fond, pentru ce să ne bage mîna în buzunar unul sau altul din categoria celor amintiți ? De ce să permitem asemenea apucături, care contravin atît moralei, cît și normelor legale care ne ocrotesc interesele ?

MIHAI GROZAVU

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.**

Comentariul săptămînii

Luptă continuă

Tocmai s-a încheiat „Săptămîna mondială a dezarmării", care s-a vrut și a fost într-adevăr un prilej de a atrage încă o dată atenția întregii lumi asupra pericolului pe care îl reprezintă pentru întreaga omenire, pentru însăși existența vieții pe Pămînt, continuarea aberantei curse a înarmărilor, de a conștientiza deci opinia mondială, inclusiv factorii politici, cu privire la dezastrul pe care l-ar provoca un nou război mondial, de a mobiliza toate forțele iubitoare de pace de pe glob la acțiuni concrete în direcția dezarmării și păcii.

Proclamată pentru prima dată, după cum se știe, în anul 1978, la sesiunea Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării Săptămîna mondială a dezarmării a coincis anul acesta cu împlinirea a 40 de ani de la constituirea Organizației Națiunilor Unite. Coincidență simbolică, întrucît organizația mondială are din partea membrilor ei tocmai mandatul de a menține pacea, de a întări securitatea internațională și de a izbăvi generațiile viitoare de pericolul războaielor. Iar acest mandat poate fi dus la îndeplinire numai prin rezolvarea problemei fundamentale a zilelor noastre : oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a înarmărilor nucleare, și trecerea la dezarmare. În acest scop, pe ordinea de zi a actualei sesiuni jubiliare a Adunării Generale a O.N.U. problemele consacrate dezarmării ocupă un loc central.

În domeniul dezarmării, sînt cunoscute acțiunile și inițiativele constructive ale României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu, care se bucură de o largă audiență pe toate meridianele. Președintele României a subliniat cu consecvență necesitatea intensificării activității O.N.U., a altor organisme și conferințe internaționale care dezbat problema dezarmării, cu scopul de a se conveni măsuri practice, concrete, de reducere și de eliminare a armelor nucleare. În acest spirit, România a propus adoptarea de către cea de-a 40-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. a Apelului solemn către statele aflate în conflicte militare de a înceta imediat luptele și a trece la soluționarea problemelor dintre ele pe calea tratativelor, precum și Apelul adresat statelor membre ale O.N.U. de a se angaja să reglementeze conflictele și diferendele existente pe cale politică, de a nu recurge la forță sau la amenințarea cu forța și de a nu se amesteca sub nici o formă în treburile interne ale altor state. După cum se menționează în Declarația „pentru eliminarea pericolului nuclear și îmbunătățirea radicală a situației în Europa, în întreaga lume", adoptată la recenta Consfătuire de la Sofia a Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia, aceste state sprijină propunerile românești. E de menționat că noile inițiative ale României se adaugă altor acțiuni importante inițiate la O.N.U. sau în alte organisme care s-au ocupat de problema dezarmării, dintre care amintim : proclamarea „Deceniului dezarmării 1970—1980" ; înghețarea și reducerea bugetelor militare și realocarea resurselor astfel economisite pentru nevoile fiecărei țări, cu precădere pentru trebuințele celor în curs de dezvoltare ; încetarea producției de arme nucleare și trecerea la reducerea treptată a stocurilor existente, pînă la lichidarea lor totală și interzicerea definitivă a tuturor armelor nucleare, precum și a celorlalte arme de distrugere în masă ; oprirea oricăror acțiuni de militarizare a spațiului cosmic și reglementarea folosirii acestuia în scopuri pașnice ; crearea de zone denuclearizate în Balcani, în nordul Europei și în alte regiuni ale lumii ; oprirea amplasării noilor rachete americane în Europa occidentală și a realizării contramăsurilor sovietice, și altele.

Binevenită și de mare importanță în peisajul politic actual, „Săptămîna mondială a dezarmării" nu trebuie privită ca un eveniment care vine și trece, ca o campanie oarecare. Însemnătatea fundamentală pe care o are pentru soarta locuitorilor Pămîntului problema căreia îi este consacrată determină necesitatea ca, faptic, această săptămînă să nu se termine odată cu limita ei calendaristică, ci să devină o săptămînă permanentă, pînă cînd omenirea va fi izbăvită de arme și de războaie, dobîndindu-și dreptul la pacea permanentă.

ION D. GOIA

Lupta cu cancerul

Se anunță o nouă revoluție în chimioterapia antitumorală : citometria în flux. Este un sistem computerizat care folosește laserul și datorită căruia lungile și anevoioasele analize ale celulelor canceroase au devenit rapide și precise. În lupta cu cancerul este foarte important de știut, frecvent și rapid, ce cantitate dintr-un medicament se concentrează în celulele bolnave, evaluîndu-se, în acest fel, consecințele tratamentului. Cercetătorii pot urmări constant evoluția unei terapii, pot interveni pentru a majora sau reduce cantitățile de medicament. Pînă cu puțină vreme în urmă aceste date, precum și cele referitoare la activitatea unor enzime, la conținutul de ADN sau de proteine al celulei — toate indicînd efectul medicamentului — durau multă vreme. Analizele se făceau la microscop, celulă cu celulă, ochiul specialistului reușind cu mare dificultate și cu o admisibilă subiectivitate să cerceteze o sută de celule în cîteva ore. Cu citometria în flux-metodă și aparatură de proveniență americană (laboratoarele din Los Alamos) se analizează 500—1 000 de celule pe secundă, rezultatele furnizate fiind inatacabile. Sistemul se bazează pe analizarea fluorescenței elementelor examinate. Componentele celulei posedă o fluorescență slabă, greu de măsurat. Cînd este efectuată o analiză asupra ADN-ului sau asupra unei proteine din nucleul celular este necesară colorarea acestor elemente cu substanțe care le conferă o fluorescență ușor de citit de laser. După efectuarea biopsiei, celulele țesutului tumoral sînt introduse în aparatul propriu-zis unde o pompă împinge, printr-un capilar extrafin, celulă cu celulă. Acestea trec, în șir indian prin fața unui laser, a cărui intensitate luminoasă excită fluorescența medicamentelor administrate. Intensitatea fluorescenței este măsurată și transformată în impulsuri electrice transmise calculatorului. În cîteva secunde apare pe ecranul monitorului concentrația medicamentului în celulă, eventualele modificări provocate de chimioterapie asupra ADN-ului, enzimelor sau proteinelor celulare. În 30 de secunde se completează analizele asupra unui lot de 30 000 de celule economisindu-se timp, dar, mai ales, obținîndu-se date certe, îndoielnice asupra comportării medicamentului în lupta cu neoplasmul. Un singur dezavantaj prezintă această tehnică revoluționară — nu poate controla schimbările morfologice ale celulei, cum o făcea microscopul, or, se știe, aceste indicii sînt extrem de prețioase pe plan terapeutic.

IOAN ROȘCA

La Londra și la Tokio, ca în numeroase alte locuri de pe planeta noastră, numeroși cetățeni au demonstrat și în această toamnă pentru dreptul omului de a se simți liber, cu adevărat stăpîn pe destinul său.

Odiseea căutătorului de comori

Aproximativ 40 de mile la vest de Key West, vîrful cel mai sudic al S.U.A., scafandri autonomi patrulează sub apă cu arma în mînă supraveghind un recif populat de homari, iar camere de televiziune special instalate dau de știre imediat ce se apropie vreun intrus de ridicătura de pe fundul mării, lungă de 20 de metri, lată de zece și înaltă de doi. Motivul nu este prea enigmatic : aici este locul unde, după 16 ani de căutări, un „vînător de comori" norocos, de altfel unul dintre puținii ce au avut succes, a găsit la o adîncime de numai 20 de metri epava galionului spaniol „Nuestra Senora de Atocha", navă ce s-a scufundat în anul 1622, în cursul unui uragan pe cînd parcurgea drumul spre Europa. Încărcătura sa : cel puțin 1 000 de bare de argint, fiecare în greutate de 34 kilograme, precum și mai multe mii de monede de aur și argint.

Un vis nebunesc

În anul 1968, americanul Mel Fisher, în prezent în vîrstă de 62 de ani, a fost cuprins de o „boală" periculoasă — febra aurului, care îl făcea ca pe atîția alții să viseze comori încă nedescoperite. În urma cercetării unor documente istorice, el a rămas cu o idee fixă : să găsească epava navei „Atocha", la bordul căreia se găseau fabuloase comori. În scopul realizării visurilor sale nebunești, Fisher a întemeiat societatea „Treasure Salvos" (în traducere — vase de salvare a comorilor) și mulțumită celor 80 de asociați ce au oferit mari fonduri bănești — și-a înzestrat echipa cu tehnică modernă. Mel a angajat zeci de scufundători și a lansat căutările pe suprafețe de sute de kilometri pătrați. Marea dificultate consta în faptul că „Atocha" și celelalte opt nave spaniole ce o însoțeau, fuseseră evident împinse de furtună la distanțe mari una de alta și chiar epava galionului „Atocha" fusese deplasată de curenții marini și după scufundare, înainte de a se împotmoli definitiv pe fundul mării. În plus, în cele trei secole și jumătate ce au trecut de la eșuare, lemnul structurilor de rezistență ale navei a putrezit și o mare cantitate de nisip și mîl a acoperit resturile epavei.

Argint cît vezi cu ochii !

Și totuși, echipa lui Mel Fisher a reușit să identifice în mai multe rînduri resturi din această adevărată „flotă de argint" dispărută în strîmtoarea Floridei. În 1971 au fost făcute primele descoperiri, dar cu totul neînsemnate din punct de vedere valoric. În fine, în luna mai 1985, s-a reușit o primă „captură" în vînătoarea de comori — au fost scoase la suprafață bare de aur, și de argint, precum și pietre prețioase în valoare totală de circa un milion de dolari. Dar cercetările de pînă atunci înghițiseră alte milioane, astfel încît abia s-a s-a putut face față datoriilor. Marea senzație avea să urmeze peste numai cîteva săptămîni, cînd a fost găsită această ridicătură pe fundul mării și unul din scafandri anunța la suprafață prin radio : „Am găsit-o. Este argint cît vezi cu ochi !"

Pînă acum, potrivit agențiilor internaționale de presă, au fost scoase la suprafață bare de metal prețios în valoare de cîteva sute de milioane de mărci, iar estimările valorii totale a comorii de pe fundul mării se ridică la astronomica sumă de un miliard de mărci. (Agenția DPA). Toți cei ce au luat parte la căutări și la scoaterea la suprafață a comorii vor primi cîte o cotă, dar partea leului va reveni marilor financiari care au furnizat fondurile pentru căutarea comorii.

Mel Fisher, care a făcut din căutarea tezaurului „Atocha" țelul suprem al vieții sale, are în prezent motive să fie satisfăcut. Dar gustul victoriei este probabil foarte amar pentru el. Pentru că în anul 1975 o ambarcațiune de cercetări la bordul căreia se aflau fiul și nora lui s-a scufundat și cei doi și-au pierdut viața. În plus, vor urma probabil lungi procese pentru disputarea dreptului asupra uriașei bogății, pentru că statul Florida a și revendicat comoara sau cel puțin o parte din ea. Deocamdată un tribunal a respins cererea autorităților din Florida. Dar vor abandona oare acestea orice pretenții ? Sclipirea aurului trezește pasiuni necunoscute.

Un milion de epave

Disputele stîrnite în S.U.A. de găsirea fabuloasei comori de către Mel Fisher a atras atenția opiniei publice mondiale și autorităților din diferite țări asupra faptului că în prezent nu există încă o concepție unitară pe plan internațional cu privire la dreptul asupra epavelor și încărcăturilor lor de pe fundul mărilor și oceanelor și la modul în care se împarte valoarea acestora în cazul cînd sînt scoase la suprafață. Conferința O.N.U. pentru dreptul mării a ajuns, ce-i drept, la un acord cu privire la protecția asupra obiectelor cu caracter arheologic și istoric, dar nu a reușit să convină asupra unei poziții comune în legătură cu raporturile de proprietate asupra epavelor, încărcăturilor și dotărilor lor.

Faptul că acest lucru are o mare însemnătate este evidențiat de estimările potrivit cărora numai în cei aproximativ 2000 de ani ai erei noastre circa un milion de nave s-au scufundat în diferite împrejurări. Și după succesul lui Fisher va începe probabil o mare goană după comori, similară cu cea consemnată în Alaska, cînd a fost anunțată uluitoarea veste : „S-a găsit aur !"

ROMEO NĂDĂȘAN

Accente în lume

„Fantomele" vechilor corăbii

Arheologul Erik Nylen, bazîndu-se pe gravuri vechi ce datează din sec. XI, a construit replica unei ambarcațiuni folosite de vikingi în secolul al XI-lea. Intenția arheologului a fost de-a reface itinerarul folosit, altădată, de vikingi, care transportau la Constantinopole blănuri și ambră, aducînd înapoi bijuterii și alte mărfuri. Navigînd doar în timpul verii pe canale și rîuri și, cîteodată tractată pe... uscat, ambarcațiunea ajunge după doi ani la destinație. Docurile Istanbulului adăpostesc în prezent această corabie care se numește Krampmachen, nume ce parcă ne evocă începutul unei vrăji sau îndemnul la luptă al unui războinic.

Avion „de buzunar"

Din nou specialiștii niponi se întrec în uimitoarea lor capacitate de-a miniaturiza : miniceasuri, minicalculatoare, minitelevizoare, miniavioane. Deci, în Japonia a fost pus la punct și experimentat un avion cu un singur loc a cărui greutate totală nu depășește 120 de kilograme. Acest avion este alcătuit din materiale plastice cu amestec de fibre de sticlă pentru a-l face anticoroziv și a-l apăra de radiațiile ultraviolete. El dezvoltă o viteză maximă de 120 km pe oră și poate parcurge într-un singur zbor distanța de 450 km. Pentru decolare sau aterizare, pista nu trebuie să fie mai lungă de 40—45 m. Combustibilul și prețul or intra și ele în seria mini ?

Genunchiul — mecanism supercomplex

Genunchiul — mecanism de o mare finețe a corpului nostru — este caracterizat prin articulații foarte complexe, comportînd, în funcție de cele trei axe diferite, mișcări de rulare și alunecare. Specialiștii britanici, în colaborare cu Centrul Național de Tribologie, experimentează la Nottingam, o proteză realizată din polietilenă și oțel inoxidabil. Prin aceasta se încearcă soluționarea problemelor legate de lubrefierea și frecarea acestui important complex locomotor.

Super mini-avion

Ceea ce pînă mai ieri era un record, în scurtă vreme devine un lucru depășit. O veste de ultimă oră anunță că un grup de tehnicieni de la uzinele constructoare de mașini din Frunze, au realizat un mini-avion care, în stare neasamblată, încape în două valize. Aripile avionului au suprafața de 2 metri pătrați fiecare și greutatea sa totală este de numai 40 de kilograme. Avionul are nevoie de o suprafață foarte mică de aterizare și decolare, consumă 3—4 litri de carburant oră și poate dezvolta viteza de 130 km. Asamblarea „jucăriei" se face în numai 30 de minute. Pe zi ce trece, tot mai greu poți aprecia conținutul unei valize.

ELENA GRECESCU

O şcoală din Cetatea de Scaun

● Şcoală bine ştiută nu doar în Moldova, ci în toată ţara, şcoală de pe ale cărei porţi au ieşit mari personalităţi ale vieţii noastre ştiinţifice, culturale şi artistice, dar şi — lucru la fel de important — numeroase promoţii de buni specialişti şi buni cetăţeni — **Liceul „Ştefan cel Mare" din Suceava** şi-a sărbătorit, la sfîrşitul săptămînii trecute, 125 de ani de la înfiinţare, prilej cum nu se poate mai potrivit pentru o trecere în revistă a tuturor rezultatelor de seamă ale acestei exemplare unităţi de învăţămînt în planul formării şi educării tinerelor generaţii, pentru un bilanţ — dătător de satisfacţii — al împlinirilor şcolii sucevene în direcţia continuei sale apropieri de cerinţele timpului. Participanţii la adunarea jubiliară care a avut loc cu acest prilej şi la celelalte manifestări prilejuite de aniversare — foşti şi actuali profesori şi elevi, numeroşi invitaţi — au primit cu vie emoţie mesajele de felicitare adresate de Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului, Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist, precum şi de liceele centenare din Rădăuţi şi Fălticeni. În acelaşi cadru, liceului i-a fost înmînată Diploma de onoare a C.C. al U.T.C. Finalul manifestării a stat — cum este şi firesc — sub semnul optimistului adagiu — „La trecutu-ţi mare, mare viitor".

Încă un premiu pentru Teodor Ciurdea

De ani de zile, şcoala românească de canto ne-a obişnuit cu rezultate de excepţie la marile concursuri internaţionale. Teodor Ciurdea, bas la Opera Română din Bucureşti, a adăugat încă un premiu acestui palmares. La a 36-a ediţie a concursului „Gian Battista Viotti" desfăşurat la Vercelli, în Italia, la care au participat 64 de cîntăreţi din 42 de ţări, el a obţinut al doilea mare premiu absolut la secţia canto.

— Teodor Ciurdea, vă pun o întrebare delicată dacă vă rog să-mi spuneţi cine v-a întrecut şi, deci, a obţinut locul întîi şi primul mare premiu absolut ?

— Deloc. Pentru că acest premiu nu s-a acordat, ca de altfel nici la ediţia de anul trecut. Juriul concursului de la Vercelli este extrem de exigent. Anul acesta din el au făcut parte personalităţi ca Lorenzo Alvary, bas la Opera Metropolitan din New York, Renzo Giacchieri, directorul general al Arenelor din Verona, Evgheni Nesterenko, profesor la Conservatorul din Moscova şi solist la Teatrul Mare din Moscova, Carolina Segrera, solistă la Scala din Milano, care a cîntat şi sub bagheta lui Toscanini.

— Daţi-ne cîteva amănunte despre concurs.

— S-a desfăşurat în trei etape. În prima am cîntat prologul din opera „Mefistofele" de Boito şi aria lui Filip din „Don Carlos" de Verdi. Chiar după această primă etapă, Lorenzo Alvary ne-a felicitat pe mine şi pe profesoara mea, Irina Gavrilovici, pentru clasa şcolii româneşti de canto. În cea de-a doua etapă am prezentat serenada lui Memonstrezi tot : tehnică, muzicalitate, interpretare vocală şi scenică, rafinament artistic. Şi nu numai juriul este foarte exigent, ci şi publicul alcătuit din foarte buni cunoscători de operă. Aplauzele nu sînt acordate la Vercelli niciodată ca un act de politeţe. Trebuie să le meriţi. Am fost pur şi simplu şocat descoperind că pînă şi camerista hotelului în care locuiam cunoştea în amănunţime libretele operelor celebre şi-ţi spunea cu exactitate în ce act sau scenă este aria pe care te auzea repetînd-o.

— Un concurs de asemenea anvergură şi atît de dificil are, cu siguranţă, printre laureaţi nume foarte cunoscute.

— Am să vă dau numai cîteva : Mario del Monaco, Pierro Capuccili, Renata Tebaldi, Jose Carreras, iar de la noi Nicolae Herlea, Mihaela Botez, Eduard Tumageanian.

Şi încă un amănunt. Concursul de canto s-a terminat la ora 11 seara. Deliberările juriului s-au prelungit pînă la două noaptea. În tot acest timp, din sală nu s-a clintit nimeni. Cînd s-a anunţat rezultatul, spectatorii au început să aplaude şi să strige : „Bravo România !" A fost un moment extraordinar. Am simţit atunci că nu am obţinut un premiu numai pentru mine, ci pentru opera al cărei reprezentant am fost, pentru cultura şi arta românească.

— Vercelli este prima dumneavoastră confirmare internaţională ?

— În 1980, la Geneva, am obţinut locul doi, în 1982 la Verviers în Belgia, am cîştigat marele premiu la concursul de operă, iar la festivalul Katia Popova, din Bulgaria, medalia de aur, în 1984.

— Ce înseamnă viitorul imediat pentru Teodor Ciurdea ?

— Am 32 de ani, vîrstă la care o voce de bas abia începe să se maturizeze. Trebuie, deci, să lucrez în continuare la fel de mult ca şi pînă acum.

Vă oferim flori de toamnă

Florile poartă în ele trăsăturile anotimpului căruia îi aparţin. Simţi în petalele delicate ale ghioceilor ceva din crisparea, din singurătatea zăpezii şi a gheţii pe care au trebuit s-o învingă. Primăvara, culorile florilor sînt mai exuberante, mai arbitrare scăpate parcă de orice constringere. Vara, capătă ceva matur, echilibrat. Toamna, în schimb devin melancolice, mai discrete, mai nuanţate, mai blînde.

Organizarea unei expoziţii de flori toamna, cînd vegetaţia începe să decline, cînd străzile sînt presărate cu frunze spulberate de vînt, cînd retina noastră, saturată vara de „explozia" de culoare, începe să-i simtă lipsa, capătă un plus de valoare şi frumuseţe. Cu acest gînd, am primit vestea că între 2 şi 4 noiembrie Sala

Dalles din Capitală va găzdui a patra ediţie a expoziţiei „Flori de toamnă" organizată de Comisia centrală de floricultură, dendrologie şi arhitectură peisagistă. Douăzeci de unităţi din toată ţara : întreprinderi de sere, unităţi ale consiliilor populare din diferite municipii, staţiuni de cercetare care au şi sectoare floricole, laboratorul trustului de sere de la Băneasa vor expune cu această ocazie peste 30 de specii de flori de toamnă, crizanteme (în mod deosebit), garoafe, anthurium, strelitzia, orhidee, plante de apartament. Vizitatorii vor avea posibilitatea să-şi exprime preferinţele, gusturile, în buletinele ce le vor fi puse la dispoziţie.

Vom putea „asculta", deci, timp de trei zile la Dalles, această simfonie a culorilor, mai frumoasă parcă acum cînd de tălpile pantofilor ni s-au lipit miresme de toamnă.

Copiii şi folclorul

● Recent, la Muzeul satului şi de artă populară s-a deschis o nouă expoziţie intitulată „Arta populară — izvor de inspiraţie în creaţia copiilor". Am solicitat muzeografului Silvia Păduraru o scurtă prezentare a acestei expoziţii. Iată ce ne-a spus :

Expoziţia se înscrie în şirul manifestărilor dedicate de instituţiile muzeale din ţara noastră Anului Internaţional al Tineretului. Ea cuprinde obiecte create şi prelucrate de micii meşteri din cercurile de modelare a lutului, prelucrare a lemnului, tapiserie, broderie şi pictură ale Caselor pionierilor şi şoimilor patriei din Capitală şi Sectorul Agricol Ilfov. Piesele expuse acoperă principalele genuri ale creaţiei populare : textile de interior (ştergare, feţe de mese, şervete), olărie (vase din lut, figurine cu perfecte forme tradiţionale şi piese decorative din ceramică de o mare varietate cromatică).

Expoziţia evidenţiază bucuria copiilor de a se apropia de strălucirea culorilor, armonia formelor şi perfecţiunea tehnicii specifice meşteşugurilor noastre tradiţionale.

ULTIMA ORĂ

Grăbiţi-vă la munte

● Acum, cînd ne aflăm în prag de iarnă, întreprinderea de agrement şi producţie industrială pentru turism ne asigură că staţiunile montane sînt pregătite să-şi întîmpine oaspeţii aşa cum se cuvine. La Sinaia, Predeal, Poiana Braşov, Bilea, Păltiniş şi Borşa vor funcţiona următoarele utilaje de transport pe cablu : 8 telecabine, 8 telescaune, o telegondolă şi 17 teleschiuri. În zonele aglomerate, în care nu există asemenea mijloace, sînt în curs de amenajare pîrtii noi dotate cu baby-teleschiuri demontabile care pot fi mutate acolo unde stratul de zăpadă este mai bun pentru schiat. În staţiunile Sinaia, Predeal şi Poiana Braşov vor funcţiona miniparcuri de distracţie pentru copii şi adulţi. Transportul turiştilor în interiorul staţiunilor va fi facilitat prin introducerea minicarelor de genul celor cu care ne-am obişnuit pe litoral. De asemenea sălile de jocuri din zona montană au fost dotate cu noi aparate de mare atractivitate.

Translaţie la Reşiţa

● Zilele trecute a avut loc în premieră la Reşiţa a 13-a translaţie a unei clădiri pe baza soluţiei tehnice puse la punct de Institutul Proiect Bucureşti. Este vorba de o clădire — monument istoric — datînd din 1872 care a fost mutată cu 53 de metri pentru buna sistematizare a pieţei 1 Decembrie 1918. Viteza medie de translaţie a fost 2,5 metri pe oră, curioşii putînd urmări în două etape călătoria aceasta pe cît de prudentă pe atît de spectaculoasă.

Doctore, te vorbeşte lumea !

● Avea cîteva zile libere şi pornise spre Bucureşti să-şi vadă familia. Plecase de la spitalul din Vidra şi s-a oprit peste noapte la Focşani, la nişte prieteni... Era o dimineaţă mohorîtă de început de toamnă, burniţa uşor, şoseaua era pustie, iar chirurgul Constantin Antonie, la volanul maşinii, îşi făcea tot felul de planuri. La un moment dat, a deschis aparatul de radio. Vroia să asculte muzică. Dar o ştire de la serviciul de circulaţie l-a făcut să tresară. Se anunţa că în comuna Nereju avusese loc un accident de circulaţie. O fetiţă de şase ani, Georgeta Putoi fusese lovită de un trailer şi se afla într-o stare gravă. Doctorul cunoştea bine locurile şi chiar începuse să-şi imagineze unde ar fi putut să aibă loc accidentul. În asemenea cazuri victimele sînt aduse la spitalul din Vidră. Însemna că fetiţa se afla deja acolo. A întors maşina şi a apăsat pe acceleraţie... A ajuns la spital la timp pentru a începe o luptă lungă de salvare a Georgetei care avea fracturi grave, şi se afla în aşa numitul şoc traumatic. Împreună cu asistentele Gaftoana Tîrdea, Magdalena Hanu şi Mândiţa Ghetău, ajutat şi de internistul Mihai Racoviţă — directorul spitalului doctorul Constantin Antonie s-a luptat o săptămînă pentru viaţa fetiţei. Au avut loc cîteva operaţii iar în momentul de faţă se aşteaptă ca Georgeta să se întoarcă acasă, lîngă părinţi şi lîngă jucăriile ei. Dar, tot în această perioadă, la spitalul din Vidra a mai fost adus un caz extrem de grav. Tînărul Constantin Tigănuşu din Năruja a fost accidentat. Un obiect metalic i-a perforat plămînul la numai cîţiva milimetri de inimă. A fost nevoie de o intervenţie chirurgicală extrem de delicată pentru salvarea vieţii lui. I-am văzut acum cîteva zile la spitalul din Vidra pe cei doi copii. Amîndoi sînt acum în afară de pericol. Şi de cîte ori îl văd pe chirurgul Constantin Antonie îi spun „tată". Cel care le-a redat viaţa merită cu prisosinţă acest apelativ.

● O parte dintre elevii şcolii generale numărul 27 din Capitală au fost invitaţii elevilor din oraşul Boldeşti-Scăieni. Cu acest prilej, micii bucureşteni s-au întîlnit cu petroliştii unei schele de extracţie. O altă frumoasă surpriză : întîlnirea cu un fost elev al şcolii din Boldeşti-Scăieni, atletul Dumitru Negoiţă care, la re-

centele jocuri mondiale universitare din Japonia, a adus ţării noastre medalia de aur la aruncarea suliţei. Medalia a trecut din mînă-n mînă şi elevii, în această lecţie deschisă despre viaţă, au înţeles că indiferent unde te-ai afla, în orice domeniu de activitate, numai prin muncă şi disciplină poţi să răzbeşti şi să cucereşti culmile.

O avalanşă de cărţi de vizită s-a „abătut" asupra timişorenilor în ultima vreme. Răspîndite prin cele mai obscure mijloace, aceste cartonaşe îi anunţă pe localnici că doi oameni de „acţiune" ingenioşi din cale afară, oho, chiar foarte, stau la dispoziţia amatorilor cu tot ce le doreşte inima : „Program special pentru evenimente (nunţi, banchete, mese etc.) muzică de toate genurile — audiţie stereo de calitate — umor — curiozităţi — maxime — surprize muzicale — anecdote — fotografii alb negru — divertisment — jocuri de lumini." Cei care ţin cu tot dinadinsul să-şi facă bal la scară le pot telefona. Dacă cei doi reuşesc singuri să facă atîtea lucruri, inclusiv maxime, înseamnă că avem de-a face ori cu nişte extraterestri, ori cu nişte genii pustii.

● Lonea şi Petrila sînt localităţile cel mai recent racordate la reteaua telefonică automată interurbană. Celor interesaţi le comunicăm că prefixul este 957 pentru amîndouă.

● La Poiana Mărului, în judeţul Braşov, s-a desfăşurat un concurs al crescătorilor de animale. Premiile la toate categoriile au fost obţinute de crescătorii din două comune : Poiana Mărului şi Sinca Nouă. Iată o experienţă (ne gîndim la experienţa acumulată în zootehnie de cele două comune) care ar merita studiată.

● Cei mai tineri „locatari" ai Grădinii zoologice din Bucureşti sînt doi pui (două „fetiţe") de panteră. Ei au împlinit zilele trecute două luni, sînt încă foarte speriosi, deşi au început să umble prin boxă, deci să se aventureze ceva mai departe de mamă — o panteră neagră — şi să ia contact cu lumea. Au acum în jur de două kilograme şi sînt pătaţi ca tatăl lor, un leopard de China. Ca să vezi ! Şi la pantere fetiţele seamănă cu tata !

Pagină realizată de ALEXANDRU SERBAN ■ SORIN POSTOLACHE ■

Flacăra. Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii" Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64–66.

Preţul revistei : 3 lei

41 505